

Komplementarność interwencji w PS WPR na przykładzie interwencji I.11 – Premie dla młodych rolników oraz I.14.2 – Kompleksowe doradztwo rolnicze (moduł 1)

Analiza efektów, wnioski.

Warszawa, grudzień 2025 r
Wersja. 1.4

Opracował:
Robert Laskowski
Zespół ds. Oceny i Ewaluacji
Departament Wspólnej Polityki Rolnej
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

1 Spis treści

1	SPIS TREŚCI	1
2	WYKAZ SKRÓTÓW	5
3	WNIOSKI	6
4	WPROWADZENIE	10
5	CEL I ZAKRES BADANIA.....	11
5.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	11
5.2	ZAKRES BADANIA	11
6	METODOLOGIA BADANIA	12
6.1	PODEJŚCIE BADAWCZE	12
7	PRZEGLĄD I CHARAKTERYSTYKA NABORÓW W RAMACH I.11 „PREMIE DLA MŁODYCH ROLNIKÓW” ORAZ I.14.2.1 „KOMPLEKSOWE PROGRAMY DORADCZE”	13
7.1	I.11 „PREMIE DLA MŁODYCH ROLNIKÓW”	13
7.1.1	Zasady przyznania pomocy	13
7.1.2	Postęp wdrażania.....	13
7.1.3	Zaplanowane koszty kwalifikowalne	17
7.2	I.14.2.1 „KOMPLEKSOWE PROGRAMY DORADCZE”	18
7.2.1	Zasady przyznania pomocy	18
7.2.2	Postęp wdrażania.....	18
8	EFEKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA USŁUGI DORADCZEJ – MIARY	20
8.1	NOTA METODOLOGICZNA	20
8.2	MIARY EFEKTYWNOŚCI.....	20
9	WYNIKI BADAŃ CAWI WŚRÓD BENEFICJENTÓW INTERWENCJI I.11	23
9.1	NOTA METODOLOGICZNA	23
9.2	ORGANIZACJA I REALIZACJA USŁUGI DORADCZEJ	24
9.2.1	Formalności i rozpoczęcie doradztwa	24
9.2.1.1	Status zawarcia umowy na świadczenie obowiązkowej usługi doradczej w ramach Premii dla młodych rolników (PS WPR)	24
9.2.1.2	Zakres wsparcia doradcy w przygotowaniu wniosku o przyznanie pomocy w ramach interwencji I.11	24
9.2.1.3	Preferowany moment rozpoczęcia obowiązkowej usługi doradczej w kontekście zawarcia umowy o przyznaniu pomocy	25
9.2.2	Ocena współpracy z doradcą	26
9.2.2.1	Optimalny czas trwania obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników	26
9.2.3	Ocena procesu wspólnego wyznaczania kierunków rozwoju gospodarstwa w ramach współpracy z doradcą	26
9.2.4	Zakres wyjaśnień udzielanych przez doradców dotyczących zobowiązań wynikających z umowy w ramach I.11	27
9.2.4.1	Wyjaśnienia dotyczące przejęcia gospodarstwa i rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w wymaganym terminie	27
9.2.4.2	Wyjaśnienia dotyczące uzupełnienia kwalifikacji zawodowych i terminów realizacji zobowiązań edukacyjnych.	28
9.2.4.3	Wyjaśnienia dotyczące realizacji założeń biznesplanu i utrzymania inwestycji przez wymagany okres.	28
9.2.4.4	Wyjaśnienia dotyczące osiągnięcia i utrzymania wymaganego udziału przychodów z działalności rolniczej.	29
9.2.4.5	Wyjaśnienia dotyczące wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa i utrzymania jej na wymaganym poziomie.	30
9.2.4.6	Wyjaśnienia dotyczące rozpoczęcia prowadzenia rachunkowości rolniczej w gospodarstwie.....	30

9.2.4.7	Wyjaśnienia dotyczące obowiązku informowania o pomocy poprzez umieszczenie plakatu w widocznym miejscu.....	31
9.3	ZAKRES DORADZTWA I DOKUMENTACJA.....	32
9.3.1	<i>Zakres doradztwa i potencjalne korzyści dla gospodarstw rolnych</i>	32
9.3.1.1	Poszukiwanie klientów i rozwój kanałów sprzedaży.....	32
9.3.1.2	Optymalizacja zużycia nawozów i ograniczanie kosztów produkcji.....	32
9.3.1.3	Produkcja żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej i certyfikowanej.....	33
9.3.1.4	Wykorzystanie krajowych form wsparcia finansowego i podatkowego.....	34
9.3.1.5	Inwestycje w ramach PS WPR.....	34
9.3.1.6	Dobór maszyn i technologii – rolnictwo precyzyjne jako kierunek rozwoju.....	35
9.3.1.7	Rachunkowość i ewidencja danych produkcyjnych oraz ekonomicznych.....	36
9.3.1.8	Współpraca z innymi podmiotami w produkcji i marketingu produktów.....	36
9.3.2	<i>Rozwój wiedzy, kompetencji i innowacji w gospodarstwach</i>	37
9.3.2.1	Udział w targach i konferencjach branżowych.....	37
9.3.2.2	Szkolenia dotyczące rodzaju produkcji prowadzonej w gospodarstwie.....	38
9.3.2.3	Szkolenia z zakresu organizacji gospodarstwa.....	38
9.3.2.4	Szkolenia z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym.....	39
9.3.2.5	Wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych – praktyczne poznanie innowacji.....	40
9.3.2.6	Udział w projektach Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji (EPI).....	40
9.3.3	<i>Ocena Planu Rozwoju Gospodarstwa – zastrzeżenia i uwagi</i>	41
9.3.4	<i>Wsparcie przy wdrażaniu PRG i jego efekty</i>	42
9.3.4.1	Wsparcie doradcze w trakcie wdrażania PRG.....	42
9.3.4.2	Wpływ współpracy z doradcą na wprowadzanie korekt do biznesplanów.....	43
9.3.4.3	Adekwatność informacji otrzymywanych w ramach usługi.....	43
9.3.4.4	Wpływ doradztwa na rozwój gospodarstwa.....	44
9.3.5	<i>Nowe zagadnienia i preferowane formy doradztwa</i>	44
9.3.5.1	Nowe zagadnienia, propozycje.....	45
9.3.6	<i>Wsparcie doradcy przy realizacji zobowiązań z innych form pomocy publicznej</i>	46
9.3.6.1	Płatności bezpośrednie.....	46
9.3.6.2	Płatności na rzecz ochrony środowiska i klimatu (np. ekoschematy, rolnictwo ekologiczne).....	47
9.3.6.3	Pomoc inwestycyjna w ramach PS WPR.....	47
9.3.6.4	Pomoc krajowa (kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.).....	47
9.3.6.5	Interwencje z Krajowego Planu Odbudowy.....	48
9.3.7	<i>Preferowane metody zdobywania wiedzy</i>	49
9.4	OCENA PRACY DORADCY.....	51
9.4.1	<i>Zmiana doradcy</i>	51
9.4.2	<i>Ogólna ocena współpracy</i>	51
9.4.3	<i>Formy i częstotliwość kontaktu</i>	52
9.4.3.1	Spotkania osobiste w gospodarstwie.....	52
9.4.3.2	Spotkania w biurze doradcy.....	52
9.4.3.3	Rozmowy telefoniczne.....	53
9.4.3.4	Wiadomości e-mail.....	53
9.4.3.5	Wiadomości SMS.....	54
9.4.3.6	Komunikatory internetowe (np. WhatsApp, Messenger).....	55
9.4.3.7	Wideokonferencje.....	55
10	WYNIKI BADAŃ CAWI WŚRÓD DORADCÓW - INTERWENCJA I.14.2 MODUŁ 1	56
10.1	NOTA METODOLOGICZNA.....	56
10.2	CHARAKTERYSTYKA REALIZACJI USŁUGI DORADCZEJ I JEJ ORGANIZACJA	57
10.2.1	<i>Status realizacji usługi doradczej oraz identyfikacja ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) w ramach I.11 PS WPR</i>	57
10.2.2	<i>Charakterystyka doświadczenia doradców rolniczych i skala realizowanych usług w ramach I.11 PS WPR</i>	58
10.3	WARUNKI REALIZACJI USŁUGI DORADCZEJ	59

10.3.1	<i>Kompletność informacji przekazywanych przez rolników w celu realizacji obowiązkowej usługi doradczej</i>	59
10.3.2	<i>Poziom wiedzy młodych rolników o zobowiązaniach wynikających z Premii dla młodych rolników (PS WPR)</i>	60
10.3.3	<i>Efektywność komunikacji z rolnikiem i realizacja założeń harmonogramu doradztwa</i>	60
10.3.4	<i>Aktywność rolników we współpracy z doradcami w zakresie planowania rozwoju gospodarstwa</i>	61
10.4	<i>WPŁYW DORADZTWA NA PLANOWANIE I REALIZACJĘ ROZWOJU GOSPODARSTW</i>	62
10.4.1	<i>Wpływ analizy gospodarstwa i planu rozwoju na modyfikacje biznesplanów w ramach Premii dla młodych rolników (PS WPR)</i>	62
10.4.2	<i>Ocena zgodności usługi doradczej z oczekiwaniami – opinia doradców</i>	62
10.5	<i>ZAKRES TEMATYCZNY INDYWIDUALNEGO DORADZTWA – OPINIA DORADCÓW</i>	63
10.5.1	<i>Kluczowe zagadnienia w indywidualnym doradztwie dla osób rozpoczynających działalność rolniczą</i>	63
10.5.2	<i>Jakie inne zagadnienia, powinna obejmować usługa indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa?</i>	64
10.5.2.1	<i>O jakie zagadnienia pytają Cię młodzi rolnicy, które nie mieszczą się w zakresie usługi Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?</i>	66
10.6	<i>OCENA EFEKTÓW OBOWIĄZKOWEJ USŁUGI DORADCZEJ</i>	67
10.6.1	<i>Wpływ obowiązkowej usługi doradczej na rozwój gospodarstw młodych rolników</i>	67
10.6.2	<i>Moment rozpoczęcia obowiązkowej usługi doradczej w kontekście przyznania premii dla młodych rolników</i>	68
10.6.3	<i>Optymalny czas trwania obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników</i>	69
10.7	<i>WYKORZYSTANIE WIEDZY DORADCZEJ PRZEZ ROLNIKÓW</i>	69
10.7.1	<i>Wykorzystanie zasobów wiedzy doradczej przez rolników w ramach obowiązkowej usługi doradczej</i>	69
10.7.1.1	<i>Wykorzystanie wiedzy ogólnej o prowadzeniu gospodarstwa rolnego w ramach obowiązkowej usługi doradczej</i>	69
10.7.1.2	<i>Znaczenie wiedzy specjalistycznej dotyczącej produkcji rolniczej (roślinnej, zwierzęcej, ekologicznej)</i>	70
10.7.1.3	<i>Rola wiedzy ekonomicznej w doradztwie rolniczym: rachunkowość, analiza kosztów, opodatkowanie</i>	71
10.7.1.4	<i>Informacje o instrumentach wsparcia i warunkach uzyskania pomocy w ramach PS WPR i innych źródeł</i>	71
10.7.1.5	<i>Znajomość innowacji i nowych technologii w rolnictwie jako element doradztwa</i>	72
10.7.1.6	<i>Wiedza o ochronie środowiska i Zielonym Ładzie w kontekście doradztwa rolniczego</i>	73
10.7.1.7	<i>Doradztwo w zakresie przetwórstwa i sprzedaży produktów z gospodarstwa</i>	73
10.7.1.8	<i>Znajomość rynku i strategii sprzedaży w ramach obowiązkowej usługi doradczej</i>	74
10.7.1.9	<i>Z jakiej innej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej</i>	75
10.8	<i>KOMPETENCJE I POSTAWY MŁODYCH ROLNIKÓW</i>	76
10.8.1	<i>Ocena kompetencji, postaw i gotowości młodych rolników do prowadzenia i rozwoju gospodarstw rolnych</i>	76
10.8.1.1	<i>Poziom wiedzy teoretycznej młodych rolników w zakresie zarządzania gospodarstwem i prowadzenia działalności rolniczej</i>	76
10.8.1.2	<i>Ocena wiedzy praktycznej młodych rolników dotyczącej prowadzenia działalności rolniczej</i>	77
10.8.1.3	<i>Znajomość i umiejętność zastosowania nowych rozwiązań technologicznych w rolnictwie</i>	78
10.8.1.4	<i>Świadomość rynku i strategii sprzedaży produktów wśród młodych rolników</i>	78
10.8.1.5	<i>Chęć rozwoju zawodowego i osobistego: podnoszenie kwalifikacji, udział w szkoleniach</i>	79
10.8.1.6	<i>Otwartość młodych rolników na sugestie doradców dotyczące zmian w gospodarstwie</i>	80
10.8.1.7	<i>Skłonność do wprowadzania innowacji i zmian w gospodarstwie</i>	80
10.8.1.8	<i>Gotowość do poszukiwania nowych rynków zbytu dla produktów rolnych</i>	81
10.8.1.9	<i>Chęć dywersyfikacji źródeł dochodu w gospodarstwie rolnym</i>	81
10.8.1.10	<i>Skłonność młodych rolników do prowadzenia rachunkowości rolniczej</i>	82
10.8.1.11	<i>Samodzielność i inicjatywa w działaniu na rzecz rozwoju gospodarstwa</i>	82
10.8.1.12	<i>Współpraca młodych rolników z instytucjami wsparcia (ARIMR) i doradcami rolniczymi</i>	83
10.8.1.13	<i>Otwartość młodych rolników na współpracę międzypokoleniową w procesie przejmowania i prowadzenia gospodarstwa</i>	84

10.9	KLUCZOWE KOMPETENCJE DORADCÓW	84
10.9.1	<i>Kluczowe kompetencje doradcze w obsłudze młodych rolników – od polityki rolnej po innowacje technologiczne.....</i>	<i>84</i>
11	SPIS TABEL	87
12	SPIS RYSUNKÓW	88

2 Wykaz skrótów

CAWI – Computer-Assisted Web Interviewing (Wywiad wspomagany komputerowo przez Internet)

I.11 – interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” wdrażana w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

I.14.2.1 – interwencja I.14.2 – Kompleksowe doradztwo rolnicze (moduł 1 – Kompleksowe programy doradcze) wdrażana w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

NOE – Narzędzie do Oceny Ekonomicznej Gospodarstw

PRG – Plan Rozwoju Gospodarstwa, przygotowywany jako część usługi doradczej doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I.11

WPR_Form – portal do badań CAWI wdrożony w Departamencie Wspólnej Polityki Rolnej

DWPR – Departament Wspólnej Polityki Rolnej

3 Wnioski

Na podstawie analizy wyników badania CAWI przeprowadzonego wśród młodych rolników, doradców ODR oraz analizy danych monitoringowych sformułowano poniższe wnioski.

Najważniejsze wnioski:

Zmiana roli doradców i większa samodzielność beneficjentów jest możliwa i pożądana.

Tak. Badanie CAWI pokazuje, że większość beneficjentów swobodnie korzysta z narzędzi online – sama ankieta nie stanowiła dla nich bariery. Wskazuje to, że są w stanie samodzielnie wypełniać formularze wniosków o przyznanie pomocy, o ile otrzymają odpowiednie instrukcje oraz materiały edukacyjne. Wprowadzenie uproszczonych, samowypełniających formularzy oraz zwiększenie zakresu działań możliwych do wykonania przez beneficjentów mogłoby odciążyć doradców, umożliwiając im skoncentrowanie się na bardziej zaawansowanych elementach usługi doradczej oraz działaniach szkoleniowych.

Obowiązkowa usługa doradcza nie jest obciążeniem dla budżetu PS WPR, lecz inwestycją o wysokiej stopie zwrotu społeczno-ekonomicznego.

Tak, ale pod pewnymi warunkami. Koszt doradztwa na 1000 zł premii (KD) = 57,75 zł – oznacza, że doradztwo jest akceptowalne w stosunku do wartości wsparcia finansowego. Wskaźnik ten mieści się w typowych przedziałach dla usług doradczych w innych sektorach (2–6% wartości projektu), co potwierdza racjonalność wydatków. Doradztwo w powiązaniu z nauką może być katalizatorem efektywnego wykorzystywania środków inwestycyjnych gospodarstw rolnych. Wysokiej jakości usługa doradcza wraz zaangażowaniem doradców nie tylko wspiera realizację obowiązkowych zobowiązań, ale także powinna generować długoterminowe korzyści.

Usługa doradcza jest zgodna z oczekiwaniami młodych rolników.

Tak. 87% beneficjentów ocenia współpracę z doradcą jako zgodną z oczekiwaniami, a 64% ocenia ją bardzo wysoko. Ogólna ocena pracy doradców przez młodych rolników: 64,3% „bardzo wysoko”, 28,9% „wysoko”. Preferowana forma doradztwa: indywidualne konsultacje (63%), ale rośnie zainteresowanie szkoleniami online (31%) i aplikacjami mobilnymi (18%). Kierunek ten znajduje potwierdzenie w wynikach badań naukowców SGGW dotyczących przygotowania metodycznego doradców wobec nowych wyzwań w rolnictwie – także one wskazują na rosnącą rolę zdalnych i cyfrowych form wsparcia doradczego.

Doradztwo znacząco wpływa na rozwój gospodarstw młodych rolników.

Tak, ale w różnym stopniu. 44,6% młodych rolników wskazuje na znaczący wpływ, a 32,1% na zauważalny wpływ. Łącznie ponad 76% ocenia wpływ pozytywnie. Doradztwo umożliwia dostosowanie planów młodych rolników do zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych, co może zwiększyć trwałość inwestycji. Usługa doradcza nie tylko pomaga w pierwszych latach prowadzenia gospodarstwa, ale może i powinna budować fundamenty dla jego rozwoju w perspektywie 5–10 lat.

Doradztwo jest kluczowe dla realizacji zobowiązań z umowy o premię.

Tak. Ponad 90% beneficjentów potwierdza, że doradcy przekazują pełne informacje o przejęciu gospodarstwa, realizacji biznesplanu i rachunkowości. Doradcy pomagają w zrozumieniu wymogów dotyczących udziału przychodów z działalności rolniczej, wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa i prowadzenia rachunkowości. Dzięki doradztwu młodzi rolnicy unikają najczęstszych błędów: brak oznakowania operacji, niedotrzymanie terminów edukacyjnych, nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji. Doradztwo działa jako mechanizm kontroli i prewencji, chroniąc beneficjentów przed stratami finansowymi.

Zakres doradztwa obejmuje wszystkie najważniejsze potrzeby młodych rolników.

Częściowo. Obszary takie jak rachunkowość (71,6%) i optymalizacja nawożenia (63%) są dobrze realizowane, ale rośnie potrzeba wsparcia w analizie rynku, cyfryzacji, zarządzaniu energią i gospodarowaniu wodą w gospodarstwie. Doradztwo nie powinno ograniczać się do formalności – ma obowiązek wspierać wdrażanie inwestycji, korekty biznesplanów, rozwój kompetencji i innowacji.

Doradztwo jest elastyczne i dopasowane do indywidualnych potrzeb gospodarstw.

Nie w pełni. Usługa jest realizowana głównie w formule ogólnej, brakuje silnego powiązania z charakterem inwestycji, indywidualnymi celami rolnika i specyfiką gospodarstwa. Choć doradcy reagują na dodatkowe pytania rolników, usługa nie przewiduje formalnych mechanizmów dostosowania zakresu do indywidualnych celów (np. specjalizacja w produkcji zwierzęcej vs roślinnej). Beneficjenci zgłaszają propozycje nowych zagadnień: e-commerce, automatyzacja, adaptacja do zmian klimatu – obecnie nie są one w pełni uwzględnione.

Młodzi rolnicy preferują tradycyjne formy doradztwa.

Tak, ale zmienia się trend. 63% preferuje indywidualne konsultacje, jednak 31% wskazuje na szkolenia online, a 18% na aplikacje mobilne. Młodzi rolnicy są bardziej elastyczni i skłonni korzystać z narzędzi cyfrowych niż starsze pokolenia. Wzrost zainteresowania e-learningiem i aplikacjami mobilnymi wskazuje na potrzebę rozwoju hybrydowych modeli doradztwa. Wprowadzenie platform cyfrowych i aplikacji może zwiększyć dostępność i atrakcyjność doradztwa.

Doradztwo wspiera korekty biznesplanów.

Tak. 39% beneficjentów wprowadziło zmiany w biznesplanach dzięki współpracy z doradcą. Doradztwo umożliwia lepsze dopasowanie struktury kosztów, harmonogramu i zakresu inwestycji do realnych możliwości gospodarstwa. Dzięki temu młodzi rolnicy mogą uniknąć błędów planistycznych, które mogłyby skutkować utratą premii.

Istnieją bariery w realizacji usługi doradczej.

Tak. Istnieją bariery, takie jak brak jednolitej informacji na stronach ODR i luki informacyjne. 21% beneficjentów nie zna obowiązku oznakowania operacji (np. umieszczenia plakatu informacyjnego), co może prowadzić do naruszenia warunków umowy. Podobne braki dotyczą wiedzy o terminach uzupełniania kwalifikacji zawodowych czy zasad prowadzenia rachunkowości rolniczej. Część rolników zgłasza trudności w dostępie do doradców w okresach wzmożonego zapotrzebowania (np. po podpisaniu umowy). Bariery te nie są masowe, ale mają realny wpływ na część beneficjentów, co wymaga działań naprawczych.

Doradcy są dobrze przygotowani do obsługi młodych rolników.

Tak, ale wymagają dalszego szkolenia. 48% doradców wskazuje na potrzebę poszerzenia wiedzy ekonomicznej, a 40% w zakresie innowacji i technologii. Młodzi rolnicy oceniają współpracę z doradcami bardzo pozytywnie: 87% uznaje doradztwo za zgodne z oczekiwaniami, a 64% ocenia pracę doradców bardzo wysoko. Doradcy skutecznie wspierają realizację zobowiązań, przygotowanie PRG i korekty biznesplanów, co potwierdza ich profesjonalizm. Wymogi nowoczesnego rolnictwa, sytuacja geopolityczna, cyfryzacja rolnictwa i nowe modele sprzedaży (e-commerce) wymagają od doradców aktualizacji wiedzy.

Usługa doradcza powinna pozostać w obecnej formule.

Nie w pełni. Doradcy i beneficjenci sugerują większą indywidualizację, rozszerzenie zakresu o nowe tematy (cyfryzacja, zarządzanie ryzykiem) oraz uproszczenie biurokracji. Obecna formuła usługi doradczej jest obciążona formalnościami, co ogranicza elastyczność i szybkość reakcji na potrzeby rolników. Doradcy wskazują na konieczność uproszczenia procedur i dokumentacji, aby skoncentrować się na merytorycznym wsparciu.

Młodzi rolnicy są dobrze przygotowani do prowadzenia gospodarstwa pod względem wiedzy teoretycznej.

Tak, umiarkowanie. 56,7% doradców ocenia wiedzę teoretyczną młodych rolników wysoko lub bardzo wysoko, ale 37,8% jako przeciętną. Obecny poziom wiedzy teoretycznej jest dobry, ale nie wystarczający, aby zapewnić pełną samodzielność w zarządzaniu gospodarstwem. Doradztwo powinno koncentrować się na uzupełnianiu luk w wiedzy ekonomicznej, prawnej i technologicznej, aby podnieść kompetencje do poziomu umożliwiającego skuteczne zarządzanie gospodarstwem.

Doradcy są dobrze przygotowani do obsługi zagadnień cyfryzacji w rolnictwie.

Nie w pełni. 40,5% doradców wskazuje na potrzebę poszerzenia wiedzy o innowacjach i technologiach, co pokazuje lukę kompetencyjną. Rolnictwo precyzyjne, systemy IoT, AI, aplikacje mobilne i analiza danych stają się kluczowe dla konkurencyjności gospodarstw. Brak pełnych kompetencji doradców w tym obszarze może ograniczać zdolność młodych rolników do wdrażania innowacji.

Usługa doradcza jest realizowana w optymalnym czasie.

Częściowo. 51,8% młodych rolników wskazuje, że doradztwo powinno trwać do zakończenia realizacji biznesplanu przyjętego w ramach premii. To pokazuje, że beneficjenci oczekują długoterminowego wsparcia, powiązanego z cyklem inwestycyjnym, a nie ograniczonego do krótkiego okresu. 30,4% doradców uznaje 2 lata za optymalny czas trwania usługi, co jest krótsze niż preferencje beneficjentów, ale nadal wskazuje na potrzebę wieloletniego wsparcia. Rozbieżność między oczekiwaniami beneficjentów, a doradców pokazuje, że obecny model czasowy nie jest w pełni dopasowany.

Młodzi rolnicy chętnie uczestniczą w szkoleniach i podnoszą kwalifikacje.

Tak, ale umiarkowanie. 46,9% doradców ocenia chęć rozwoju wysoko lub bardzo wysoko, a 41,3% przeciętnie. To oznacza, że niemal połowa beneficjentów aktywnie poszukuje możliwości rozwoju zawodowego i uczestnictwa w szkoleniach.

4 Wprowadzenie

Polskie rolnictwo doświadcza dynamicznych zmian demograficznych, które wpływają na jego konkurencyjność i trwałość. Średni wiek beneficjentów płatności bezpośrednich wzrósł z 48 lat w 2010 r. do 53 lat w 2025 r., a mediana wynosi ponad 53 lata. Udział osób poniżej 40. roku życia spadł z ok. 28% do niespełna 17%, co oznacza ograniczony dopływ młodych rolników. Jednocześnie grupa 65+ zwiększyła swój udział ponad trzykrotnie, osiągając ok. 23% populacji beneficjentów. Największy spadek dotyczy przedziałów 25–35 lat, a największy wzrost – grupy 65–75 lat. Starzenie się struktury ogranicza tempo modernizacji, wdrażania innowacji i adaptacji do wymogów środowiskowych. Brak następców w gospodarstwach rodzi ryzyko ich likwidacji, co może negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo żywnościowe i rozwój obszarów wiejskich.

W odpowiedzi na te wyzwania PS WPR przewiduje szereg udogodnień dla młodych rolników, a także interwencji wspierających zmianę pokoleniową. Kluczową rolę w kontekście wymiany pokoleniowej odgrywa interwencja **I.11 Premie dla młodych rolników**, której celem jest ułatwienie wejścia młodych osób na rynek poprzez wsparcie finansowe na realizację biznesplanów, inwestycje w innowacyjne technologie oraz wdrażanie praktyk sprzyjających ochronie środowiska. Premia ma charakter inwestycyjny, ale jej znaczenie wykracza poza aspekt ekonomiczny – wspiera aktywizację młodych ludzi na obszarach wiejskich, wzmacnia ich pozycję konkurencyjną i tworzy warunki do rozwoju przedsiębiorczości.

Istotnym elementem zaprojektowanym równoległe z interwencją **I.11 Premie dla młodych rolników** jest interwencja **I.14.2.1 Kompleksowe doradztwo rolnicze moduł 1 - Kompleksowe programy doradcze**.

Interwencja I.14.2.1 „Kompleksowe doradztwo rolnicze” w module 1 – „Kompleksowe programy doradcze” została uruchomiona również w ramach PS WPR z zamiarem wsparcia rolników w dostosowaniu gospodarstw do wymogów środowiskowych, klimatycznych i ekonomicznych. Wsparcie to obejmuje szeroki zakres usług doradczych, które mają na celu podniesienie wiedzy i kompetencji rolników w kluczowych obszarach nowoczesnego rolnictwa. Tematyka programów doradczych jest zróżnicowana i obejmuje m.in. ekoschematy – systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, integrowaną produkcję roślin, biologiczne metody ochrony, rolnictwo ekologiczne, ocenę dostosowania gospodarstw do norm warunkowości, **doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I.11**, rachunkowość w gospodarstwie z wykorzystaniem narzędzia NOE, zarządzanie i planowanie w gospodarstwie, zadrzewienia i systemy rolno-leśne oraz zobowiązania środowiskowe i klimatyczne, w tym ochronę zasobów genetycznych roślin i zwierząt. Realizacja tych usług została powierzona ODR-om, ponieważ uznano, że dzięki doświadczeniu, zasobom kadrowym i zapleczu merytorycznemu gwarantują one świadczenie doradztwa zgodnie z najnowszą wiedzą i standardami.

5 Cel i zakres badania

Celem badania ewaluacyjnego jest ocena skuteczności i trafności realizacji interwencji **I.11 „Premie dla młodych rolników”** w powiązaniu z komplementarną interwencją **I.14.2.1 „Kompleksowe doradztwo rolnicze moduł 1 - Kompleksowe programy doradcze”** wdrażanych w ramach PS WPR, w zakresie obowiązkowej usługi doradczej – **„Doradztwo dla młodych rolników - beneficjentów interwencji I.11. PS WPR”** świadczonej przez ODR-y na rzecz młodych rolników.

Badanie ma dostarczyć odpowiedzi na następujące pytania:

- W jakim stopniu usługa doradcza wspiera beneficjentów w realizacji zobowiązań wynikających z przyznania premii?
- Czy zakres i forma doradztwa odpowiadają na potrzeby młodych rolników w pierwszym etapie prowadzenia gospodarstwa?
- Jakie są bariery i czynniki sprzyjające skutecznej realizacji usługi doradczej?
- Jakie zmiany należy wprowadzić, aby zwiększyć efektywność i użyteczność interwencji?

5.1 Cele szczegółowe

- **Ocena przebiegu usługi doradczej** – moment rozpoczęcia, czas trwania, dostępność i sposób komunikacji.
- **Analiza wpływu doradztwa na rozwój gospodarstw** – w tym korekty biznesplanów, wdrożenie Planu Rozwoju Gospodarstwa (PRG).
- **Identyfikacja potrzeb informacyjnych i tematycznych** – zagadnienia uznane przez beneficjentów i doradców za kluczowe.
- **Ocena jakości współpracy beneficjent–doradca** – satysfakcja, częstotliwość kontaktu, kanały komunikacji.
- **Diagnoza kompetencji doradców i obszarów wymagających doskonalenia.**
- **Porównanie wyników opinii z danymi monitoringowymi**– statusy spraw, efekty rzeczowo-finansowe.
- **Weryfikacja metody badawczej** – jednym z celów było sprawdzenie przydatności zastosowanej techniki badawczej (CAWI na wdrożonej platformie WPR_Form) oraz ocena skuteczności analizy mieszanej (mixed-methods) jako narzędzia do badań ewaluacyjnych.

5.2 Zakres badania

- **Zakres podmiotowy:**
 - Beneficjenci interwencji I.11 PS WPR, którzy podpisali umowę o przyznaniu pomocy i korzystają z obowiązkowej usługi doradczej.
 - Doradcy ODR realizujący usługę „Doradztwo dla młodych rolników” w ramach interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe doradztwo rolnicze moduł 1 - Kompleksowe programy doradcze” .
- **Zakres przedmiotowy:**
 - Organizacja i przebieg usługi doradczej.
 - Współpraca przy tworzeniu i realizacji PRG oraz biznesplanu.
 - Ocena przydatności informacji i tematów doradztwa.
 - Jakość pracy doradców i komunikacji.
 - Wpływ doradztwa na rozwój gospodarstwa.
 - Potrzeby szkoleniowe doradców.
- **Zakres terytorialny:**

- Cały obszar kraju.
- **Zakres czasowy:**
 - Okres wdrażania interwencji I.11 w latach 2023–2025, zawarte umowy z naboru 2023, 2024, 2025 wg stanu na 30 listopada 2025 roku).
 - Ankieta CAWI z beneficjentami I.11 została zrealizowana w dniach 2 grudnia 2025 do 29 grudnia 2025 roku.
 - Ankieta CAWI z doradcami I.14.2 została zrealizowana w dniach 12 grudnia 2025 do 30 grudnia 2025 roku.

6 Metodologia badania

6.1 Podejście badawcze

Badanie ewaluacyjne zostało zaprojektowane jako analiza mieszana (**mixed-methods**), łącząca dane ilościowe z systemów informatycznych ARiMR oraz dane jakościowo-ilościowe z badań ankietowych CAWI.

Badanie opiera się na trzech głównych strumieniach danych oraz analizie jakościowej treści publikowanych na stronach internetowych ODR-ów:

a) Dane ARiMR

- **Hurtownia danych ARiMR** – zanonimizowane dane jednostkowe dotyczące beneficjentów interwencji I.11, w tym:
 - Statusy spraw („Umowa podpisana”, „W trakcie realizacji”, „Płatność pośrednia”, „Płatność końcowa”).
 - Efekty rzeczowe (słownik efektów rzeczowych).
- **Dane monitoringowe** – dane zagregowane, wskaźniki postępu wdrażania interwencji (liczba umów, wartość wypłaconych premii, dynamika realizacji zobowiązań, liczba usług doradczych).

b) Badanie CAWI – Beneficjenci I.11

- Samowypełnialna ankieta skierowana do wszystkich beneficjentów z podpisaną umową z ARiMR (tj. 6009 osób - wg stanu na 30 listopada 2025 roku).
 - Narzędzie badawcze zostało zaprojektowane i uruchomione na platformie WPR_Form na formularzu opracowanym w Departamencie Wspólnej Polityki Rolnej w MRiRW.
 - Dystrybucja: wysyłka SMS z informacją o ankiecie do beneficjentów (młodych rolników) oraz publikacja informacji o badaniu na stronie www MRiRW.

c) Badanie CAWI – Doradcy – ODR beneficjenci I.14.2.1

- Samowypełnialna ankieta skierowana do wszystkich doradców ODR realizujących usługę doradczą dla beneficjentów I.11.
 - Narzędzie badawcze zostało zaprojektowane i uruchomione na platformie WPR_Form na formularzu opracowanym w DWPR.
 - Dystrybucja: poprzez sieć ODR i CDR (mailing wewnętrzny).

d) Strony internetowe Ośrodków Doradztwa Rolniczego

- Desk research zakresu i aktualności publikowania informacji dotyczących informacji o I.14.2.1 na oficjalnych serwisach www ODR-ów.

7 Przegląd i charakterystyka naborów w ramach I.11 „Premie dla młodych rolników” oraz I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze”

7.1 I.11 „Premie dla młodych rolników”

7.1.1 Zasady przyznania pomocy

Instrument **I.11 Premie dla młodych rolników** wdrażany jest w ramach PS WPR na podstawie wytycznych szczegółowych opublikowanych na stronie:

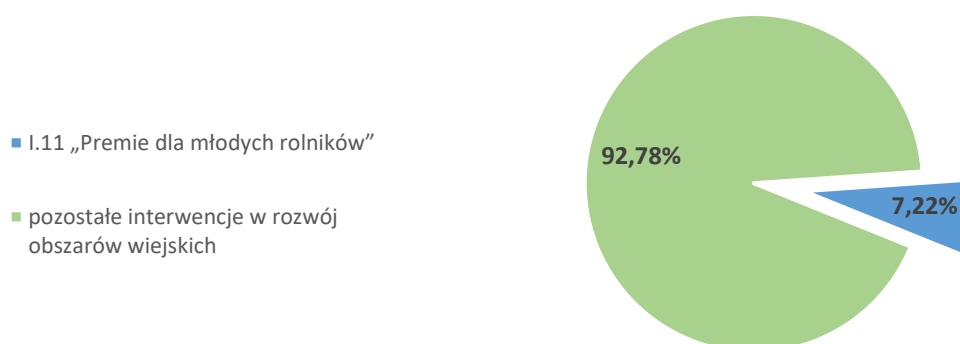
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wytyczne-szczegolowe>, a nabory ogłaszane są przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i publikowane na stronie:

<https://www.gov.pl/web/arimr/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-2027---dzialania>.

7.1.2 Postęp wdrażania

Interwencja I.11 „Premie dla młodych rolników” w ramach PS WPR dysponuje budżetem w wysokości 572,93 mln EUR, co stanowi około 7,22% całkowitych środków przeznaczonych na interwencje wspierające rozwój obszarów wiejskich, których łączna wartość w PS WPR wynosi 7,93 mld EUR. Tak znaczący udział pokazuje, jak istotne jest wsparcie młodych rolników w polityce rozwoju obszarów wiejskich.

Rysunek 1 Udział budżetu I.11 wobec środków przeznaczonych na interwencje w rozwój obszarów wiejskich w ramach PS WPR

Opracowanie własne.

W trzech naborach w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” w latach 2023–2025 złożono łącznie 10 632 wnioski. Najwięcej wniosków pochodziło z województwa mazowieckiego – 1 988, co stanowi największy udział w kraju (18,7%). Na drugim miejscu znalazło się województwo lubelskie z 1 239 wnioskami (11,7%), a następnie wielkopolskie – 1 216 wniosków (11,4%). Wysoką aktywność odnotowano również w województwach podlaskim (961 wniosków – 9,04%) i łódzkim (926 wniosków – 8,7%). Regiony zachodnie i południowe charakteryzowały się niższym zainteresowaniem wsparciem, np. województwo śląskie – 226 wniosków (2,1%) oraz

zachodniopomorskie – 395 wniosków (3,7%). Najmniej wniosków złożono w województwie lubuskim – 201, co odpowiada udziałowi 1,9%.

Tabela 1 Liczba wniosków złożonych w ramach Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”

Województwo	02.06.2025 r. - 31.07.2025 r.	19.06.2024 r. - 02.09.2024 r.	30.08.2023 r. - 27.10.2023 r.	Razem nabory	Udział %
Dolnośląskie	122	109	144	375	3,5%
Kujawsko - Pomorskie	273	210	245	728	6,8%
Lubelskie	527	335	377	1239	11,7%
Lubuskie	60	72	69	201	1,9%
Łódzkie	310	265	351	926	8,7%
Małopolskie	153	123	124	400	3,8%
Mazowieckie	699	522	767	1988	18,7%
Opolskie	112	85	111	308	2,9%
Podkarpackie	82	86	100	268	2,5%
Podlaskie	272	290	399	961	9,0%
Pomorskie	122	122	140	384	3,6%
Śląskie	79	66	81	226	2,1%
Świętokrzyskie	158	109	135	402	3,8%
Warmińsko - Mazurskie	221	171	223	615	5,8%
Wielkopolskie	378	329	509	1216	11,4%
Zachodniopomorskie	138	114	143	395	3,7%
RAZEM	3706	3008	3918	10632	100,0%

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

Zgodnie ze stanem na 30 listopada 2025 roku w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” w latach 2023–2025 zawarto łącznie 6 006 umów. Najwięcej umów zawarto w województwie mazowieckim – 975, co potwierdza jego dominującą pozycję w realizacji interwencji i stanowi 16,2% wszystkich umów. Na drugim miejscu znalazło się województwo wielkopolskie z 757 umowami (12,6%), a następnie kujawsko-pomorskie – 524 umowy (8,7%). Wysoką aktywność odnotowano również w województwach podlaskim (651 umów – 10,8%) i lubelskim (524 umowy – 8,7%). Najmniej umów zawarto w województwie lubuskim, gdzie liczba czynnych spraw wyniosła zaledwie 99, co odpowiada udziałowi 1,6%. Regiony południowe i zachodnie, takie jak śląskie (158 umów – 2,6%) czy zachodniopomorskie (191 umów – 3,2%), charakteryzowały się niższym poziomem realizacji programu.

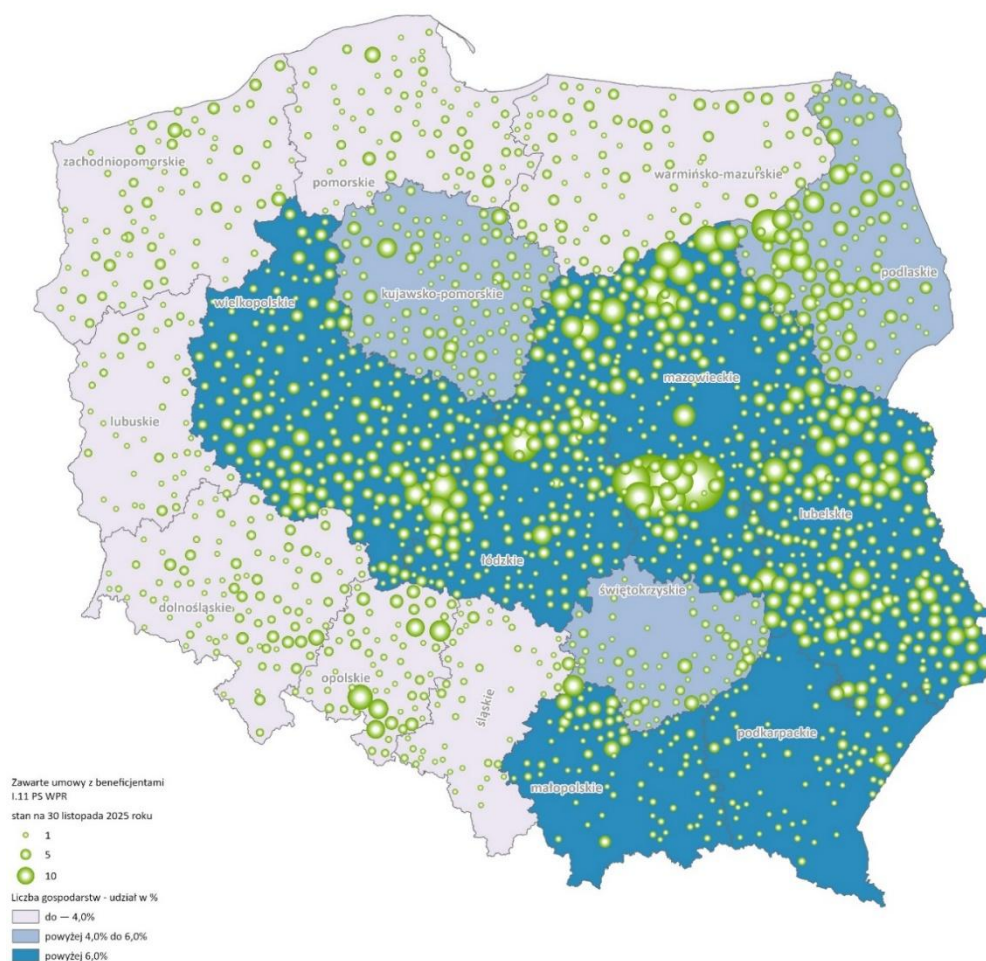
Tabela 2 Liczba zawartych umów w ramach Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”

Województwo	02.06.2025 r. - 31.07.2025 r.	19.06.2024 r. - 02.09.2024 r.	30.08.2023 r. - 27.10.2023 r.	Razem nabory	Udział %
Dolnośląskie	1	80	95	176	2,9%
Kujawsko - Pomorskie	156	181	187	524	8,7%
Lubelskie	0	257	267	524	8,7%
Lubuskie	2	53	44	99	1,6%
Łódzkie	10	202	253	465	7,7%
Małopolskie	53	95	73	221	3,7%
Mazowieckie	12	427	536	975	16,2%
Opolskie	16	80	78	174	2,9%
Podkarpackie	10	53	62	125	2,1%

Podlaskie	69	257	325	651	10,8%
Pomorskie	87	90	93	270	4,5%
Śląskie	46	55	57	158	2,6%
Świętokrzyskie	95	86	97	278	4,6%
Warmińsko - Mazurskie	119	143	156	418	7,0%
Wielkopolskie	103	284	370	757	12,6%
Zachodniopomorskie	13	88	90	191	3,2%
RAZEM	792	2431	2783	6006	100,0%

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

Rysunek 2 Liczba beneficjentów I.11. – zawarte umowy

Opracowanie własne na podstawie hurtowni danych ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

Zgodnie ze stanem na 30 listopada 2025 roku w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” łączna wartość zawartych umów wynosi 1,2 mld zł. Największy udział w kwocie dofinansowania ma województwo mazowieckie – 195 mln zł (16,2%). Kolejne miejsca zajmują województwa wielkopolskie – 151,4 mln zł (12,6%) oraz podlaskie – 130,2 mln zł (10,8%). Wysoką aktywność finansową odnotowano również w regionach lubelskim i kujawsko-pomorskim (po 104,8

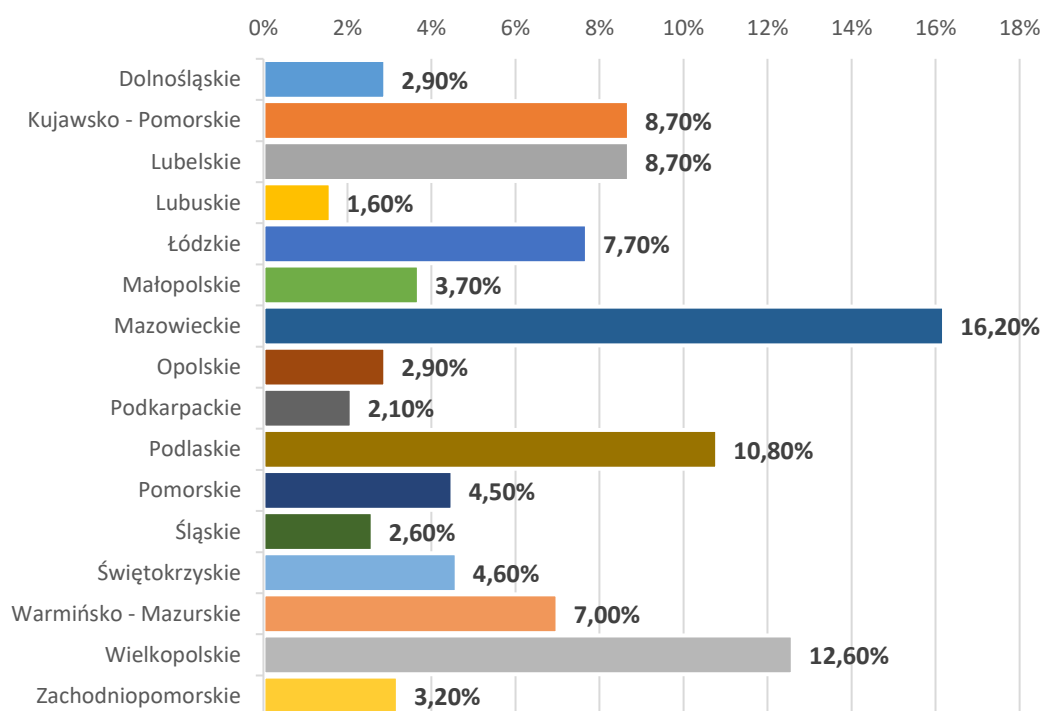
mln zł – 8,7%). Najniższe wartości wsparcia wystąpiły w województwie lubuskim – 19,8 mln zł (1,6%) oraz podkarpackim – 25 mln zł (2,1%).

Tabela 3 Zakontraktowana kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników

Województwo	02.06.2025 r. - 31.07.2025 r.	19.06.2024 r. - 02.09.2024 r.	30.08.2023 r. - 27.10.2023 r.	Razem nabory [zł]	Udział [%]
Dolnośląskie	200 000	16 000 000	19 000 000	35 200 000	2,9%
Kujawsko - Pomorskie	31 200 000	36 200 000	37 400 000	104 800 000	8,7%
Lubelskie	0	51 400 000	53 400 000	104 800 000	8,7%
Lubuskie	400 000	10 600 000	8 800 000	19 800 000	1,6%
Łódzkie	2 000 000	40 400 000	50 600 000	93 000 000	7,7%
Małopolskie	10 600 000	19 000 000	14 600 000	44 200 000	3,7%
Mazowieckie	2 400 000	85 400 000	107 200 000	195 000 000	16,2%
Opolskie	3 200 000	16 000 000	15 600 000	34 800 000	2,9%
Podkarpackie	2 000 000	10 600 000	12 400 000	25 000 000	2,1%
Podlaskie	13 800 000	51 400 000	65 000 000	130 200 000	10,8%
Pomorskie	17 400 000	18 000 000	18 600 000	54 000 000	4,5%
Śląskie	9 200 000	11 000 000	11 400 000	31 600 000	2,6%
Świętokrzyskie	19 000 000	17 200 000	19 400 000	55 600 000	4,6%
Warmińsko - Mazurskie	23 800 000	28 600 000	31 200 000	83 600 000	7,0%
Wielkopolskie	20 600 000	56 800 000	74 000 000	151 400 000	12,6%
Zachodniopomorskie	2 600 000	17 600 000	18 000 000	38 200 000	3,2%
RAZEM	158 400 000	486 200 000	556 600 000	1 201 200 000	100,0%

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

Rysunek 3 Zakontraktowana kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników – w podziale na województwa

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

7.1.3 Zaplanowane koszty kwalifikowalne

Analiza planowanych kosztów kwalifikowalnych w ramach zawartych umów pokazuje wyraźną koncentrację inwestycji na dwóch głównych obszarach: zakup maszyn i urządzeń oraz zakup użytków rolnych. Łączna wartość zaplanowanych wydatków wynosi 1,43 mld zł, z czego:

1. Maszyny, urządzenia, wyposażenie i sprzęt – 839,24 mln zł (58,65%)

To zdecydowanie największa pozycja w strukturze kosztów. W jej ramach dominują:

- Ciągniki rolnicze i pojazdy – 386,25 mln zł (26,99%),
- Maszyny do zbioru ziemiopłodów – 94,10 mln zł (6,58%),
- Maszyny do załadunku/rozładunku i transportu – 93,34 mln zł (6,52%),
- Maszyny do siewu i sadzenia – 82,23 mln zł (5,75%).

Pozostałe kategorie (nawożenie, ochrona roślin, rozwiązania cyfrowe) mają mniejszy udział, ale wskazują na rosnące zainteresowanie technologiami precyzyjnymi.

2. Zakup użytków rolnych – 530,87 mln zł (37,10%)

Druga kluczowa kategoria, potwierdzająca trend powiększania areału gospodarstw przez młodych rolników.

Tabela 4 Zaplanowane przez beneficjentów I.11 wydatki w podziale na kategorie

KATEGORIA		Koszt kwalifikowalny z umowy [zł]	Udział [%]
Maszyny, urządzenia, wyposażenie, sprzęt	Ciągniki rolnicze i inne pojazdy	386 251 909,43	26,99%
	Maszyny do siewu i sadzenia	82 233 652,99	5,75%
	Narzędzia i maszyny do uprawy roli	64 540 915,56	4,51%
	Maszyny i urządzenia do nawożenia, kompostowania i nawadniania	46 101 349,34	3,22%
	Maszyny i urządzenia do ochrony i pielęgnacji roślin	43 530 567,70	3,04%
	Maszyny do załadunku/rozładunku i transportu	93 344 192,26	6,52%
	Maszyny do zbioru ziemiopłodów	94 101 989,42	6,58%
	Maszyny i urządzenia do chowu zwierząt	15 476 335,30	1,08%
	Maszyny i urządzenia do przechowywania i pozbiorowej obróbki ziemiopłodów	7 195 697,89	0,50%
	Rozwiązania cyfrowe dla rolnictwa	3 889 629,33	0,27%
	Pozostałe urządzenia	2 572 357,81	0,18%
RAZEM Maszyny, urządzenia, wyposażenie, sprzęt		839 238 597,03	58,65%
Zakup użytków rolnych		530 867 289,79	37,10%
Budynki i budowle	Budynki magazynowe, przechowalnie	12 399 801,40	0,87%
	Budynki inwentarskie	10 967 951,56	0,77%
	Budynki do przygotowania produktów rolnych do sprzedaży	743 445,78	0,05%
	Pozostałe budynki zaplecza gospodarstwa rolnego	1 658 751,47	0,12%
	Pozostałe budynki magazynowe ogólnego zastosowania	1 325 112,85	0,09%
	Szklarnie i tunele foliowe	4 773 608,37	0,33%
	pozostałe obiekty budowlane	698 045,30	0,05%
RAZEM Budynki i budowle		32 566 716,73	2,28%
Zwierzęta gospodarskie		20 503 284,54	1,43%
Sady i plantacje wieloletnie		7 659 838,85	0,54%
Zakup wartości niematerialnych i prawnych		49 094,00	0,00%
Razem zaplanowane wydatki		1 430 884 820,94	100,00%

Opracowanie własne na podstawie hurtowni danych ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku (słownik efektów rzeczowych).

7.2 I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze”

7.2.1 Zasady przyznania pomocy

Instrument **I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze”** wdrażany jest w ramach PS WPR na podstawie wytycznych szczegółowych opublikowanych na stronie:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wytyczne-szczegolowe>, a naboru ogłaszane są przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i publikowane na stronie:

<https://www.gov.pl/web/arimr/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-2027---dzialania>.

7.2.2 Postęp wdrażania

Interwencja **I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze”** została uruchomiona w ramach naboru trwającego od **30 czerwca do 21 lipca 2023 r.** i obejmuje szeroki zakres usług doradczych tj.:

- Ekoschematy - systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt,
- System integrowanej produkcji roślin,
- Biologiczne metody ochrony,
- Rolnictwo ekologiczne,
- Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów warunkowości,
- **Doradztwo dla młodych rolników - beneficjentów interwencji I.11. PS WPR,**
- Rachunkowość w gospodarstwie rolnym, z wykorzystaniem narzędzia IERiGŻ,
- Zarządzanie i planowanie w gospodarstwie rolnym,
- Zadrzewienia i systemy rolno-leśne,
- Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne, w tym ochrona zasobów genetycznych zwierząt i roślin.

W efekcie w ramach interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” podpisano 16 umów z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego na łączną kwotę 592,88 mln zł (wg stanu na dzień 30 listopada 2025 roku). Największy udział środków przypadł ODR w województwie mazowieckim (15,5%, 91,93 mln zł), następnie w lubelskim (13%, 76,83 mln zł) oraz łódzkim (9%, 53,12 mln zł). Najmniejsze finansowanie otrzymało województwo lubuskie (1,5%, 8,73 mln zł).

Tabela 5 Liczba zawartych umów i kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” [PLN]

Województwo	Liczba umów	Środki publiczne ogółem [PLN]	Udział [%]
Dolnośląskie	1	23 719 251,88	4,0%
Kujawsko - pomorskie	1	27 367 619,13	4,6%
Lubelskie	1	76 827 165,12	13,0%
Lubuskie	1	8 725 148,86	1,5%
Łódzkie	1	53 119 427,60	9,0%
Małopolskie	1	52 516 198,32	8,9%
Mazowieckie	1	91 931 781,36	15,5%
Opolskie	1	12 054 864,31	2,0%
Podkarpackie	1	50 390 630,34	8,5%
Podlaskie	1	36 363 988,82	6,1%
Pomorskie	1	17 242 159,15	2,9%
Śląskie	1	20 629 438,20	3,5%

Świętokrzyskie	1	37 051 026,23	6,2%
Warmińsko - mazurskie	1	19 457 062,14	3,3%
Wielkopolskie	1	52 856 028,31	8,9%
Zachodniopomorskie	1	12 632 309,65	2,1%
Razem	16	592 884 099,42	100%

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

Na jedną usługę doradczą dla młodych rolników w ramach PS WPR przeznaczono kwotę **11 550 zł**. Usługa ta jest dedykowana każdemu młodemu rolnikowi, który podpisał umowę w ramach interwencji I.11.

Ośrodki Doradztwa Rolniczego, mają obowiązek zapewnić realizację doradztwa na terenie województwa, w którym znajduje się siedziba beneficjenta.

W ramach 6006 umów zawartych w naborach I.11 Premie dla młodych rolników łączny koszt usług realizowanych przez ODRy w ramach interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” na **Doradztwo dla młodych rolników - beneficjentów interwencji I.11 PS WPR** wyniesie 69,4 mln zł (kalkulacja oparta na wysokości kosztów jednostkowych za poszczególne usługi doradcze w ramach interwencji I.14.2.1).

Największe nakłady zostaną poniesione w województwach mazowieckim (11,3 mln zł), wielkopolskim (8,7 mln zł) i podlaskim (7,5 mln zł).

Tabela 6 Liczba obowiązkowych usług i kwota usługi dla beneficjenta I.11 świadczona i finansowana w ramach I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” - Doradztwo dla młodych rolników - beneficjentów interwencji I.11 PS WPR

Województwo	Razem nabory I.11 umowy	Koszt usługi	Razem koszt usługi [zł]
Dolnośląskie	176	11 550	2 032 800,00
Kujawsko – Pomorskie	524	11 550	6 052 200,00
Lubelskie	524	11 550	6 052 200,00
Lubuskie	99	11 550	1 143 450,00
Łódzkie	465	11 550	5 370 750,00
Małopolskie	221	11 550	2 552 550,00
Mazowieckie	975	11 550	11 261 250,00
Opolskie	174	11 550	2 009 700,00
Podkarpackie	125	11 550	1 443 750,00
Podlaskie	651	11 550	7 519 050,00
Pomorskie	270	11 550	3 118 500,00
Śląskie	158	11 550	1 824 900,00
Świętokrzyskie	278	11 550	3 210 900,00
Warmińsko - Mazurskie	418	11 550	4 827 900,00
Wielkopolskie	757	11 550	8 743 350,00
Zachodniopomorskie	191	11 550	2 206 050,00
RAZEM	6006		69 369 300,00

Opracowanie własne na podstawie informacji miesięcznej ARiMR wg stanu na 30 listopada 2025 roku.

8 Efektywność ekonomiczna usługi doradczej – miary

8.1 Nota metodologiczna

Analiza efektywności ekonomicznej obowiązkowej usługi doradczej została przeprowadzona w oparciu o dane zawarte w rozdziale 7, dotyczące wartości zawartych umów w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” oraz koszty realizacji usługi doradczej finansowanej z interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze”. Obliczenia obejmowały cztery wskaźniki: koszt doradztwa na 1000 zł premii (KD), dźwignię doradczą (L), udział kosztu doradztwa w wartości premii (U) oraz udział doradztwa dla młodych rolników w budżecie ODR (UDR). Wskaźniki wyrażono w wartościach nominalnych, bez korekt inflacyjnych. Celem było określenie relacji kosztów doradztwa do wartości wsparcia finansowego oraz ocena opłacalności interwencji w kontekście efektywności wykorzystania środków publicznych. Miary nie mierzą jakości doradztwa ani jego wpływu na rozwój gospodarstw – pokazują tylko relację kosztów doradztwa do wartości premii.

8.2 Miary efektywności

Koszt doradztwa na 1000 zł premii – KD

KD pokazuje, ile kosztuje obowiązkowa usługa doradcza przypadająca na każde 1000 zł wartości premii I.11. Im niższy KD, tym efektywniej (kosztowo) realizowana jest usługa względem wartości udzielonego wsparcia finansowego.

$$KD = 1000 \times \frac{\text{koszt doradztwa I.14.2.1 dla młodego rolnika I.11 (69 369 300 zł)}}{\text{kwota zawarte umowy I.11 (1 201 200 000 zł)}} = 57,75 \text{ zł.}$$

Aby „obsłużyć” 1000 zł premii, potrzeba zaangażować średnio 57,75 zł na usługę doradztwa.

Poniżej przedstawione zostało porównanie wskaźnika **KD (Koszt doradztwa na 1000 zł premii)** do podobnych miar w innych branżach, które oceniają relację kosztu usług doradczych lub konsultingowych do wartości obsługiwanych projektów lub inwestycji. Oto kilka przykładów:

1. Usługi doradcze w projektach inwestycyjnych (budownictwo, infrastruktura)

- W branży budowlanej koszt nadzoru inwestorskiego i doradztwa technicznego często wynosi **2–5% wartości inwestycji**.
- Przy inwestycji 1 mln zł koszt doradztwa to 20–50 tys. zł, co daje **20–50 zł na każde 1000 zł inwestycji** – zbliżone do KD = 57,75 zł w rolnictwie.

2. Doradztwo finansowe i podatkowe

- Firmy doradcze pobierają opłaty w wysokości **0,5–2% wartości transakcji** (np. przy pozyskiwaniu dotacji lub kredytów).
- Dla transakcji 1 mln zł koszt wynosi 5–20 tys. zł, czyli **5–20 zł na każde 1000 zł** – niższe niż KD, ale usługi są mniej kompleksowe niż w rolnictwie.

3. Consulting strategiczny (np. restrukturyzacja przedsiębiorstw)

- Koszt usług doradczych w dużych projektach może sięgać **3–10% wartości projektu**.
- To odpowiada **30–100 zł na każde 1000 zł**, czyli KD w rolnictwie mieści się w dolnej części tego przedziału.

Kalkulacje przedstawione w pkt 1-3 podane zostały na podstawie analizy branżowych stron internetowych.

Dźwignia doradcza (lewarowanie) - L

Dźwignia doradcza (L) pokazuje, ile złotych wartości premii „obsługuje” każda złotówka wydana na obowiązkową usługę doradczą. Im wyższa wartość L, tym większa efektywność finansowa doradztwa.

$$L = \frac{\text{kwota zawarte umowy I.11 (1 201 200 000 zł)}}{\text{koszt doradztwa I.14.2.1 dla młodego rolnika I.11 (69 369 300 zł)}} = 17,32 \text{ zł.}$$

Każde 1 zł wydane na doradztwo „dźwiga” średnio 17,3 zł premii.

Udział kosztu doradztwa w premii – U

Wskaźnik U określa, jaki procent wartości premii dla młodych rolników (interwencja I.11) stanowi koszt obowiązkowej usługi doradczej finansowanej w ramach interwencji I.14.2.1. Niski udział (poniżej 10%) świadczy o racjonalnym poziomie kosztów doradztwa w relacji do wartości wsparcia finansowego.

$$U = \frac{\text{koszt doradztwa I.14.2.1 dla młodego rolnika I.11 (69 369 300 zł)}}{\text{kwota zawarte umowy I.11 (1 201 200 000 zł)}} \times 100\% = 5,78\%.$$

Udział usługi doradczej świadczonej na rzecz młodych rolników w ramach interwencji I.14.2.1 stanowi 5,78% kwoty zawartych umów przez młodych rolników w interwencji I.11.

Udział „Doradztwa dla młodych rolników” w budżecie ODR (I.14.2.1)

Wskaźnik pokazuje, jaki procent całkowitego budżetu Ośrodków Doradztwa Rolniczego (ODR) przeznaczanego na realizację interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” stanowi koszt obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników – beneficjentów premii I.11. Opracowany na podstawie kosztów, które zostaną poniesione na realizację 6006 zawartych umów przez młodych rolników w ramach interwencji I.11 (stan na 30 listopada 2025 roku).

$$UDR = \frac{\text{koszt doradztwa I.14.2.1 dla młodego rolnika I.11 (69 369 300 zł)}}{\text{budżet ODR na całą usługę I.14.2.1 (592 884 099 zł)}} \times 100\% = 11,70\%.$$

Obowiązkowa usługa dla młodych na dzień 30 listopada 2025 roku stanowi ok. 1/8 (stan na 30 listopada 2025 roku)) środków zakontraktowanych przez ODR w module 1: I.14.2.1. Wartość 11,7% wskazuje na istotny udział tej usługi w strukturze finansowej ODR.

Wartości wskaźnika różnią się istotnie pomiędzy województwami, ukazując zróżnicowane natężenie zapotrzebowania na doradztwo wśród młodych rolników oraz odmienne obciążenie organizacyjne i finansowe poszczególnych jednostek doradczych. Najwyższe wartości UDR odnotowano w województwach warmińsko-mazurskim (24,81%), kujawsko-pomorskim (22,11%), podlaskim (20,68%) oraz pomorskim (18,09%), co wskazuje na ponadprzeciętne zaangażowanie tych ośrodków w obsługę beneficjentów I.11. Wynika to z większej liczby młodych rolników realizujących premie.

Z kolei najniższe wartości – 2,87% w województwie podkarpackim, 4,86% w małopolskim oraz 7,88% w lubelskim – odzwierciedlają relatywnie mniejsze obciążenie budżetów ODR usługą obowiązkową. Pozostałe województwa mieszczą się w przedziale od ok. 8% do 17%, co wskazuje na umiarkowane, ale istotne finansowo znaczenie usługi doradczej dla młodych rolników w strukturze wydatków.

Zróżnicowanie regionalne UDR podkreśla potrzebę dostosowywania potencjału kadrowego i organizacyjnego ODR do rzeczywistego zapotrzebowania na usługi w danym województwie. Jednocześnie rosnąca liczba zawieranych umów w ramach interwencji I.11 będzie w kolejnych latach stopniowo zwiększać obciążenie wszystkich jednostek, co ma bezpośrednie znaczenie dla zarządzania budżetami modułu I.14.2.1 oraz planowania pracy doradców.

Tabela 7 Zróżnicowanie regionalne wskaźnika UDR – „Udział doradztwa dla młodych rolników w budżecie ODR”

Województwo	UDR_woj
Dolnośląskie	8,57%
Kujawsko - pomorskie	22,11%
Lubelskie	7,88%
Lubuskie	13,11%
Łódzkie	10,11%
Małopolskie	4,86%
Mazowieckie	12,25%
Opolskie	16,67%
Podkarpackie	2,87%
Podlaskie	20,68%
Pomorskie	18,09%
Śląskie	8,85%
Świętokrzyskie	8,67%
Warmińsko - mazurskie	24,81%
Wielkopolskie	16,54%
Zachodniopomorskie	17,46%
Razem	11,70%

9 Wyniki badań CAWI wśród beneficjentów interwencji I.11

9.1 *Nota metodologiczna*

Badanie zostało przeprowadzone przy wykorzystaniu metody CAWI – techniki gromadzenia danych polegającej na samodzielnym wypełnianiu ankiety przez respondentów w środowisku online.

Respondenci otrzymują dostęp do formularza poprzez link, a ich odpowiedzi są rejestrowane w systemie informatycznym, co zapewnia:

- szybki dostęp do narzędzia badawczego,
- automatyzację procesu zbierania danych,
- minimalizację błędów wprowadzania informacji.

Badanie zostało przeprowadzone na platformie WPR_Form, opracowanej w Departamencie Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW. Platforma umożliwia:

- dystrybucję ankiet poprzez wysyłkę SMS z linkiem do formularza oraz publikację informacji na stronie MRiRW,
- automatyczne zapisywanie odpowiedzi w bazie danych,
- kontrolę kompletności wypełnienia ankiety.

Respondenci - młodzi rolnicy:

Beneficjenci interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”, którzy podpisali umowę o przyznaniu pomocy i tym samym korzystają z obowiązkowej usługi doradczej w ramach interwencji I.14.2.1. Według stanu na 30 listopada 2025 r. populacja badana obejmowała 6 009 osób – młodych rolników.

Okres realizacji:

Ankieta była dostępna w dniach 2–29 grudnia 2025 r.

Kanały dystrybucji: wysyłka SMS z unikalnym kodem dostępu oraz publikacja komunikatu na stronie MRiRW.

Response Rate (Wskaźnik odpowiedzi)

Spośród 6 009 beneficjentów zaproszonych do udziału w badaniu, 742 osoby wypełniły ankietę (młodzi rolnicy którzy zawarli umowę z ARiMR na realizację interwencji I.11), co daje wskaźnik odpowiedzi na poziomie 12,3%.

9.2 Organizacja i realizacja usługi doradczej

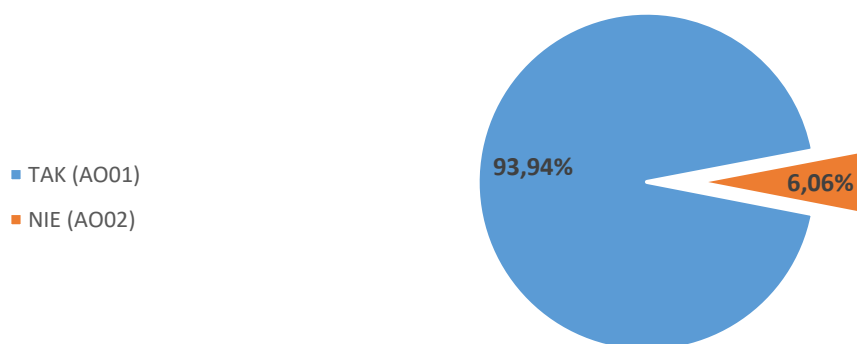
9.2.1 Formalności i rozpoczęcie doradztwa

9.2.1.1 Status zawarcia umowy na świadczenie obowiązkowej usługi doradczej w ramach Premii dla młodych rolników (PS WPR)

Pytanie dotyczyło podpisania umowy na świadczenie obowiązkowej usługi doradczej „Doradztwo dla młodych rolników”. Zdecydowana większość uczestników, 697 osób, potwierdziła zawarcie takiej umowy, co stanowi 93,94% wszystkich odpowiedzi. Brak podpisanej umowy zadeklarowało 45 osób, czyli 6,06% badanych.

Dalsza część analizy została przeprowadzona wyłącznie wśród osób, które potwierdziły podpisanie umowy.

Rysunek 4 Q01 Czy masz podpisaną umowę na świadczenie usługi doradczej: Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów Premii dla młodych rolników PS WPR?

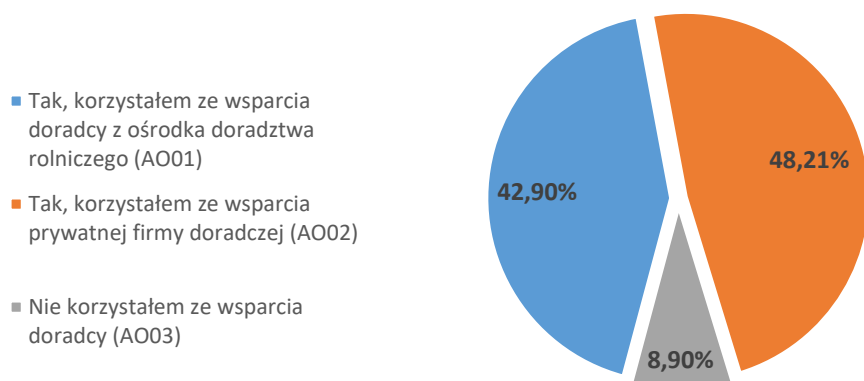

Opracowanie własne. N=742. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.1.2 Zakres wsparcia doradcy w przygotowaniu wniosku o przyznanie pomocy w ramach interwencji I.11

Największa grupa młodych rolników, 48,21%, skorzystała z pomocy prywatnej firmy doradczej, natomiast 42,90% uzyskało wsparcie doradcy z ośrodka doradztwa rolniczego. Jedynie (8,90%) osób zadeklarowało że nie korzystało z żadnej formy doradztwa przy przygotowywaniu wniosku. Dane pokazują, że zdecydowana większość beneficjentów poszukiwała się pomocą doradczą, wybierając zarówno sektor publiczny, jak i prywatny. Wyniki odzwierciedlają preferencje w zakresie źródeł wsparcia na etapie aplikowania o środki w ramach PS WPR.

Rysunek 5 Q02 Czy korzystałeś ze wsparcia doradcy w przygotowaniu wniosku o przyznanie pomocy w ramach interwencji Premia dla młodych rolników PS WPR?

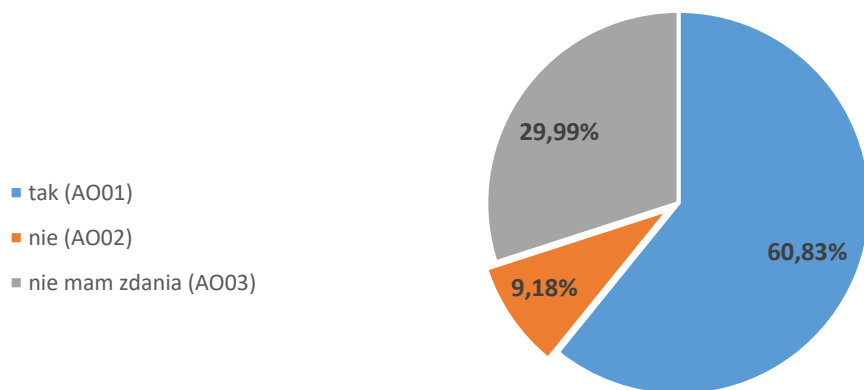

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.1.3 Preferowany moment rozpoczęcia obowiązkowej usługi doradczej w kontekście zawarcia umowy o przyznaniu pomocy

Największa grupa respondentów (60,83%) uważa, że doradztwo powinno rozpocząć się po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy, co wskazuje na silną preferencję powiązania usługi z formalnym potwierdzeniem wsparcia. 29,99% osób nie miało zdania, a 9,18% uznało, że doradztwo nie powinno być powiązane z podpisaniem umowy.

Rysunek 6 Q03 Czy uważasz, że usługa doradcza dla młodych rolników powinna rozpoczynać się po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?

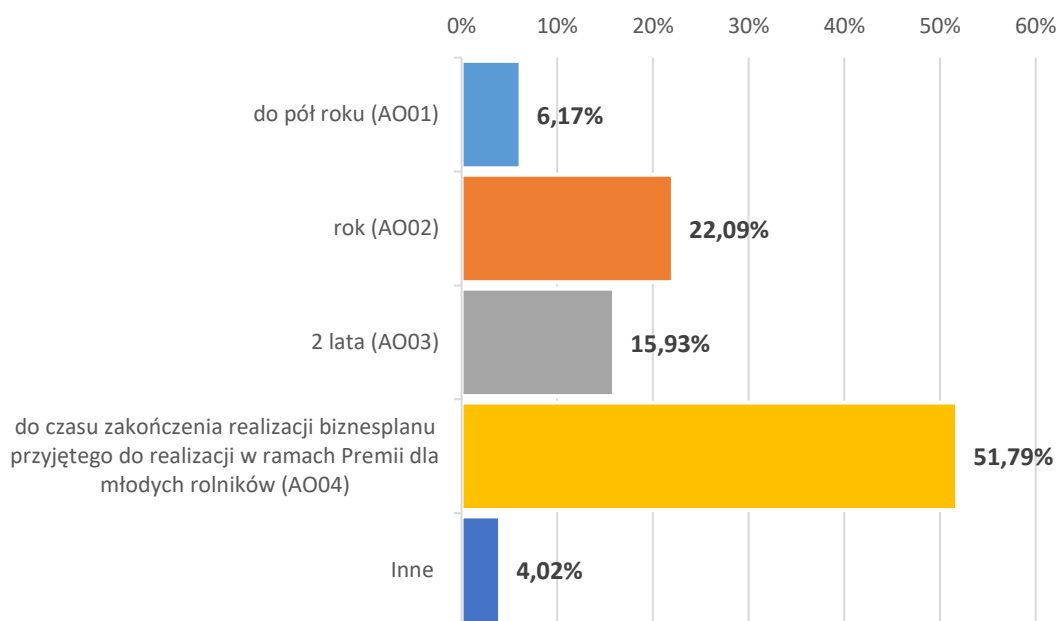
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.2 Ocena współpracy z doradcą

9.2.2.1 Optymalny czas trwania obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników

Największa grupa respondentów (**51,79%**) wskazuje, że doradztwo powinno trwać **do momentu zakończenia realizacji biznesplanu** przyjętego w ramach premii, co potwierdza oczekiwanie długoterminowego wsparcia. Kolejne 22,09% preferuje okres **jednego roku**, a 15,93% – **dwa lata**. Krótsze okresy (do pół roku) są wybierane sporadycznie (**6,17%**), a 4,02% podało inne propozycje. Wyniki pokazują, że większość beneficjentów oczekuje doradztwa powiązanego z cyklem realizacji inwestycji, a nie ograniczonego do krótkiego okresu.

Rysunek 7 Q04 Ile wg Ciebie powinna trwać ta obowiązkowa usługa doradcza dla młodych rolników?

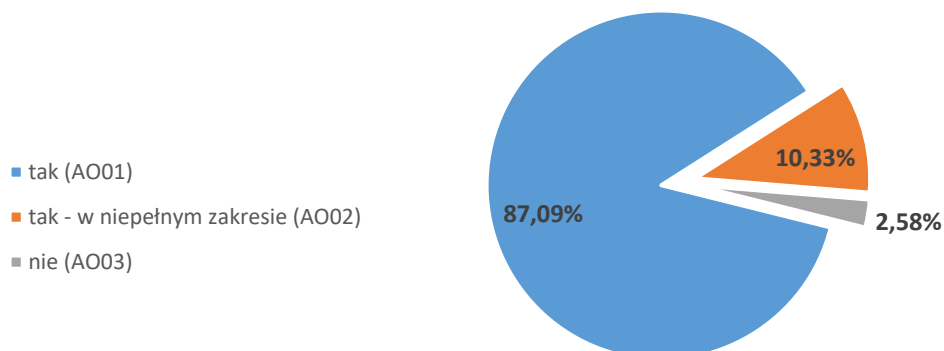

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.3 Ocena procesu wspólnego wyznaczania kierunków rozwoju gospodarstwa w ramach współpracy z doradcą

Zdecydowana większość respondentów (**87,09%**) ocenia współpracę z doradcą jako zgodną z oczekiwaniami, co potwierdza wysoką satysfakcję z procesu planowania rozwoju gospodarstwa. Kolejne **10,33%** wskazuje na zgodność w ograniczonym zakresie, a jedynie **2,58%** uznaje, że działania doradcy nie spełniły ich oczekiwań. Wyniki pokazują, że dla ogromnej większości beneficjentów doradztwo jest adekwatne i odpowiada na ich potrzeby.

Rysunek 8 Q05 Czy wspólne wyznaczanie z doradcą kierunków i możliwości rozwoju Twojego gospodarstwa przebiegało zgodnie z Twoimi oczekiwaniami ?

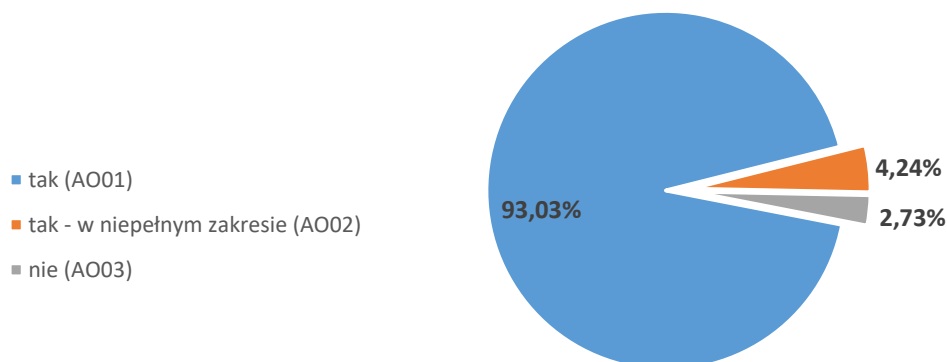
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4 Zakres wyjaśnień udzielanych przez doradców dotyczących zobowiązań wynikających z umowy w ramach I.11

9.2.4.1 Wyjaśnienia dotyczące przejęcia gospodarstwa i rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w wymaganym terminie

Zdecydowana większość respondentów, (93,40%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje na ten temat. Kolejna grupa, (4,02%), ocenia, że informacje są przekazywane w niepełnym zakresie, natomiast (2,58%) wskazuje na brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym kluczowym zobowiązaniu jest realizowane w sposób kompleksowy w zdecydowanej większości przypadków, co zapewnia beneficjentom jasność co do wymogów związanych z premią i warunków jej utrzymania.

Rysunek 9 Q06(SQ001) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [1. Przejęcie gospodarstwa opisanego w biznesplanie oraz rozpoczęcie prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie jako jedyny kierujący – w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy oraz prowadzenie tej działalności przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]

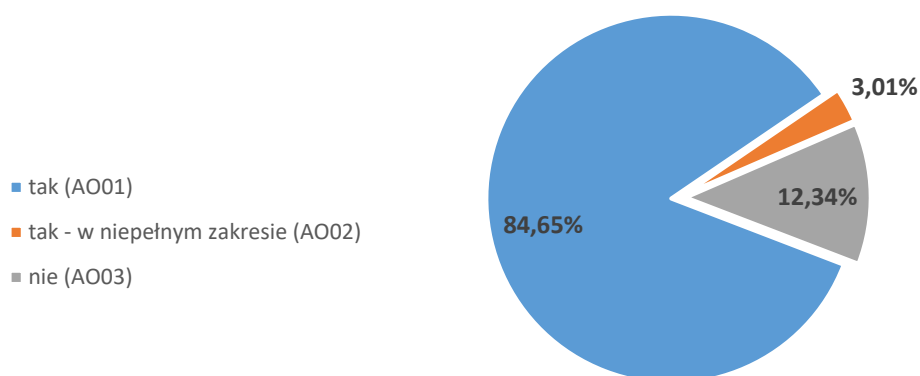

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.2 Wyjaśnienia dotyczące uzupełnienia kwalifikacji zawodowych i terminów realizacji zobowiązań edukacyjnych.

Zdecydowana większość respondentów-młodych rolników, (84,65%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje na ten temat. Kolejna grupa, (3,01%), ocenia, że informacje są przekazywane w niepełnym zakresie, natomiast (12,34%) wskazuje na brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym zobowiązaniu jest realizowane w sposób kompleksowy w większości przypadków, co zapewnia beneficjentom świadomość wymogów dotyczących uzupełnienia kwalifikacji zawodowych w ramach programu.

Rysunek 10 Q06(SQ002) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [2. Rozpoczęcie nauki mającej na celu uzupełnienie kwalifikacji zawodowych (wykształcenia) w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy oraz uzupełnienie kwalifikacji w ciągu 3 lat od wypłaty pierwszej raty pomocy – jeśli nie posiadałeś/eś odpowiednich kwalifikacji na etapie przyznawania pomocy.]

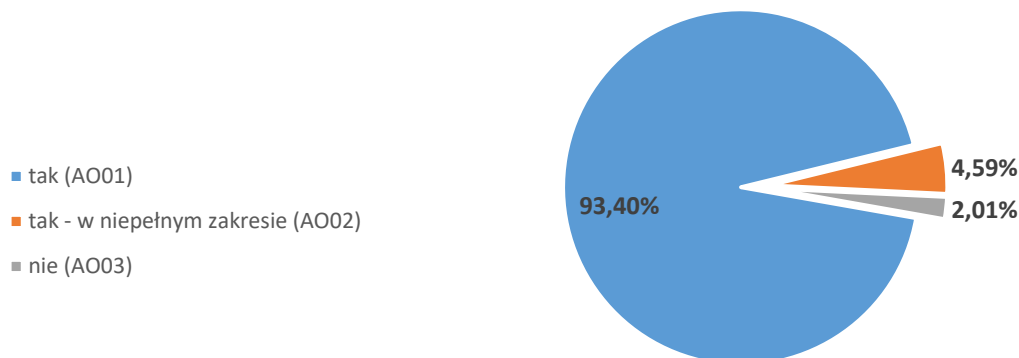

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.3 Wyjaśnienia dotyczące realizacji założeń biznesplanu i utrzymania inwestycji przez wymagany okres.

Zdecydowana większość respondentów, (93,40%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje na ten temat. Kolejna grupa, (4,59%), wskazuje, że informacje są przekazywane w niepełnym zakresie, natomiast (2,01%) deklaruje brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym kluczowym zobowiązaniu jest realizowane w sposób kompleksowy w niemal wszystkich przypadkach, co zapewnia beneficjentom jasność co do wymogów związanych z utrzymaniem inwestycji i prawidłową realizacją biznesplanu w ramach programu.

Rysunek 11 Q06(SQ003) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [3. Realizacja założeń biznesplanu, w tym inwestycji w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne i utrzymanie tych inwestycji przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]

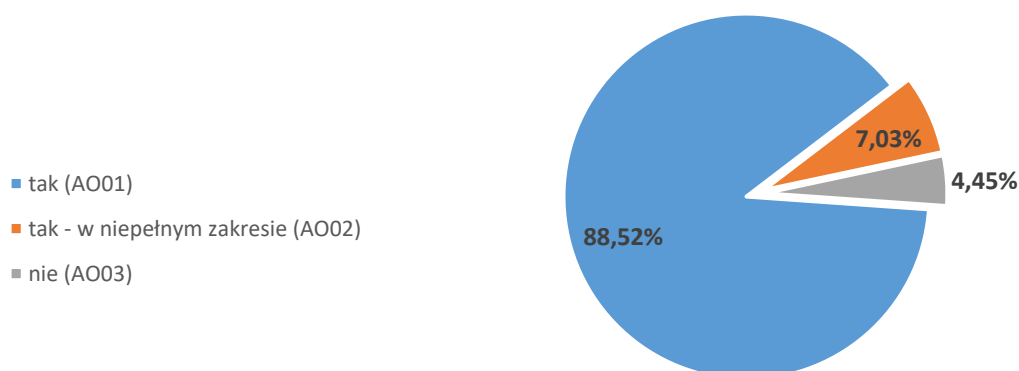

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.4 Wyjaśnienia dotyczące osiągnięcia i utrzymania wymaganego udziału przychodów z działalności rolniczej.

Zdecydowana większość respondentów, (88,52%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje w tym zakresie. Kolejna grupa, (7,03%), ocenia, że informacje są przekazywane w niepełnym zakresie, natomiast (4,45%) wskazuje na brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym kluczowym wymogu jest realizowane w sposób kompleksowy w zdecydowanej większości przypadków, co zapewnia beneficjentom świadomość konieczności utrzymania odpowiedniej struktury przychodów w gospodarstwie przez wymagany okres.

Rysunek 12 Q06(SQ004) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [4. Osiągnięcie co najmniej 60-procentowego udziału przychodów uzyskiwanych w związku z prowadzoną w gospodarstwie działalnością rolniczą we wszystkich przychodach i utrzymanie co najmniej takiego udziału przychodów przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]

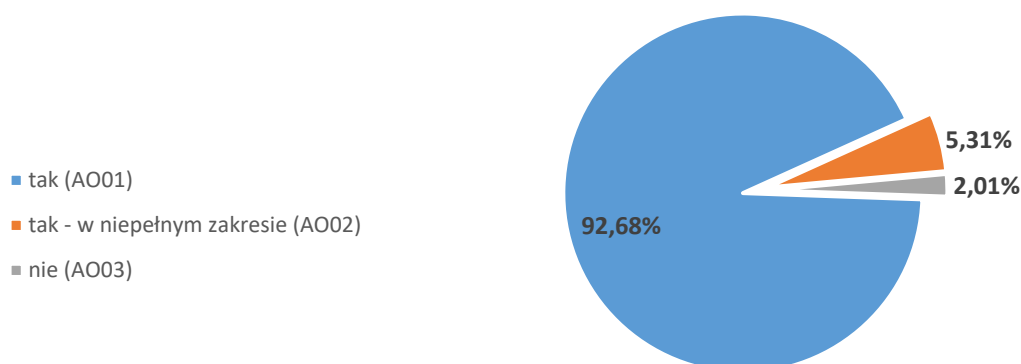

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.5 Wyjaśnienia dotyczące wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa i utrzymania jej na wymaganym poziomie.

Zdecydowana większość respondentów, (92,68%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje w tym zakresie. Kolejna grupa, (5,31%), wskazuje, że informacje są przekazywane w niepełnym zakresie, natomiast (2,01%) deklaruje brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym wymogu jest realizowane w sposób kompleksowy w niemal wszystkich przypadkach, co zapewnia beneficjentom jasność co do konieczności utrzymania wzrostu ekonomicznego gospodarstwa przez wymagany okres w ramach programu.

Rysunek 13 Q06(SQ005) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [5. Osiągnięcie odpowiedniego wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa i utrzymania jej na zwiększonym, w co najmniej minimalnym wymaganym stopniu, poziomie przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]

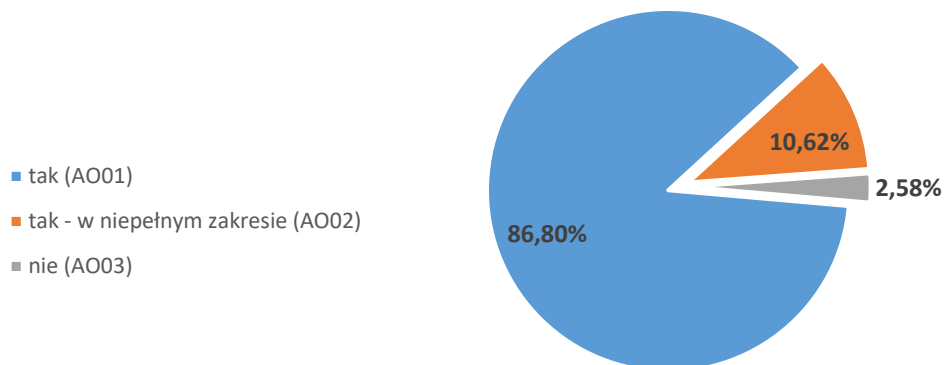

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.6 Wyjaśnienia dotyczące rozpoczęcia prowadzenia rachunkowości rolniczej w gospodarstwie.

Zdecydowana większość respondentów, (86,80%), potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje w tym zakresie. Kolejna grupa, (10,62%), wskazuje na przekazanie informacji w niepełnym zakresie, natomiast (2,58%) deklaruje brak takich wyjaśnień. Dane pokazują, że informowanie o tym wymogu jest realizowane w sposób kompleksowy w zdecydowanej większości przypadków, co zapewnia beneficjentom świadomość obowiązku prowadzenia rachunkowości rolniczej jako elementu prawidłowej realizacji zobowiązań wynikających z przyznanej premii.

Rysunek 14 Q06(SQ006)[6. Rozpoczęcie prowadzenia w gospodarstwie rachunkowości rolniczej (narzędzie do oceny ekonomicznej gospodarstwa, FSDN, księga rachunkowa, podatkowa księga przychodów i rozchodów – jeżeli w gospodarstwie jest prowadzony wyłącznie dział specjalny produkcji rolnej).]

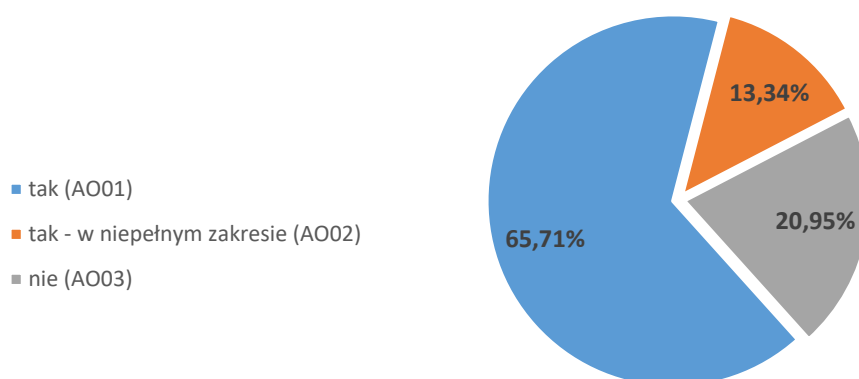

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.2.4.7 Wyjaśnienia dotyczące obowiązku informowania o pomocy poprzez umieszczenie plakatu w widocznym miejscu.

Spośród wszystkich respondentów (65,71%) potwierdza, że doradca przekazuje pełne informacje na ten temat. Kolejna grupa, (13,34%), wskazuje na przekazanie informacji w niepełnym zakresie, natomiast (20,95%) deklaruje brak takich wyjaśnień. Wyniki pokazują, że choć większość beneficjentów otrzymuje jasne instrukcje dotyczące obowiązku oznakowania operacji, istnieje znacząca grupa, która nie uzyskuje pełnej informacji lub nie jest świadoma tego wymogu.

Rysunek 15 Q06(SQ007)[7. Informowanie o pomocy otrzymanej na realizację operacji poprzez umieszczenie w widocznym miejscu plakatu wielkości A3 natychmiast po rozpoczęciu fizycznej realizacji operacji.]

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

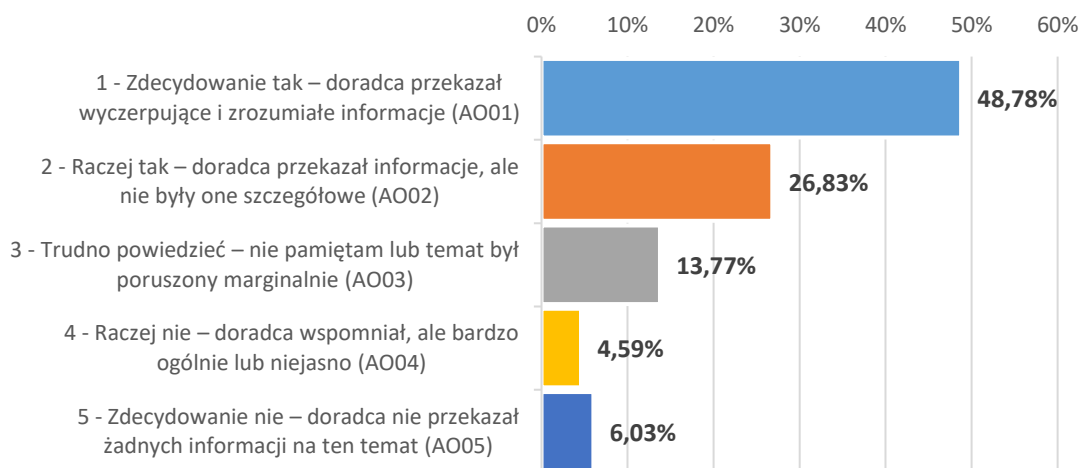
9.3 Zakres doradztwa i dokumentacja

9.3.1 Zakres doradztwa i potencjalne korzyści dla gospodarstw rolnych

9.3.1.1 Poszukiwanie klientów i rozwój kanałów sprzedaży.

Wyniki pokazują, że (48,78%) ocenia przekazane informacje jako wyczerpujące i zrozumiałe. Kolejna grupa, (26,83%), wskazuje, że doradca przekazuje informacje w sposób raczej wystarczający, choć mniej szczegółowy. (13,77%) deklaruje, że temat był poruszony marginalnie lub trudno im to ocenić. Natomiast (4,59%) uznają, że informacje były bardzo ogólne, a (6,03%) stwierdzają, że doradca nie przekazał żadnych informacji w tym zakresie. Dane pokazują, że większość beneficjentów otrzymuje praktyczne wskazówki dotyczące sprzedaży i pozyskiwania klientów, co jest istotne dla rozwoju gospodarstwa, choć część respondentów sygnalizuje niedostateczny poziom szczegółowości lub brak informacji.

Rysunek 16 Q07(a1) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Sposobów poszukiwania klientów i kanałów sprzedaży]

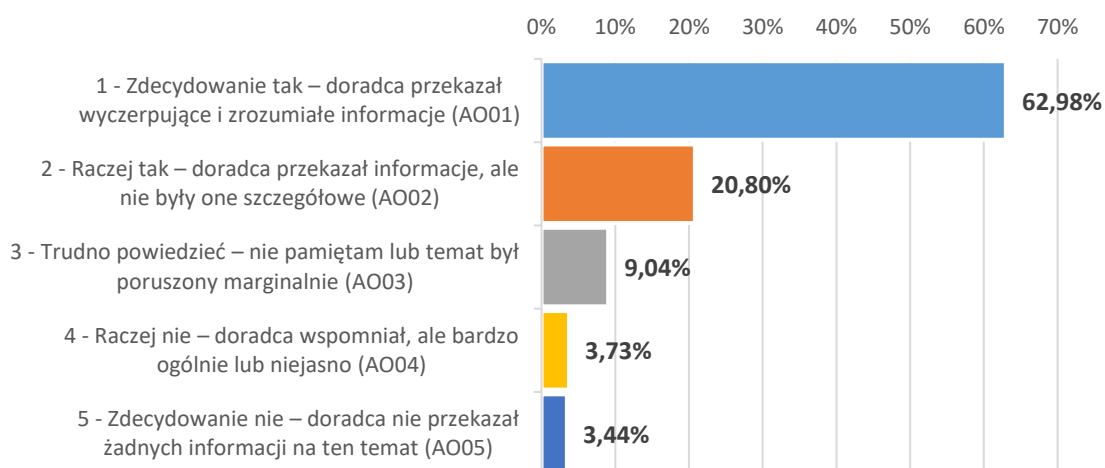

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.2 Optymalizacja zużycia nawozów i ograniczanie kosztów produkcji.

Wyniki pokazują, że (62,98%) ocenia przekazane informacje jako wyczerpujące i zrozumiałe. Kolejna grupa, (20,80%), wskazuje, że doradca przekazuje informacje w sposób raczej wystarczający, choć mniej szczegółowy. (9,04%) deklaruje, że temat był poruszony marginalnie lub trudno im to ocenić. Natomiast (3,73%) uznaje, że informacje były bardzo ogólne, a (3,44%) stwierdzają, że doradca nie przekazał żadnych informacji w tym zakresie. Dane pokazują, że większość beneficjentów otrzymuje praktyczne wskazówki dotyczące optymalizacji nawożenia, co jest istotne dla efektywności produkcji i ochrony środowiska, choć część respondentów sygnalizuje niedostateczny poziom szczegółowości lub brak informacji.

Rysunek 17 Q07(a2) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Ograniczania zużycia nawozów (optymalizacja ich zużycia)]

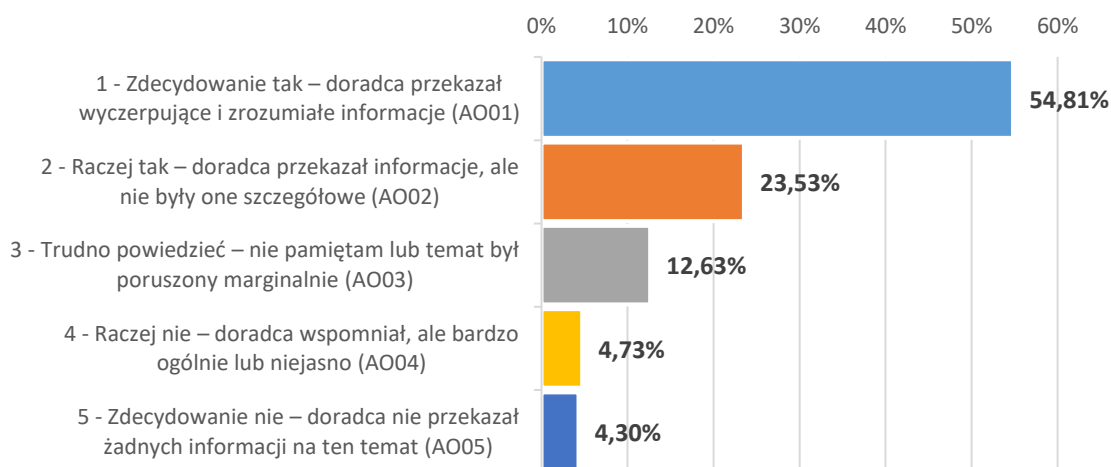

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.3 Produkcja żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej i certyfikowanej.

Na podstawie wyników można stwierdzić, że doradztwo w tym obszarze było oceniane pozytywnie przez większość respondentów. Ponad połowa (54,8%) uznała, że otrzymała wyczerpujące i zrozumiałe informacje, a kolejne 23,5% wskazało na przekazanie informacji w sposób raczej wystarczający, choć mniej szczegółowy. Łącznie daje to blisko 78% odpowiedzi potwierdzających przydatność doradztwa w tym zakresie. Około 12,6% respondentów nie potrafiło jednoznacznie ocenić, co może sugerować marginalne poruszenie tematu lub brak zapamiętania szczegółów. Niewielki odsetek (ok. 9%) wskazał na brak lub bardzo ogólny charakter przekazanych treści. Wyniki pokazują, że doradztwo dotyczące produkcji żywności wysokiej jakości jest istotnym elementem wsparcia, dobrze odbieranym przez beneficjentów, choć istnieje przestrzeń do zwiększenia szczegółowości i konsekwentnego omawiania zagadnień w każdym przypadku.

Rysunek 18 Q07(a3) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Produkcji żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej i w systemach jakości]

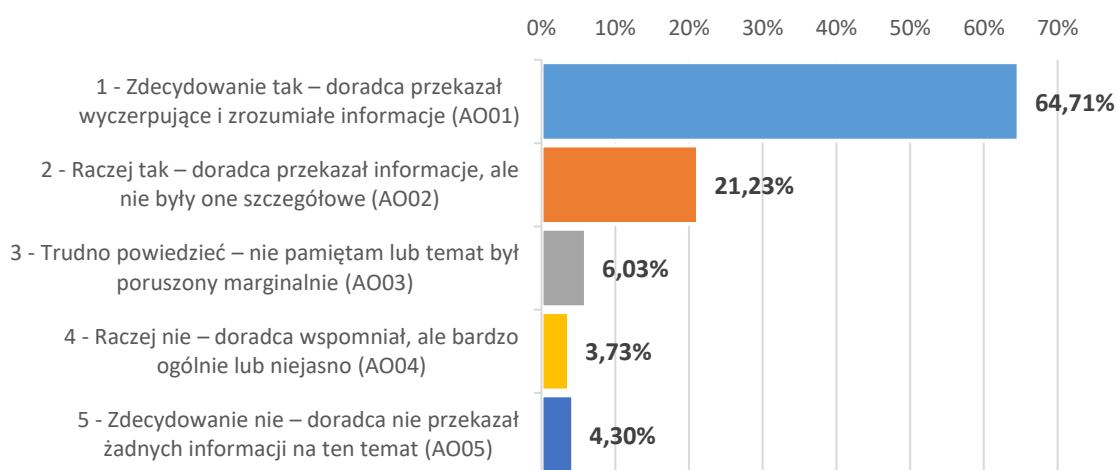

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.4 Wykorzystanie krajowych form wsparcia finansowego i podatkowego.

Aż 64,7% respondentów oceniło, że otrzymało wyczerpujące i zrozumiałe informacje, a kolejne 21,2% wskazało na przekazanie informacji w sposób raczej wystarczający. Łącznie ponad 85% uczestników potwierdziło przydatność doradztwa w tym obszarze. Niewielki odsetek (ok. 6%) nie potrafił jednoznacznie ocenić, co może świadczyć o marginalnym poruszeniu tematu lub braku zapamiętania szczegółów. Jedynie około 8% uznało, że informacje były zbyt ogólne lub w ogóle nie zostały przekazane.

Rysunek 19 Q07(a4)[Korzystania z dostępnej pomocy krajowej (np. kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.)]

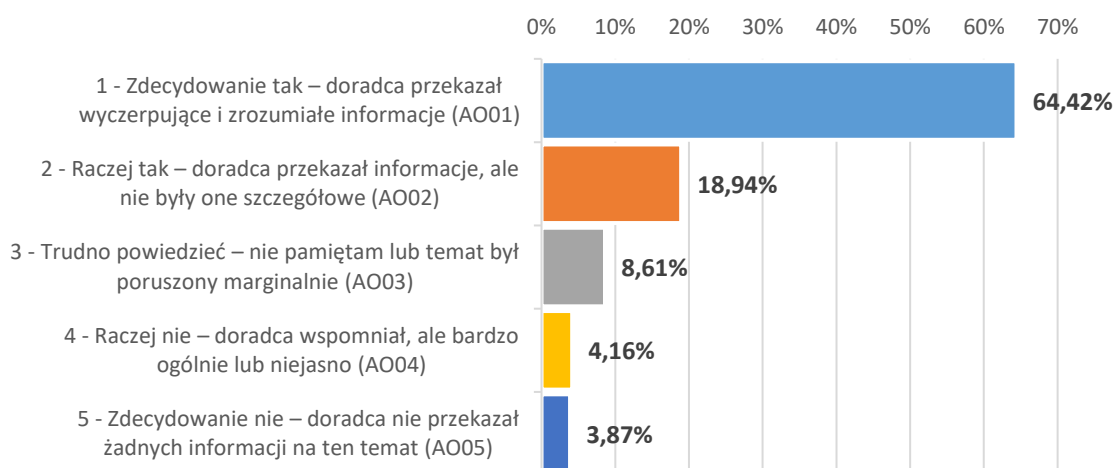

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.5 Inwestycje w ramach PS WPR.

Wyniki dotyczące doradztwa w zakresie korzystania z pomocy inwestycyjnej w ramach PS WPR pokazują wysoką ocenę przydatności przekazywanych informacji. Ponad 64% respondentów uznało, że otrzymało pełne i zrozumiałe wyjaśnienia, a kolejne 19% wskazało na informacje raczej wystarczające, choć mniej szczegółowe. Łącznie ponad 83% badanych oceniło doradztwo pozytywnie w tym obszarze. Około 8,6% osób nie potrafiło jednoznacznie ocenić, co może świadczyć o marginalnym poruszeniu tematu lub braku zapamiętania szczegółów. Niewielki odsetek (ok. 8%) uznał, że informacje były zbyt ogólne lub w ogóle nie zostały przekazane. Wyniki potwierdzają, że zagadnienie pomocy inwestycyjnej jest istotnym elementem doradztwa, dobrze odbieranym przez beneficjentów, choć warto zadbać o większą spójność i szczegółowość przekazu w każdym przypadku.

Rysunek 20 Q07(a5) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Korzystania z pomocy inwestycyjnej w ramach PS WPR]

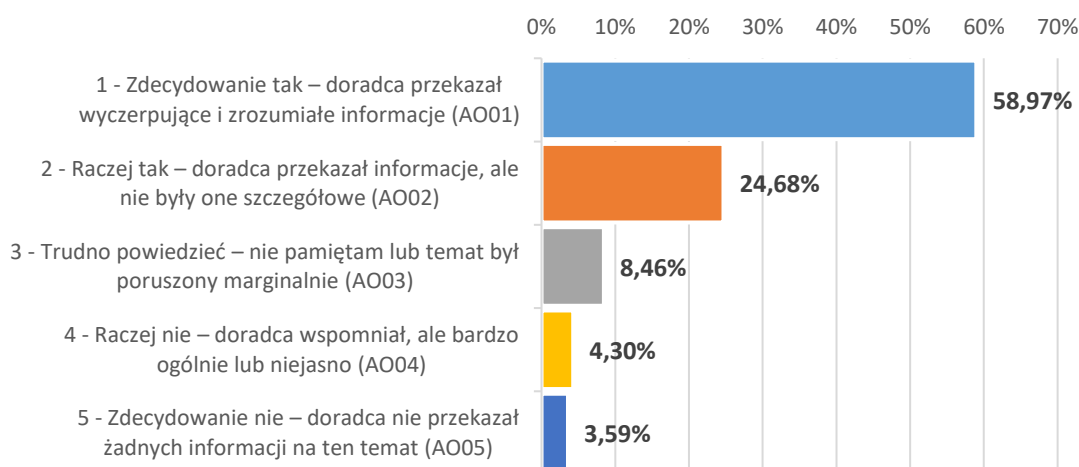

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.6 Dobór maszyn i technologii – rolnictwo precyzyjne jako kierunek rozwoju.

Wyniki dotyczące doradztwa w zakresie doboru maszyn i technologii, w tym rolnictwa precyzyjnego, wskazują na wysoką ocenę przydatności przekazywanych informacji. Ponad 58,9% respondentów uznało, że otrzymało pełne i zrozumiałe wyjaśnienia, a kolejne 24,7% wskazało na informacje raczej wystarczające, choć mniej szczegółowe. Łącznie ponad 83% badanych oceniło doradztwo pozytywnie w tym obszarze. Około 8,5% osób nie potrafiło jednoznacznie ocenić, co może świadczyć o marginalnym poruszeniu tematu lub braku zapamiętania szczegółów. Niewielki odsetek (ok. 8%) uznał, że informacje były zbyt ogólne lub w ogóle nie zostały przekazane. Wyniki potwierdzają, że zagadnienie doboru maszyn i technologii jest istotnym elementem doradztwa, dobrze odbieranym przez beneficjentów.

Rysunek 21 Q07(a6) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Doboru maszyn i technologii, w tym rolnictwa precyzyjnego]

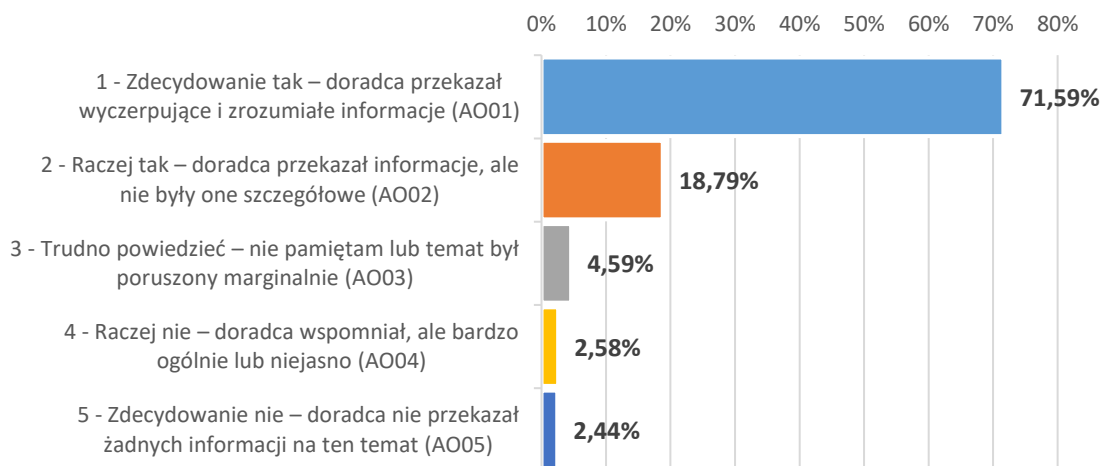

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.7 Rachunkowość i ewidencja danych produkcyjnych oraz ekonomicznych.

Aż 71,6% respondentów uznało, że otrzymało pełne i zrozumiałe wyjaśnienia, a kolejne 18,8% oceniło informacje jako raczej wystarczające, choć mniej szczegółowe. Łącznie ponad 90% badanych potwierdziło pozytywną wartość doradztwa w tym obszarze. Niewielki odsetek (ok. 4,6%) nie potrafił jednoznacznie ocenić, co może świadczyć o marginalnym poruszeniu tematu lub braku zapamiętania szczegółów. Zaledwie około 5% wskazało na brak lub bardzo ogólny charakter przekazanych treści.

Rysunek 22 Q07(a7) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Prowadzenia rachunkowości i ewidencji danych produkcyjnych i ekonomicznych]

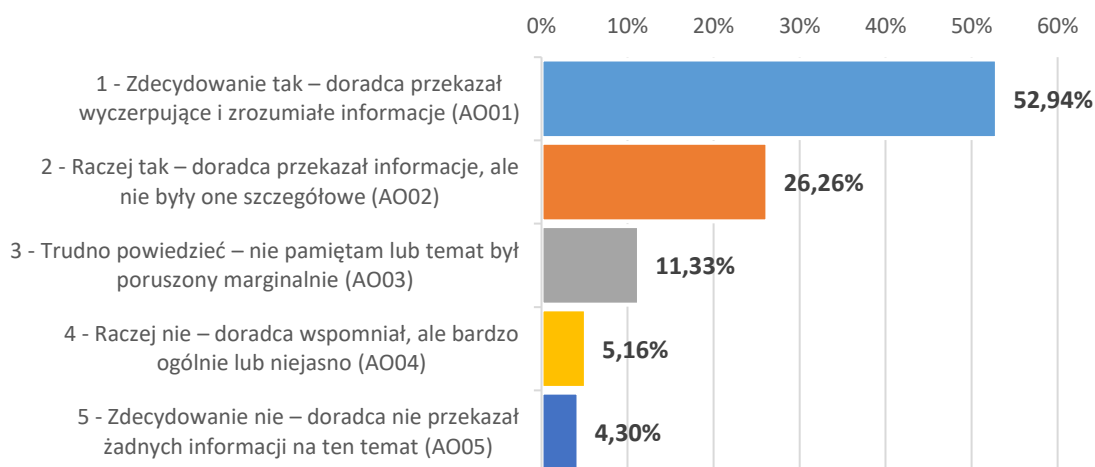

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.1.8 Współpraca z innymi podmiotami w produkcji i marketingu produktów

Ponad połowa respondentów (52,9%) uznała, że otrzymała pełne i zrozumiałe wyjaśnienia, a kolejne 26,3% oceniło informacje jako raczej wystarczające. Łącznie blisko 80% badanych potwierdziło pozytywną wartość doradztwa w tym obszarze. Około 11% osób nie potrafiło jednoznacznie ocenić, co może świadczyć o marginalnym poruszeniu tematu lub braku zapamiętania szczegółów. Niewielki odsetek (ok. 9%) wskazał na brak lub bardzo ogólny charakter przekazanych treści.

Rysunek 23 Q07(a8) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Współpracy z innymi podmiotami np. w zakresie prowadzenia produkcji rolnej, używania maszyn rolniczych, wprowadzania produktów rolnych na rynek.]

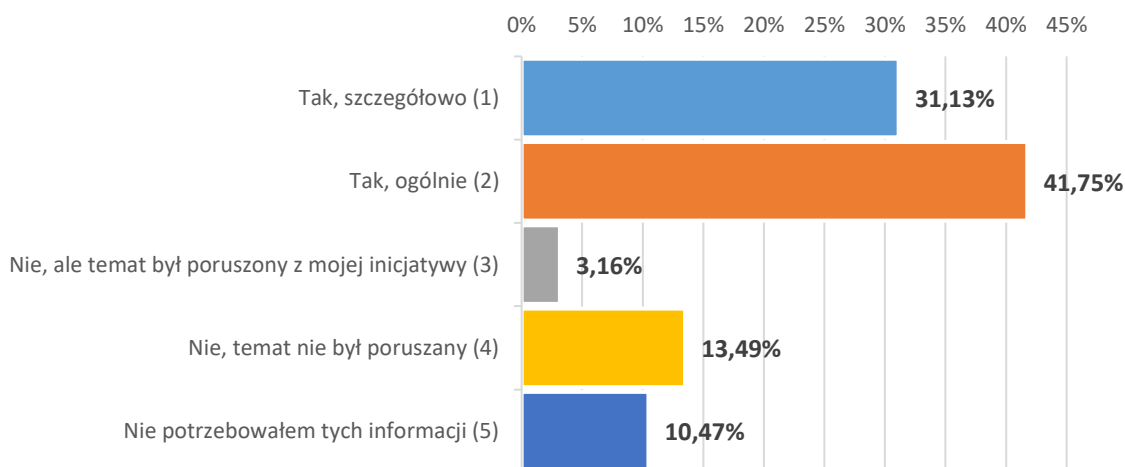
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2 Rozwój wiedzy, kompetencji i innowacji w gospodarstwach.

9.3.2.1 Udział w targach i konferencjach branżowych.

Szczegółowe informacje otrzymało 31,1% respondentów, a kolejne 41,8% wskazało na ogólne omówienie zagadnienia. Łącznie ponad 72% badanych potwierdziło, że temat został poruszony w sposób przydatny. Niewielka grupa (ok. 3%) wspomniała, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 13,5% stwierdziło, że nie był omawiany, a 10,5% uznało, że nie potrzebowało takich informacji.

Rysunek 24 Q08(a2) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Możliwości udziału w targach i konferencjach]

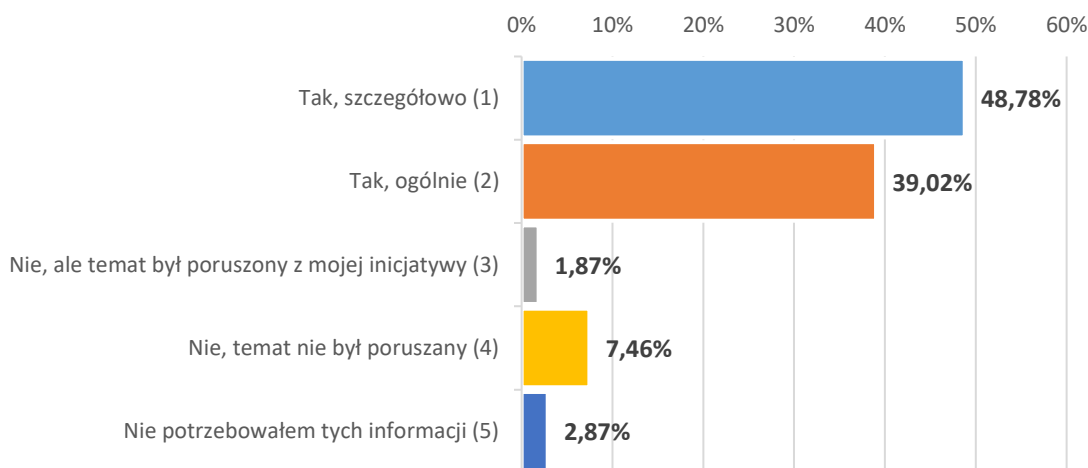

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2.2 Szkolenia dotyczące rodzaju produkcji prowadzonej w gospodarstwie.

Szczegółowe informacje otrzymało 48,8% respondentów, a kolejne 39% potwierdziło, że temat został omówiony w sposób ogólny. Łącznie blisko 88% badanych uznało, że doradztwo w tym zakresie było przydatne. Niewielki odsetek (ok. 1,9%) wskazał, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 7,5% stwierdziło, że nie był poruszany, a 2,9% nie potrzebowało takich informacji.

Rysunek 25 Q08(a3) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat rodzaju produkcji, którą prowadzisz w gospodarstwie]

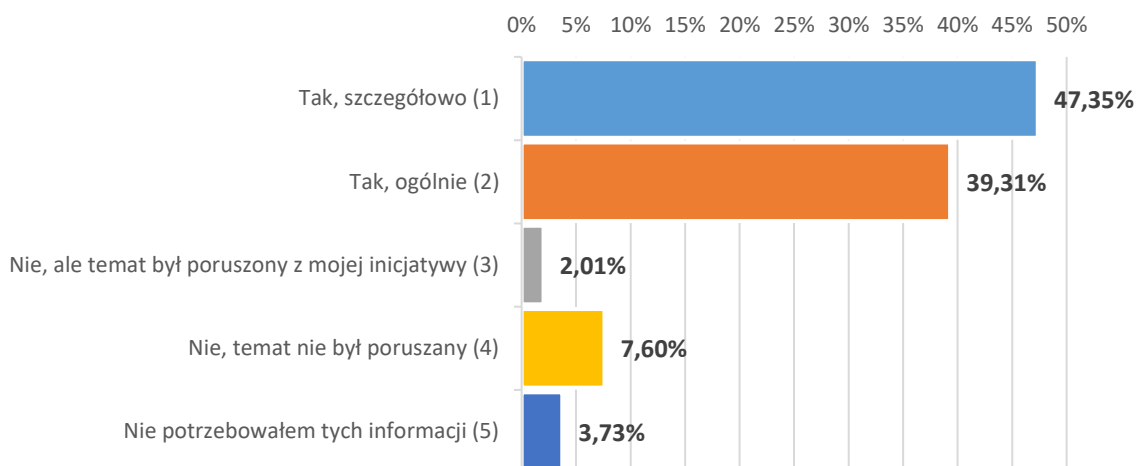

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2.3 Szkolenia z zakresu organizacji gospodarstwa.

Szczegółowe informacje na temat szkolenia lub innych form zdobywania wiedzy na temat organizacji gospodarstwa otrzymało 47,4% respondentów, a kolejne 39,3% potwierdziło, że temat został omówiony w sposób ogólny. Łącznie blisko 87% badanych uznało doradztwo w tym zakresie za przydatne. Niewielki odsetek (ok. 2%) wskazał, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 7,6% stwierdziło, że nie był poruszany, a 3,7% nie potrzebowało takich informacji.

Rysunek 26 Q08(a4) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat organizacji gospodarstwa]

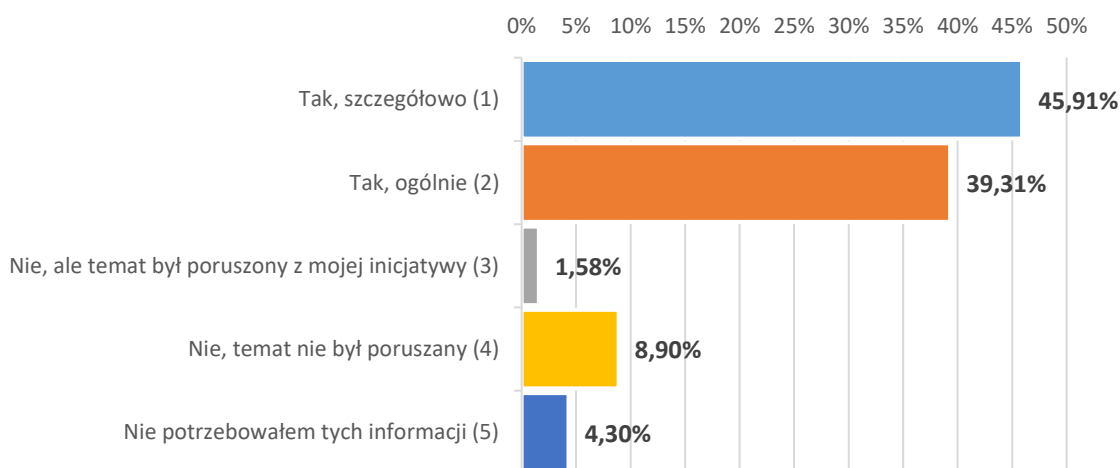

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2.4 Szkolenia z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym.

Analiza wyników dotyczących omawiania szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat zarządzania gospodarstwem pokazuje, że temat ten był szeroko poruszany i uznawany za istotny przez beneficjentów. Szczegółowe informacje otrzymało 45,9% respondentów, a kolejne 39,3% wskazało na ogólne omówienie zagadnienia. Łącznie ponad 85% badanych oceniło doradztwo w tym zakresie jako przydatne. Niewielki odsetek (ok. 1,6%) zaznaczył, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 8,9% stwierdziło, że nie był poruszany, a 4,3% nie potrzebowało takich informacji.

Rysunek 27 Q08(a5) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat zarządzania gospodarstwem]

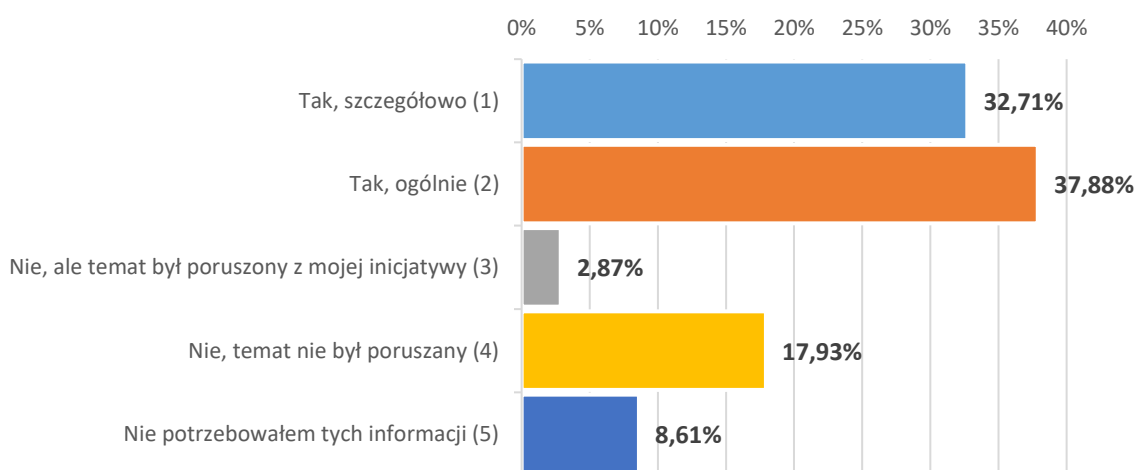

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2.5 Wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych – praktyczne poznanie innowacji.

Szczegółowe informacje w zakresie możliwości wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych otrzymało 32,7% respondentów, a kolejne 37,9% wskazało na ogólne omówienie zagadnienia. Łącznie ponad 70% badanych potwierdziło, że temat został poruszony w sposób przydatny. Niewielki odsetek (ok. 2,9%) zaznaczył, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 17,9% stwierdziło, że nie był omawiany, a 8,6% nie potrzebowało takich informacji.

Rysunek 28 Q08(a6)[Możliwości wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych, w których możesz zapoznać się z rozwiązaniami przydatnymi do Twojego gospodarstwa]

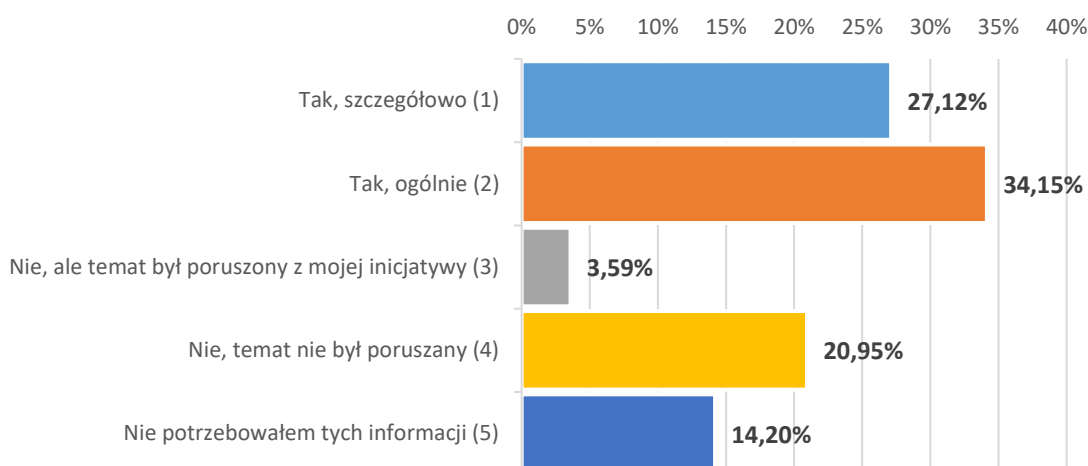

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.2.6 Udział w projektach Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji (EPI).

Szczegółowe informacje otrzymało 27,1% respondentów, a kolejne 34,2% wskazało na ogólne omówienie. Łącznie ponad 61% badanych uznało, że doradztwo w tym zakresie było przydatne. Niewielki odsetek (ok. 3,6%) zaznaczył, że temat pojawił się z ich inicjatywy, natomiast 21% stwierdziło, że nie był poruszany, a 14,2% nie potrzebowało takich informacji. Wyniki wskazują, że choć zagadnienie innowacji jest istotne, jego komunikacja wymaga wzmocnienia.

Rysunek 29 Q08(a7) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Możliwości przystąpienia do projektów Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji]

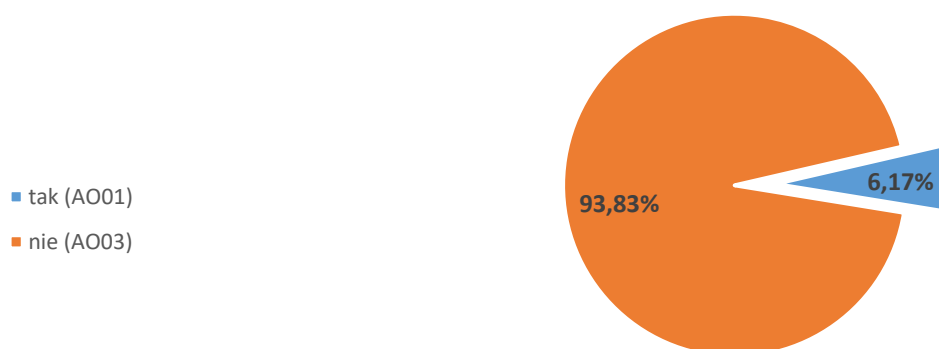

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma = 100%.

9.3.3 Ocena Planu Rozwoju Gospodarstwa – zastrzeżenia i uwagi.

Analiza wyników dotyczących oceny Planu Rozwoju Gospodarstwa pokazuje bardzo wysoką akceptację dokumentu przygotowanego przez doradców. Zdecydowana większość respondentów (93,8%) nie miała zastrzeżeń do przedstawionego planu, co świadczy o jego zgodności z oczekiwaniami i potrzebami beneficjentów. Jedynie 6,2% osób zgłosiło uwagi, co może wskazywać na konieczność doprecyzowania niektórych elementów lub lepszego dostosowania do indywidualnych warunków gospodarstwa.

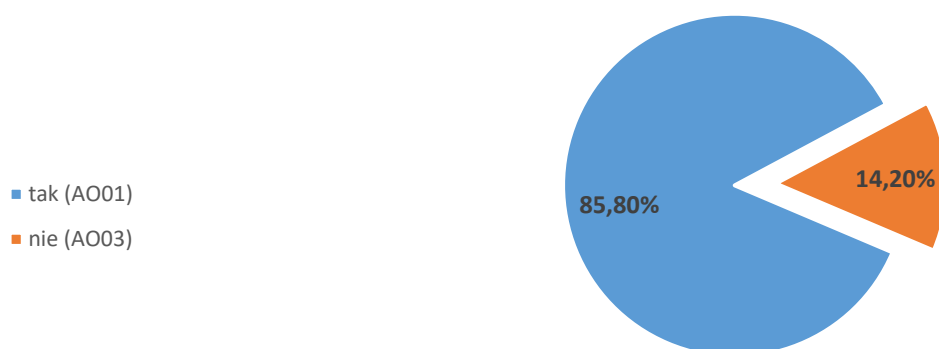
Rysunek 30 Q10 Czy po przedstawieniu Planu Rozwoju Gospodarstwa (PRG) przez doradcę miałaś/eś zastrzeżenia do tego dokumentu

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

Aż 85,8% respondentów potwierdziło, że zaakceptowało przedstawiony PRG, co może świadczyć o jego zgodności z oczekiwaniami i potrzebami beneficjentów. Jedynie 14,2% osób nie dokonało jeszcze akceptacji, co może wynikać z konieczności dodatkowych konsultacji, doprecyzowania szczegółów lub wprowadzenia korekt dostosowujących plan do specyfiki gospodarstwa.

Rysunek 31 Q12 Czy już zaakceptowałaś/eś Plan Rozwoju Gospodarstwa przedstawiony przez doradcę?

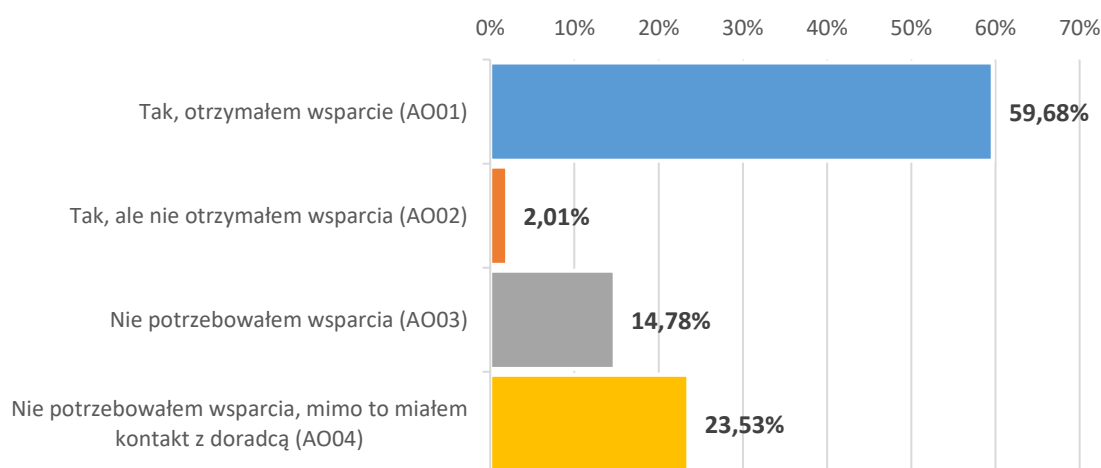
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.3.4 Wsparcie przy wdrażaniu PRG i jego efekty

9.3.4.1 Wsparcie doradcze w trakcie wdrażania PRG.

Ponad 59,7% respondentów wskazało, że otrzymało wsparcie doradcy podczas realizacji zaplanowanych działań. Kolejne 23,5% osób zadeklarowało, że nie potrzebowało pomocy, ale mimo to utrzymywało kontakt z doradcą. Około 14,8% stwierdziło, że nie korzystało z żadnego wsparcia, a jedynie 2% badanych wskazało, że oczekiwało pomocy, lecz jej nie otrzymało.

Rysunek 32 Q13 Czy potrzebowałeś wsparcia doradcy po rozpoczęciu wdrażania Planu Rozwoju Gospodarstwa i w trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć?

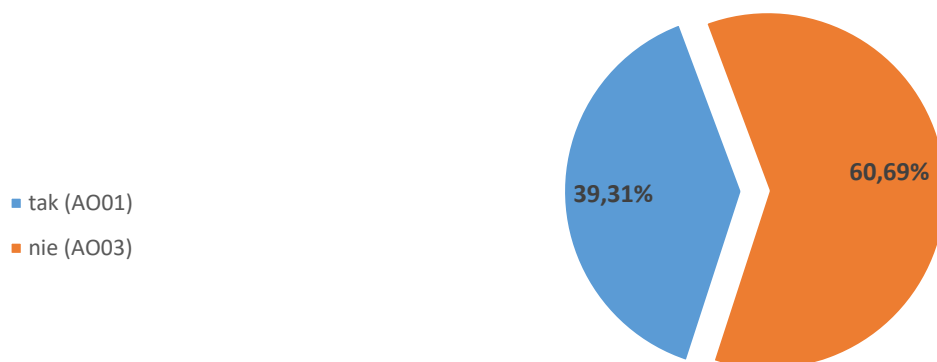

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.4.2 Wpływ współpracy z doradcą na wprowadzanie korekt do biznesplanów.

Wyniki dotyczące wprowadzania korekt do biznesplanu w ramach współpracy z doradcą pokazują, że zmiany były stosunkowo częste. 39,3% respondentów potwierdziło, że dokonało korekt w dokumencie będącym załącznikiem do umowy o przyznaniu pomocy. Z kolei 60,7% badanych nie wprowadziło żadnych zmian.

Rysunek 33 Q14 Czy w wyniku współpracy z doradcą w ramach usługi doradczej wprowadziłaś/eś korekty do biznesplanu, który jest załącznikiem do umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?

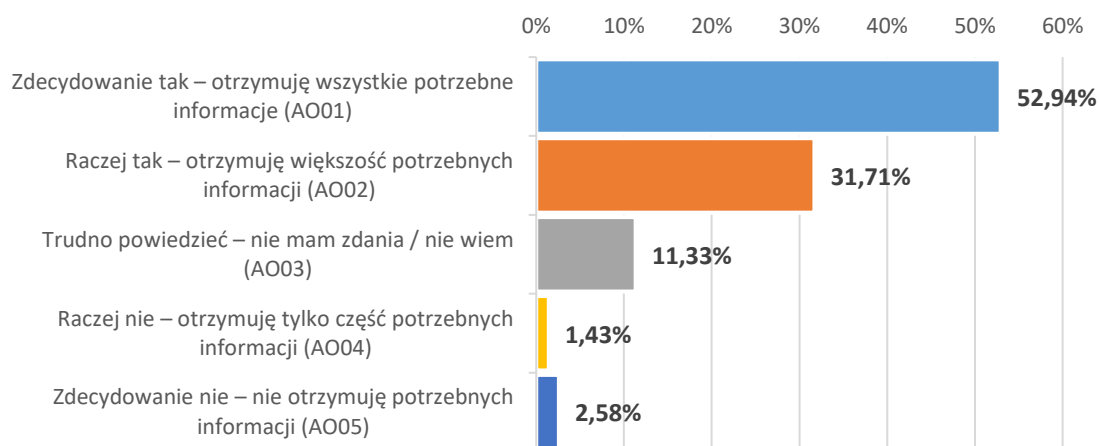

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.4.3 Adekwatność informacji otrzymywanych w ramach usługi.

Ponad połowa respondentów (52,9%) stwierdziła, że otrzymuje wszystkie potrzebne informacje do prowadzenia gospodarstwa i planowania jego rozwoju. Kolejne 31,7% wskazało, że otrzymuje większość potrzebnych informacji. Około 11,3% osób nie miało jednoznacznej opinii, natomiast 1,4% uznało, że informacje są tylko częściowo przydatne, a 2,6% stwierdziło, że nie otrzymuje potrzebnych danych.

Rysunek 34 Q15 Czy uważasz, że w ramach usługi doradczej otrzymujesz informacje, które są Ci potrzebne do prowadzenia gospodarstwa i planowania jego rozwoju?

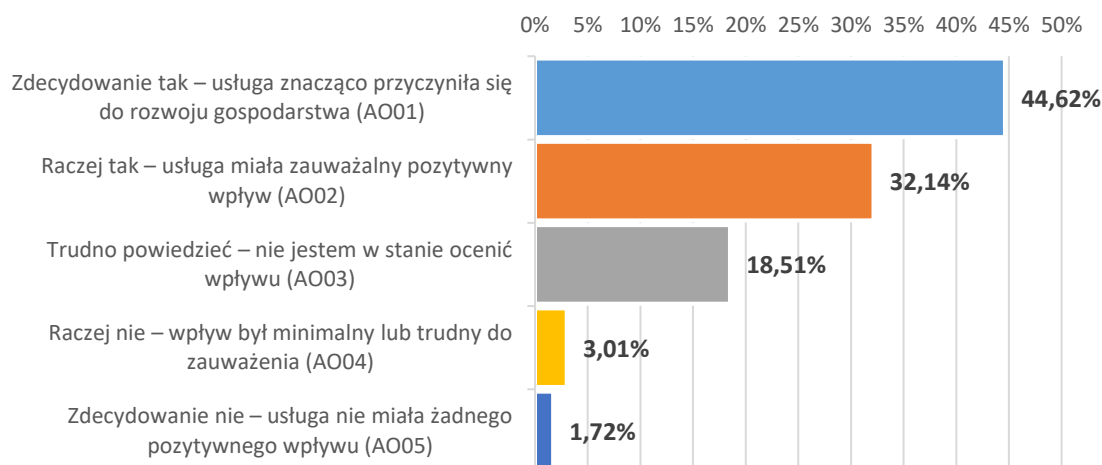

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.4.4 Wpływ doradztwa na rozwój gospodarstwa

44,6% osób wskazało, że doradztwo znacząco przyczyniło się do rozwoju gospodarstwa, a kolejne 32,1% oceniło wpływ jako zauważalny i korzystny. Około 18,5% badanych nie potrafiło jednoznacznie ocenić efektów, natomiast 3% uznało, że wpływ był minimalny lub trudny do zauważenia. Jedynie 1,7% respondentów stwierdziło, że doradztwo nie miało żadnego pozytywnego wpływu.

Rysunek 35 Q16 Czy uważasz, że korzystanie z usługi doradczej ma pozytywny wpływ na rozwój Twojego gospodarstwa?

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.5 Nowe zagadnienia i preferowane formy doradztwa

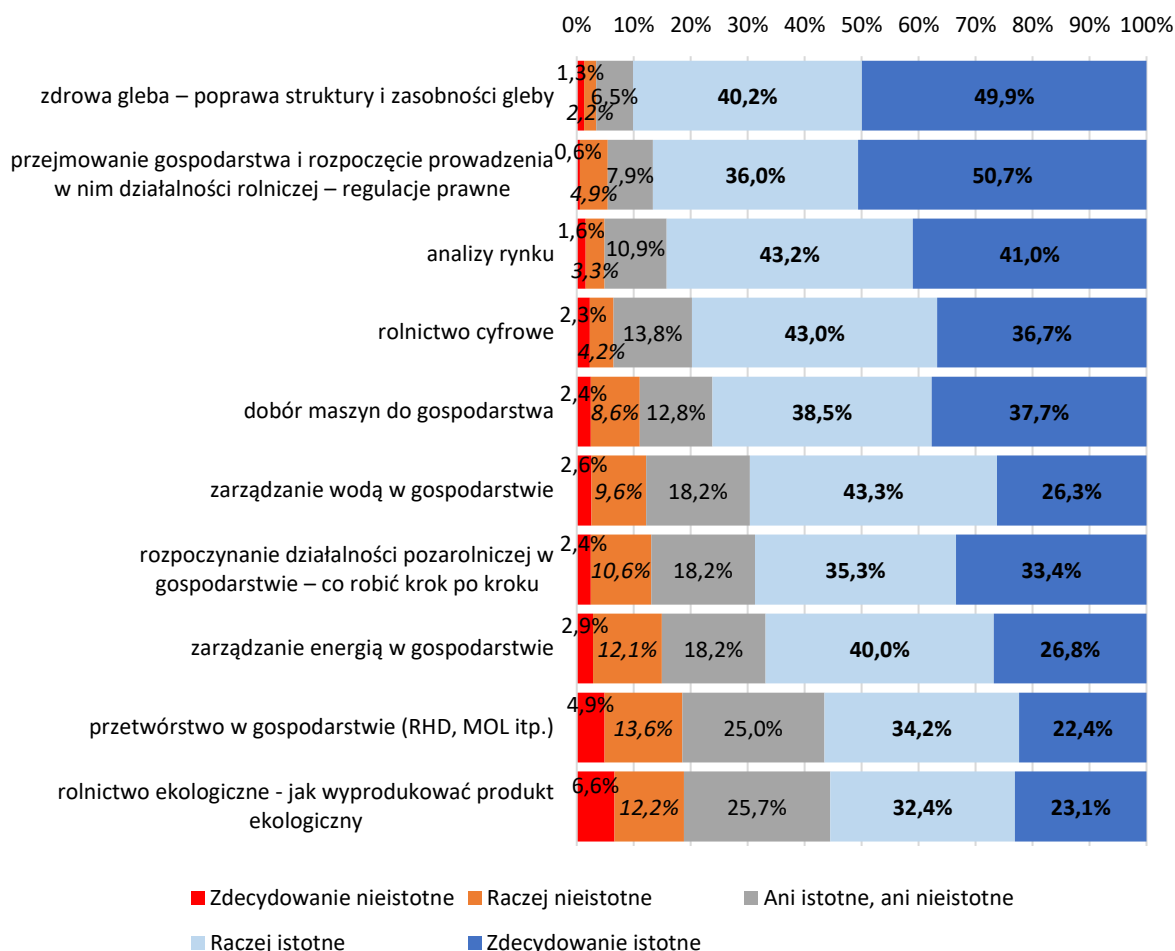
W kontekście rozszerzenia obowiązkowej usługi doradczej o kolejne zagadnienia młodzi rolnicy najwyżej ocenili potrzebę włączenia doradztwa „**zdrową glebę – poprawa struktury i zasobności**” „zdecydowanie istotne” i „raczej istotne” – 90% wskazań. Na drugim miejscu uplasowały się „**regulacje prawne dotyczące przejmowania gospodarstwa i rozpoczęcia działalności rolniczej**” (86%), podkreślając wagę tego elementu. Trzecia pozycja to „**analizy rynku**” (84%). Z kolei „**rolnictwo cyfrowe**” (80%) oraz „**dobór maszyn do gospodarstwa**” (76%).

Interpretując wyniki warto zauważyć, że zainteresowanie doborem maszyn łączy się z faktem, iż inwestycje w sprzęt stanowią największą część planowanych wydatków beneficjentów (ok. 59% kosztów kwalifikowalnych), co czyni doradztwo zakupowe kluczowym obszarem podnoszącym efektywność nakładów. Podobnie wysoka pozycja rolnictwa cyfrowego wskazuje na gotowość do wdrażania rozwiązań precyzyjnych, aplikacji do ewidencji oraz analityki danych na poziomie gospodarstwa.

Podsumowując, młodzi rolnicy sygnalizują trzy osie oczekiwanych zmian w usłudze: (1) fundament produkcyjny – gleba i technologia, (2) bezpieczeństwo prawne i rynkowe – sukcesja oraz analiza rynku, (3) odporność na ryzyka – cyfryzacja, woda i energia. To zestaw kierunków, które – przy

zachowaniu elastyczności i dopasowania do profilu gospodarstwa – mogą realnie zwiększyć użyteczność usługi doradczej w pierwszych latach prowadzenia działalności.

Rysunek 36 Q17 Jakie nowe zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować ta usługa?

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.3.5.1 Nowe zagadnienia, propozycje

Na pytanie „**Jakie inne nowe zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować ta usługa**” młodzi rolnicy proponowali włączenie do usługi doradczej następujące tematy:

W odpowiedziach udzielonych na pytanie: Jakie inne nowe zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować ta usługa? dotyczące nowych zagadnień, które mogłyby zostać uwzględnione w usłudze doradczej, młodzi rolnicy wskazali szeroki zakres tematów odnoszących się do nowoczesnych technologii, zarządzania gospodarstwem oraz dostosowania produkcji do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynkowych. Przedstawione propozycje obejmują zarówno rozwiązania cyfrowe i automatyzację pracy, jak i zagadnienia związane z ryzykiem, energetyką, ochroną środowiska czy rozwojem nowych kanałów sprzedaży. Wśród zgłaszanych tematów znalazły się także obszary dotyczące innowacji w żywieniu zwierząt, organizacji pracy w gospodarstwie oraz sposobów reagowania na zmiany klimatyczne. Zestawienie poniżej prezentuje główne grupy zagadnień wraz z przykładami wpisów zgłaszanych przez rolników.

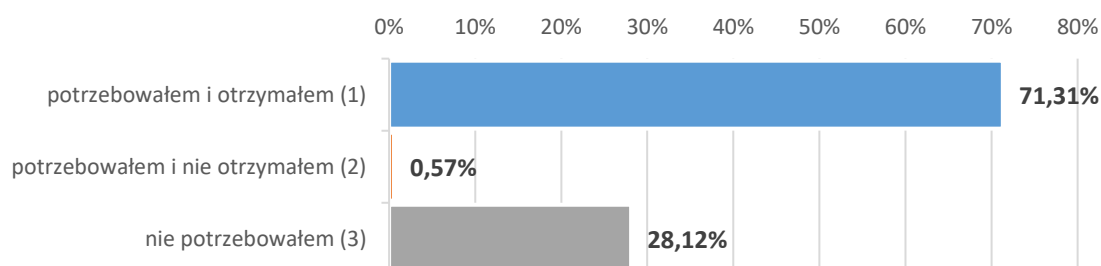
1. **Cyfryzacja i automatyzacja w rolnictwie**
 - Wykorzystanie systemów do zarządzania gospodarstwem.
 - Aplikacje mobilne wspierające planowanie i kontrolę produkcji.
 - Analiza danych z czujników IoT i dronów.
2. **Zarządzanie ryzykiem**
 - Strategie minimalizacji ryzyka w produkcji rolnej.
 - Przegląd dostępnych ubezpieczeń dla gospodarstw.
3. **Zrównoważona energia i efektywność energetyczna**
 - Instalacje fotowoltaiczne i biogazownie.
 - Poprawa efektywności energetycznej maszyn i budynków.
4. **Nowoczesne technologie ochrony środowiska**
 - Systemy monitorowania jakości gleby i wody.
 - Technologie ograniczające emisję CO₂.
5. **E-commerce i marketing cyfrowy**
 - Sprzedaż online produktów rolnych.
 - Budowanie marki w mediach społecznościowych.
6. **Innowacje w żywieniu zwierząt**
 - Wykorzystanie alternatywnych źródeł białka.
 - Automatyzacja procesów żywieniowych.
7. **Automatyzacja procesów kadrowych**
 - Cyfrowe narzędzia do zarządzania personelem w gospodarstwie.
8. **Adaptacja do zmian klimatu**
 - Gospodarowanie wodą w warunkach suszy.
 - Dobór odmian odpornych na zmienne warunki klimatyczne.

9.3.6 Wsparcie doradcy przy realizacji zobowiązań z innych form pomocy publicznej

9.3.6.1 *Płatności bezpośrednie*

W obszarze dotyczącym wsparcia doradcy przy realizacji zobowiązań związanych z płatnościami bezpośrednimi większość respondentów wskazała, że potrzebowała pomocy i ją otrzymała. Taką odpowiedź zaznaczyło 71,31% osób. Niewielki odsetek, wynoszący 0,57%, zadeklarował, że pomoc była potrzebna, ale nie została udzielona. Pozostała grupa, czyli 28,12% uczestników badania, stwierdziła, że nie potrzebowała wsparcia w tym zakresie.

Rysunek 37 Q18(a1) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [płatności bezpośrednie,]

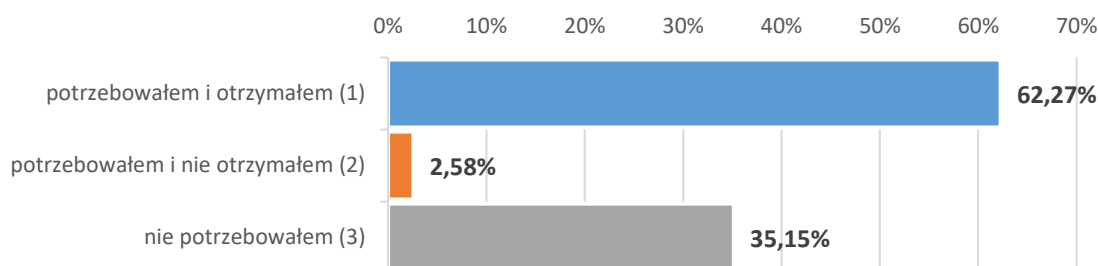

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.6.2 Płatności na rzecz ochrony środowiska i klimatu (np. ekoschematy, rolnictwo ekologiczne)

W części dotyczącej wsparcia doradcy przy realizacji zobowiązań związanych z płatnościami na rzecz ochrony środowiska i klimatu, w tym ekoschematami i rolnictwem ekologicznym, większość respondentów zadeklarowała, że potrzebowała pomocy i ją otrzymała. Taką odpowiedź wskazało 62,27% osób. Niewielki odsetek, wynoszący 2,58%, zaznaczył, że pomoc była potrzebna, ale nie została udzielona. Pozostała grupa, czyli 35,15% uczestników badania, stwierdziła, że nie potrzebowała wsparcia w tym zakresie.

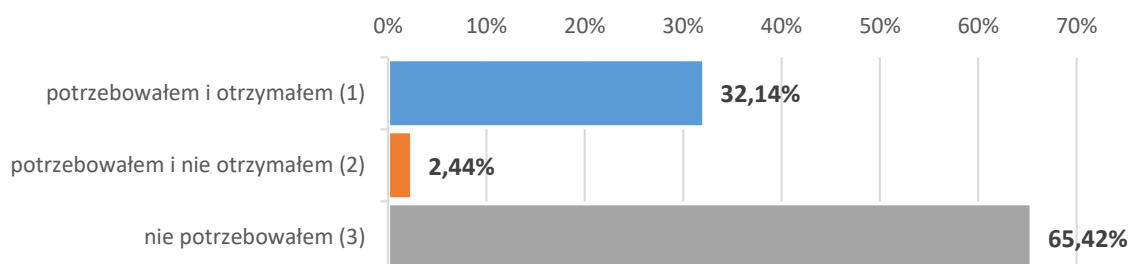
Rysunek 38 Q18(a2)[płatności na rzecz ochrony środowiska i klimatu (np. ekoschematy, rolnictwo ekologiczne)]

9.3.6.3 Pomoc inwestycyjna w ramach PS WPR.

Spośród 697 osób biorących udział w badaniu, 32,14% wskazało, że potrzebowało pomocy i ją otrzymało. Niewielki odsetek, wynoszący 2,44%, zadeklarował, że pomoc była potrzebna, lecz nie została udzielona. Największa grupa, obejmująca 65,42% respondentów, stwierdziła, że nie potrzebowała wsparcia w tym obszarze.

Rysunek 39 Q18(a3) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [pomoc inwestycyjna w ramach PS WPR (Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność, Rozwój małych gospodarstw)]

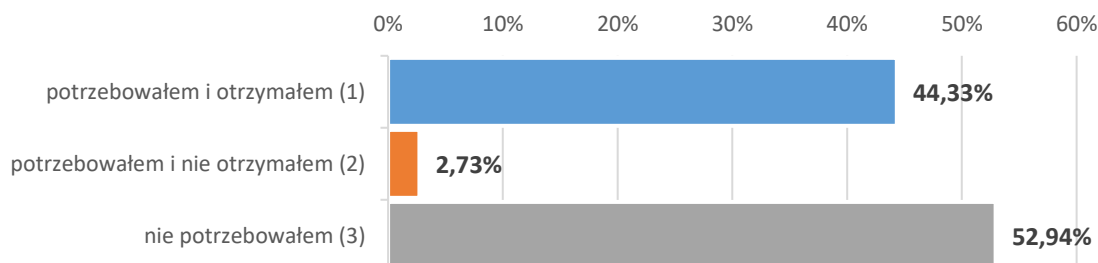
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.6.4 Pomoc krajowa (kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.)

W części dotyczącej wsparcia doradcy przy realizacji zobowiązań związanych z pomocą krajową, obejmującą m.in. kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego oraz dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt, odpowiedzi respondentów rozłożyły się w trzech głównych grupach. W badaniu, 44,33% wskazało, że potrzebowało pomocy i ją otrzymało. Niewielki odsetek, wynoszący 2,73%, zadeklarował, że pomoc była potrzebna, lecz nie została udzielona.

Największa grupa, obejmująca 52,94% respondentów, stwierdziła, że nie potrzebowała wsparcia w tym zakresie.

Rysunek 40 Q18(a4) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [pomoc krajowa (np. kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.)]

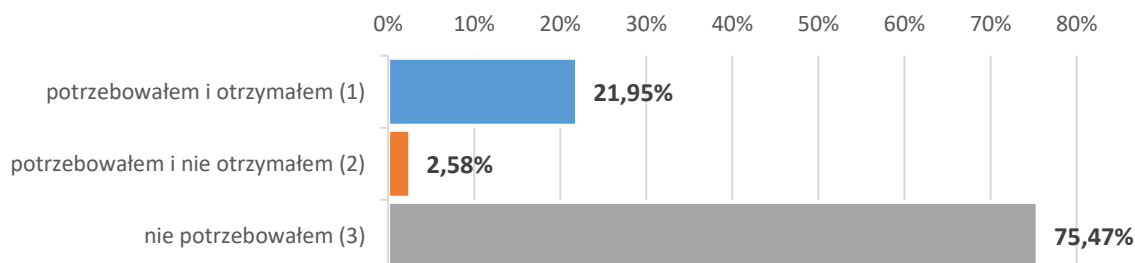

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.6.5 Interwencje z Krajowego Planu Odbudowy

Spośród 697 osób biorących udział w badaniu, 21,95% wskazało, że potrzebowało pomocy i ją otrzymało. Niewielki odsetek, wynoszący 2,58%, zadeklarował, że pomoc była potrzebna, lecz nie została udzielona. Największa grupa, obejmująca 75,47% respondentów, stwierdziła, że nie potrzebowała wsparcia w tym zakresie.

Rysunek 41 Q18(a5) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [interwencje KPO]

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.3.7 Preferowane metody zdobywania wiedzy

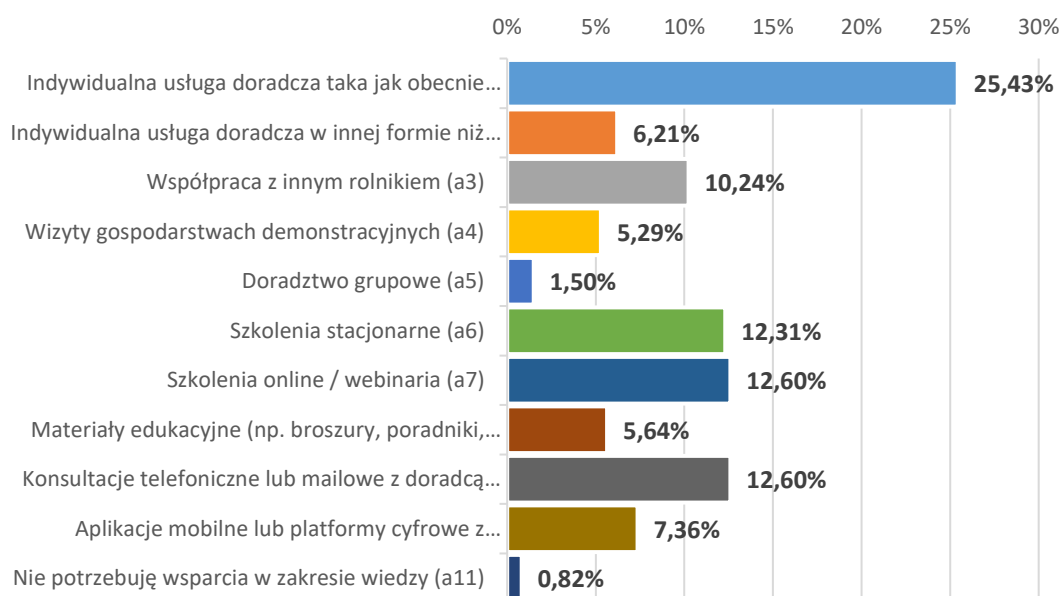
Najwyższą liczbę wskazań uzyskała indywidualna usługa doradcza w obecnej formie (25,43%), co odpowiada wszystkim zaznaczeń i 63,41% respondentów. Kolejne pozycje obejmują m.in. szkolenia online (219 wskazań), szkolenia stacjonarne (214 wskazań), konsultacje telefoniczne lub mailowe (219 wskazań) oraz współpracę z innym rolnikiem (178 wskazań). W tabeli uwzględniono również mniej popularne metody, takie jak doradztwo grupowe, wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych, materiały edukacyjne czy aplikacje mobilne. Na końcu zestawienia znajduje się pozycja „Nie potrzebuję wsparcia w zakresie wiedzy”, którą wskazało 14 osób.

Tabela 8 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają?

Odpowiedź	Liczba wskazań „TAK	% wskazań „TAK”	% młodych rolników
Indywidualna usługa doradcza taka jak obecnie Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR (a1)	442	25,43%	63,41%
Indywidualna usługa doradcza w innej formie niż Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR (np. bardziej dopasowana do moich potrzeb) (a2)	108	6,21%	15,49%
Współpraca z innym rolnikiem (a3)	178	10,24%	25,54%
Wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych (a4)	92	5,29%	13,20%
Doradztwo grupowe (a5)	26	1,50%	3,73%
Szkolenia stacjonarne (a6)	214	12,31%	30,70%
Szkolenia online / webinaria (a7)	219	12,60%	31,42%
Materiały edukacyjne (np. broszury, poradniki, filmy instruktażowe, czasopisma) (a8)	98	5,64%	14,06%
Konsultacje telefoniczne lub mailowe z doradcą (a9)	219	12,60%	31,42%
Aplikacje mobilne lub platformy cyfrowe z dostępem do wiedzy i doradztwa (a10)	128	7,36%	18,36%
Nie potrzebuję wsparcia w zakresie wiedzy (a11)	14	0,82%	2,01%
Ogółem (łącznie)	1738	100%	

„Liczba młodych rolników w badaniu: $n = 697$; % młodych rolników – odsetek osób, które wskazały daną opcję; % wskazań „TAK” – udział opcji w łącznej puli wskazań (1738). W pytaniu dozwolony był wielokrotny wybór, dlatego sumy % młodych rolników w Tabeli przekraczają 100%.

Rysunek 42 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają? - % wskazań „TAK”

Opracowanie własne. Liczba wskazań = 1738. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

W ramach pytania Q19 zestawiono pięć najczęściej wskazywanych przez respondentów kombinacji trzech metod pozyskiwania wiedzy i umiejętności. Przedstawione w tabeli układy obejmują grupy metod, które młodzi rolnicy wybierali jednocześnie, co pozwala określić najpopularniejsze zestawy sposobów zdobywania informacji w trakcie korzystania z usługi doradczej. Dla każdej kombinacji podano liczbę osób, które dokonały takiego wyboru, oraz odpowiadający jej udział procentowy wśród wszystkich 697 respondentów. Najczęściej pojawiająca się konfiguracja obejmuje połączenie indywidualnej usługi doradczej, konsultacji telefonicznych lub mailowych oraz szkoleń stacjonarnych. Kolejne pozycje to różne warianty łączące indywidualne doradztwo z konsultacjami zdalnymi, szkoleniami online, szkoleniami stacjonarnymi, a także zestaw obejmujący aplikacje mobilne. Zestawienie przedstawia zatem najpopularniejsze trójelementowe kombinacje, które najlepiej odzwierciedlają preferencje młodych rolników w zakresie form zdobywania wiedzy.

Tabela 9 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają? - TOP 5 trójek (najpopularniejsze trójelementowe kombinacje)

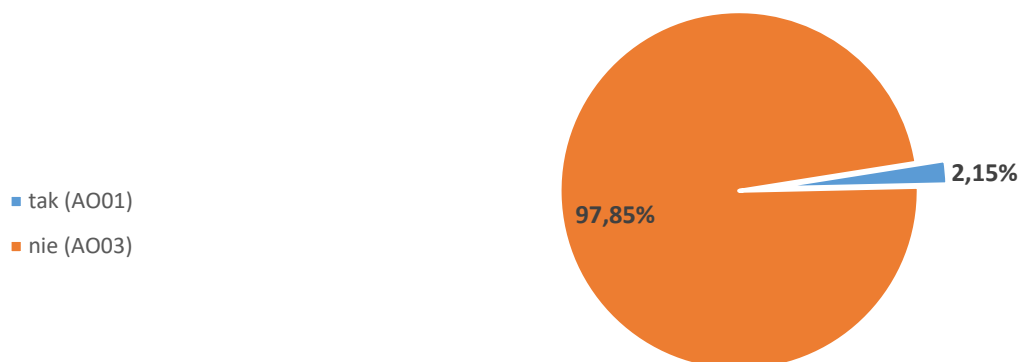
Kombinacje wyborów	Liczba	% (n=697)
Indywidualna usługa doradcza (I.11) + Konsultacje tel./mail + Szkolenia stacjonarne	43	6,17%
Indywidualna usługa doradcza (I.11) + Konsultacje tel./mail + Szkolenia online/webinaria	23	3,30%
Indywidualna usługa doradcza (I.11) + Szkolenia online/webinaria + Szkolenia stacjonarne	22	3,16%
Indywidualna usługa doradcza (I.11) + Szkolenia stacjonarne + Współpraca z innym rolnikiem	21	3,01%
Aplikacje mobilne/platformy + Konsultacje tel./mail + Szkolenia online/webinaria	19	2,73%

9.4 Ocena pracy doradcy

9.4.1 Zmiana doradcy

W części dotyczącej zmiany doradcy, którego przydzielono w ramach realizacji usługi doradczej, zdecydowana większość respondentów nie zgłaszała potrzeby takiej zmiany. 97,85% młodych rolników wskazało, że nie chciało zmieniać doradcy. Jedynie 2,15% uczestników zadeklarowało, że miało taką potrzebę. Wyniki pokazują, że w przeważającej liczbie przypadków przydzielony doradca był akceptowany przez beneficjentów

Rysunek 43 Q20 Czy chciałeś/eś zmienić doradcę, którego Ci przydzielono?

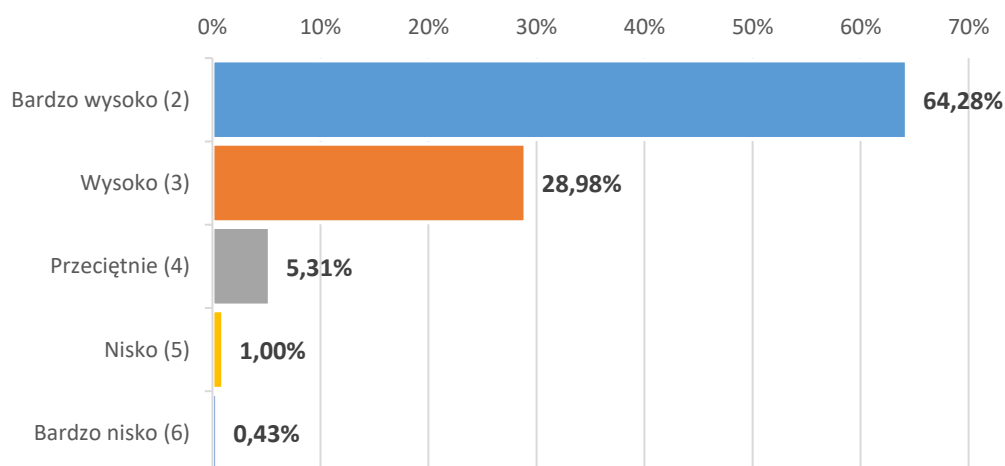

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami.

9.4.2 Ogólna ocena współpracy

W części dotyczącej ogólnej oceny współpracy z doradcą większość respondentów oceniła ją bardzo pozytywnie. 64,28% wskazało ocenę „bardzo wysoko”, a 28,98% „wysoko”. Kolejna grupa, obejmująca 5,31%, określiła współpracę jako przeciętną. Niewielki odsetek respondentów ocenił ją negatywnie – 1 % uznało poziom za niski, a 0,43% za bardzo niski. Wyniki pokazują, że dominują pozytywne oceny jakości pracy doradcy, przy czym tylko marginalna część uczestników wyraziła niezadowolenie z realizacji usługi doradczej.

Rysunek 44 Q21 Jak oceniasz pracę z doradcą podczas trwania tej usługi doradczej?

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

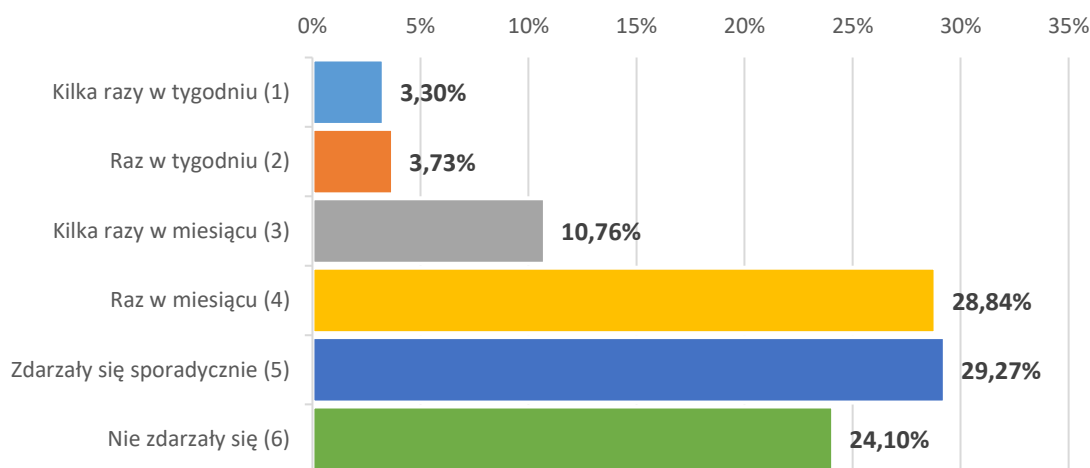
9.4.3 Formy i częstotliwość kontaktu

9.4.3.1 *Spotkania osobiste w gospodarstwie*

W zakresie form i częstotliwości kontaktu dotyczących spotkań osobistych w gospodarstwie odpowiedzi respondentów były zróżnicowane. Najczęściej wskazywano na sporadyczne wizyty – 29,27% oraz spotkania raz w miesiącu – 28,84%. Kilka razy w miesiącu deklarowało 10,76% uczestników, a raz w tygodniu 3,73%. Najrzadziej wybierano opcję kilku spotkań w tygodniu, którą zaznaczyło 3,30% osób.

Jednocześnie 24,10% respondentów stwierdziło, że spotkania w gospodarstwie nie odbywały się wcale.

Rysunek 45 Q22(1) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Spotkania osobiste w gospodarstwie]

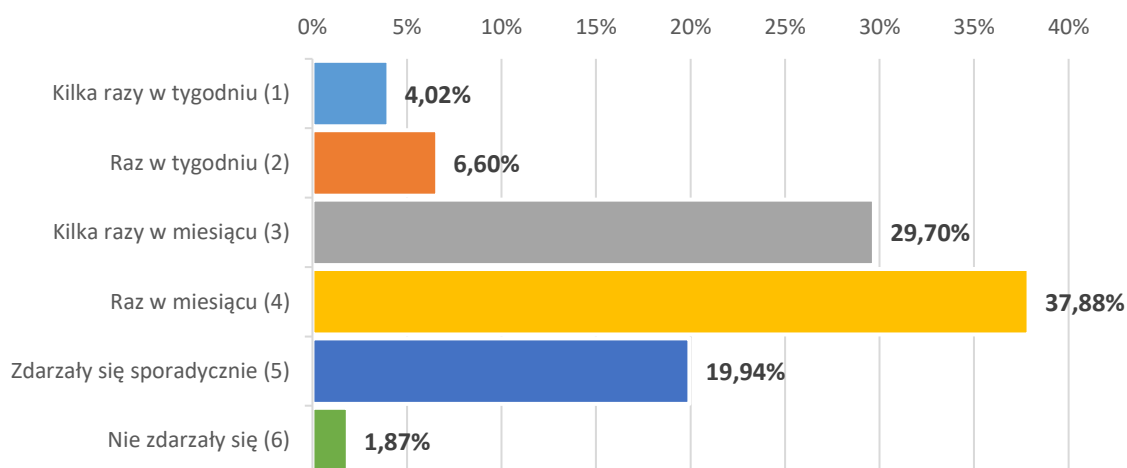

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.2 *Spotkania w biurze doradcy*

W zakresie spotkań w biurze doradcy odpowiedzi respondentów wskazują na zróżnicowaną częstotliwość kontaktów. Najczęściej wybierano opcję „raz w miesiącu”, którą wskazało 37,88% uczestników. Kolejna grupa, 29,70%, deklarowała spotkania kilka razy w miesiącu, a 19,94% – sporadyczne wizyty. Rzadziej pojawiały się odpowiedzi dotyczące regularnych kontaktów: 6,60% wskazało na spotkania raz w tygodniu, a 4,02% na kilka razy w tygodniu. Najmniejszy odsetek, 1,87%, stwierdził, że spotkania w biurze doradcy nie odbywały się wcale.

Rysunek 46 Q22(2) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Spotkania w biurze doradcy]

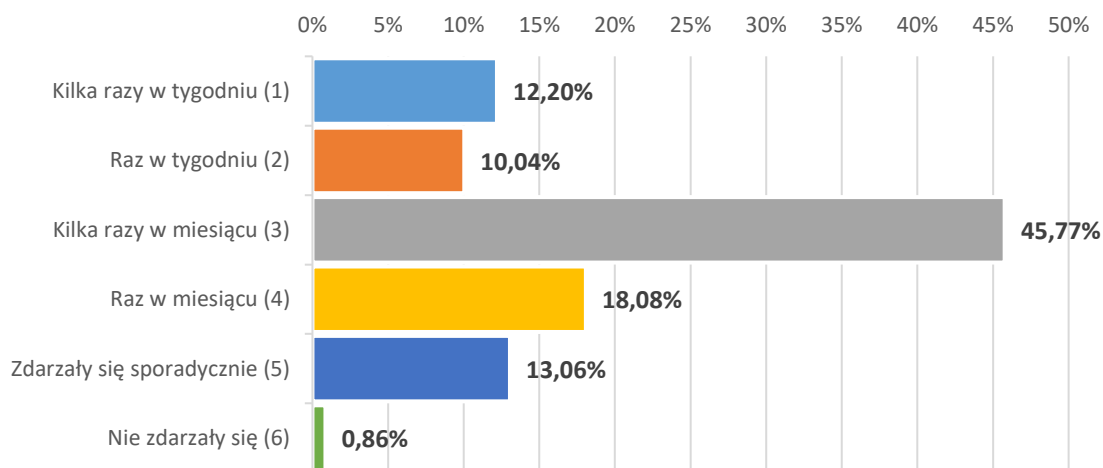

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.3 Rozmowy telefoniczne

45,77%, deklarowało rozmowy kilka razy w miesiącu. Kolejne grupy to 18,08% wskazujące na kontakt raz w miesiącu oraz 13,06% – sporadyczne rozmowy. Regularne rozmowy raz w tygodniu wybierało 10,04% osób, a kilka razy w tygodniu 12,20%. Najrzadziej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na brak kontaktu telefonicznego – 0,86%.

Rysunek 47 Q22(3) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Rozmowy telefoniczne]

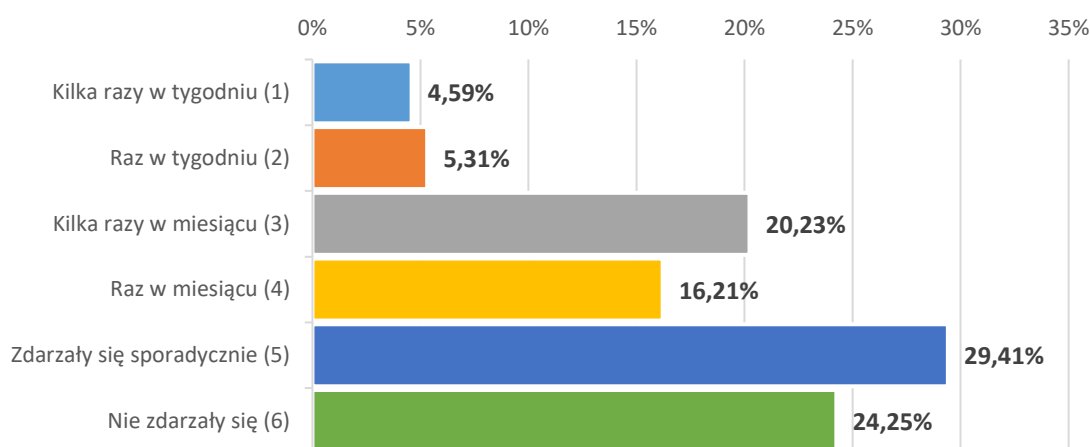
Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.4 Wiadomości e-mail

Najczęściej wskazywano na sporadyczne wiadomości – 29,41% oraz brak kontaktu w tej formie – 24,25%. Kolejne grupy to 20,23% deklarujące wymianę e-maili kilka razy w miesiącu i 16,21% – raz w

miesiącu. Regularne kontakty były mniej popularne: 5,31% respondentów wskazało na wiadomości raz w tygodniu, a 4,59% na kilka razy w tygodniu.

Rysunek 48 Q22(4) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wiadomości e-mail]

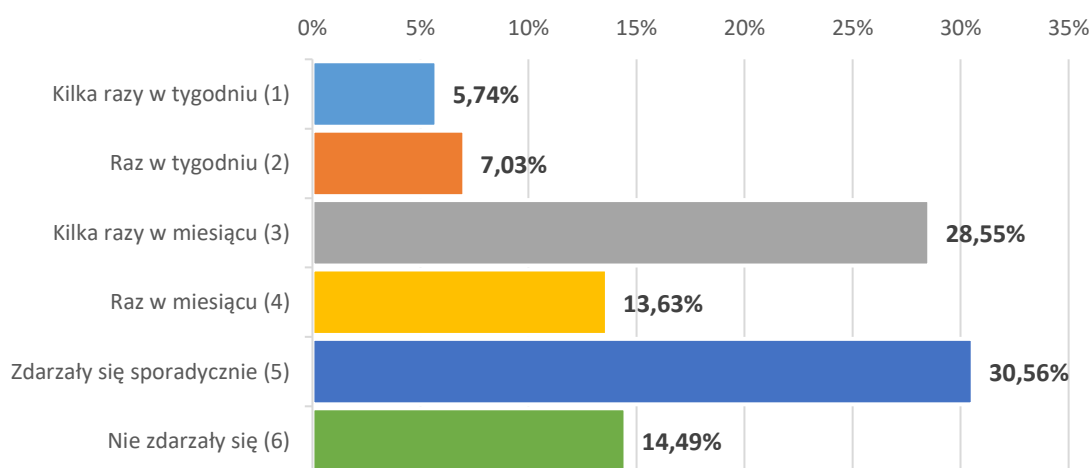

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.5 Wiadomości SMS

Najczęściej wybierano opcję sporadycznych wiadomości – 30,56%, a następnie kilka razy w miesiącu – 28,55%. Kolejne grupy to 13,63% deklarujące kontakt raz w miesiącu oraz 14,49% wskazujące na brak wymiany SMS-ów. Regularne kontakty były mniej popularne: 7,03% respondentów wysyłało wiadomości raz w tygodniu, a 5,74% kilka razy w tygodniu.

Rysunek 49 Q22(5) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wiadomości SMS]

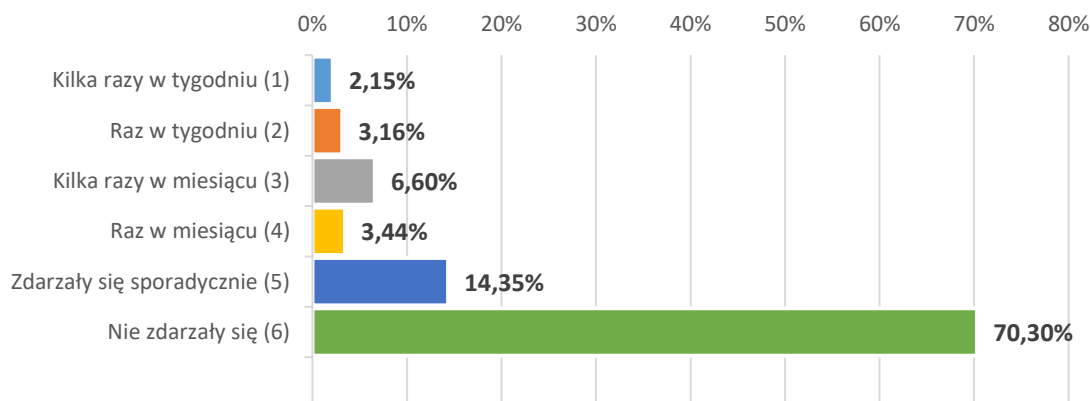

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.6 Komunikatory internetowe (np. WhatsApp, Messenger)

70,30% respondentów zadeklarowało, że nie korzystało z komunikatorów w kontakcie z doradcą. Sporadyczne użycie wskazało 14,35% osób, a 6,60% deklaroowało kontakt kilka razy w miesiącu. Rzadziej pojawiały się odpowiedzi dotyczące regularnych rozmów: 3,16% wskazało na kontakt raz w tygodniu, a 2,15% na kilka razy w tygodniu. Opcja „raz w miesiącu” została wybrana przez 3,44% uczestników.

Rysunek 50 Q22(6) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Komunikatory internetowe (np. WhatsApp, Messenger)]

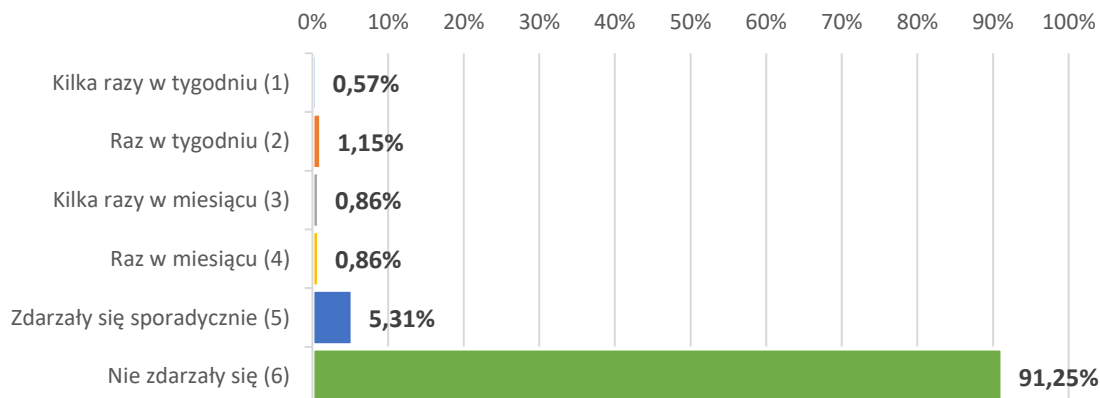

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

9.4.3.7 Wideokonferencje

Aż 91,25% zadeklarowało brak wideokonferencji. Sporadyczne wykorzystanie tej formy komunikacji wskazało 5,31% uczestników. Pozostałe odpowiedzi pojawiały się bardzo rzadko: 0,86% wskazało na kontakt raz w miesiącu, tyle samo kilka razy w miesiącu, a 1,15% deklaroowało rozmowy raz w tygodniu. Najmniejszy odsetek, 0,57%, dotyczył częstych wideokonferencji kilka razy w tygodniu. Wyniki pokazują, że wideokonferencje były stosowane marginalnie.

Rysunek 51 Q22(7) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wideokonferencje (np. Zoom, Teams)]

Opracowanie własne. N=697. Na podstawie CAWI z młodymi rolnikami. Suma =100%.

10 Wyniki badań CAWI wśród doradców - interwencja I.14.2 moduł 1

10.1 *Nota metodologiczna*

Badanie zostało przeprowadzone przy wykorzystaniu metody CAWI – techniki gromadzenia danych polegającej na samodzielnym wypełnianiu ankiety przez respondentów w środowisku online. Respondenci otrzymują dostęp do formularza poprzez link, a ich odpowiedzi są rejestrowane w systemie informatycznym, co zapewnia:

- szybki dostęp do narzędzia badawczego,
- automatyzację procesu zbierania danych,
- minimalizację błędów wprowadzania informacji.

Badanie zostało przeprowadzone na platformie WPR_Form, wdrożonej w DWPR MRiRW. Platforma umożliwia:

- dystrybucję ankiet poprzez wysyłkę SMS z linkiem do formularza oraz publikację informacji na stronie MRiRW,
- automatyczne zapisywanie odpowiedzi w bazie danych,
- kontrolę kompletności wypełnienia ankiety.

Respondenci:

Doradcy świadczący usługę doradztwa dla beneficjentów interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” w ramach , interwencji I.14.2. Populacja badania obejmowała 2532 osoby.

Okres realizacji:

Ankieta była dostępna w dniach 12–30 grudnia 2025 r.

Kanały dystrybucji: wysyłka mailowa linku do ankiety do ODRów.

Response Rate (Wskaźnik odpowiedzi)

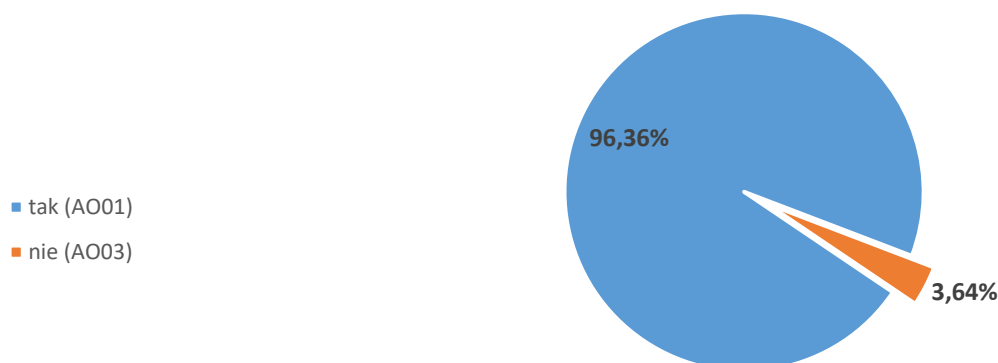
Spośród 2 532 doradców, którzy zostali zaproszeni do udziału w badaniu, 686 osób wypełniło ankietę, co daje wskaźnik odpowiedzi na poziomie 27%.

10.2 Charakterystyka realizacji usługi doradczej i jej organizacja

10.2.1 Status realizacji usługi doradczej oraz identyfikacja ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) w ramach I.11 PS WPR

W badaniu wzięło udział 686 doradców. Pytanie dotyczyło aktualnego świadczenia obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników w ramach interwencji I.11 PS WPR. Spośród wszystkich respondentów zdecydowana większość, czyli 661 osób, odpowiedziała „Tak”, co oznacza, że obecnie realizują tę usługę. Stanowi to 96,36% wszystkich udzielonych odpowiedzi. Pozostała grupa, 25 osób, wskazała odpowiedź „Nie”, co odpowiada 3,64% całości.

Rysunek 52 Q01 Czy aktualnie świadczysz usługę doradczą: Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?

Opracowanie własne. N=686. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

Poniższe dane przedstawiają rozkład odpowiedzi doradców na pytanie o przynależność do Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Łącznie odpowiedzi udzieliło 661 doradców, którzy aktualnie realizują usługę doradczą. Największą liczbę doradców wskazano w Wielkopolskim ODR – 134 osoby, co stanowi najwyższy udział w zestawieniu. Kolejne miejsca zajmują Mazowiecki ODR z 88 doradcami oraz Kujawsko-Pomorski ODR z 74 osobami. W grupie średniej liczby doradców znajdują się m.in. Łódzki ODR (52), Podlaski ODR (48) i Lubelski ODR (41). Najmniejsze wartości odnotowano w Pomorskim ODR (10 doradców), Lubuskim ODR (12) oraz Opolskim ODR (13). Pozostałe województwa, takie jak Małopolskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-Mazurskie czy Zachodniopomorskie, mieszczą się w przedziale od 27 do 39 doradców.

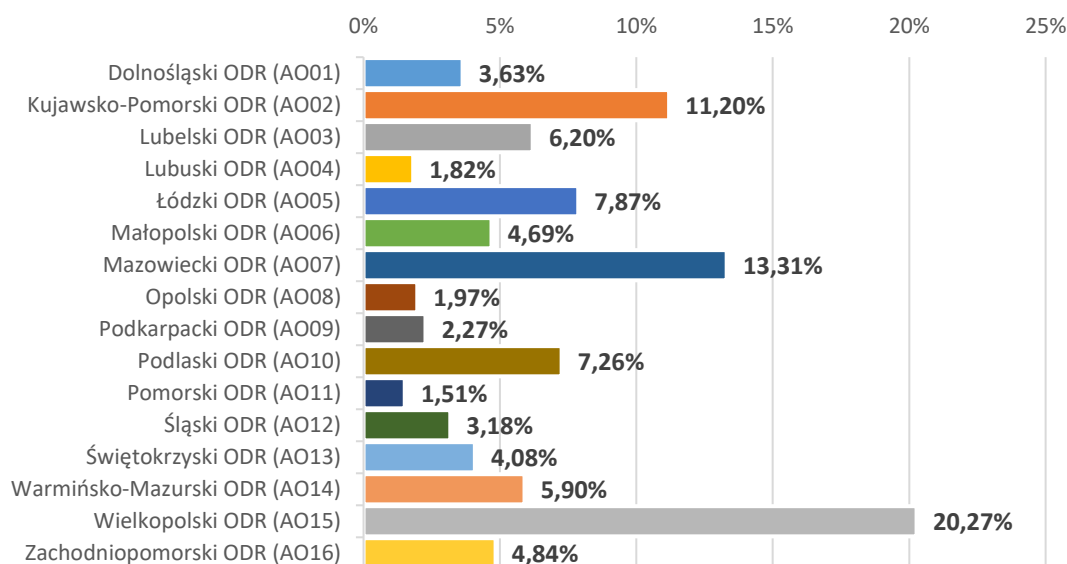
Tabela 10 Q02 Podaj ośrodek doradztwa rolniczego (ODR), w którym pracujesz i świadczysz usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?

Odpowiedź	Liczba	Procent całości
Dolnośląski ODR (AO01)	24	3.63%
Kujawsko-Pomorski ODR (AO02)	74	11.20%
Lubelski ODR (AO03)	41	6.20%
Lubuski ODR (AO04)	12	1.82%
Łódzki ODR (AO05)	52	7.87%
Małopolski ODR (AO06)	31	4.69%
Mazowiecki ODR (AO07)	88	13.31%
Opolski ODR (AO08)	13	1.97%
Podkarpacki ODR (AO09)	15	2.27%
Podlaski ODR (AO10)	48	7.26%

Pomorski ODR (AO11)	10	1.51%
Śląski ODR (AO12)	21	3.18%
Świętokrzyski ODR (AO13)	27	4.08%
Warmińsko-Mazurski ODR (AO14)	39	5.90%
Wielkopolski ODR (AO15)	134	20.27%
Zachodniopomorski ODR (AO16)	32	4.84%
Ogółem (łącznie)	661	100.00%

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

Rysunek 53 Q02 Podaj ośrodek doradztwa rolniczego (ODR), w którym pracujesz i świadczysz usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?

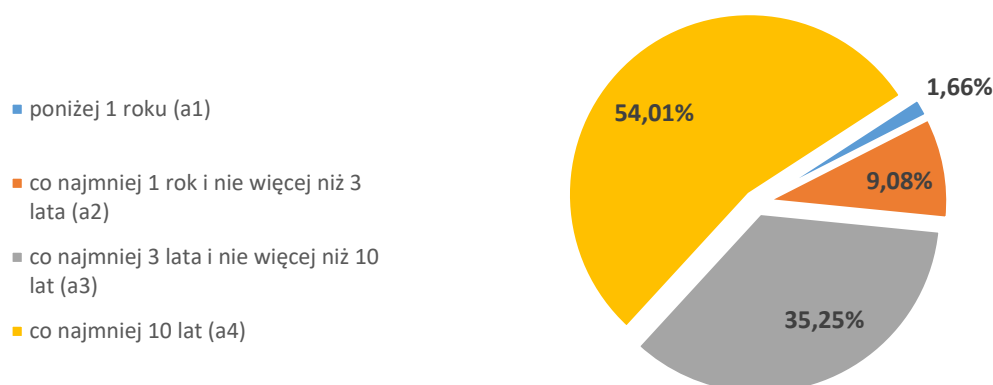

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.2.2 Charakterystyka doświadczenia doradców rolniczych i skala realizowanych usług w ramach I.11 PS WPR

Dane przedstawiają rozkład odpowiedzi doradców na pytanie dotyczące długości stażu pracy w zawodzie doradcy rolniczego. Łącznie odpowiedzi udzieliło 661 osób. Dane zostały pogrupowane w cztery przedziały czasowe. Największa grupa doradców, obejmująca 357 osób, zadeklarowała staż wynoszący co najmniej 10 lat, co stanowi 54,01% wszystkich odpowiedzi. Kolejna pod względem liczebności grupa to doradcy ze stażem od 3 do 10 lat – 233 osoby, co odpowiada 35,25% całości. Znacznie mniejszy udział mają osoby pracujące w zawodzie od 1 do 3 lat – 60 osób (9,08%). Najmniejszą grupę stanowią doradcy z doświadczeniem poniżej 1 roku – 11 osób, co daje 1,66% wszystkich respondentów. Tabela obrazuje strukturę doświadczenia zawodowego doradców realizujących usługę „Doradztwo dla młodych rolników” w ramach interwencji I.11 PS WPR, pokazując dominację osób z wieloletnim stażem oraz obecność mniejszych grup z krótszym okresem pracy.

Rysunek 54 Q03 Jaki masz staż pracy jako doradca rolny?

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

W poniższym zestawieniu przedstawiono informacje dotyczące liczby rolników obsługiwanych przez doradców biorących udział w badaniu. Łączna liczba doradców, którzy odpowiedzieli na pytanie, wynosi 661. Dane pokazują, że doradcy obsługują łącznie 2720 młodych rolników będących beneficjentami interwencji I.11. W tabeli podano również podstawowe wskaźniki statystyczne: średnia liczba rolników przypadających na jednego doradcę wynosi 4,11, natomiast mediana to 3, co oznacza, że połowa doradców obsługuje nie więcej niż trzech beneficjentów.

Tabela 11 Q04 Dla ilu rolników prowadzisz aktualnie usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?

Obliczenia	Wynik
Liczba doradców	661
Liczba młodych rolników – beneficjenci I.11	2720
Średnia	4.11
Mediana	3

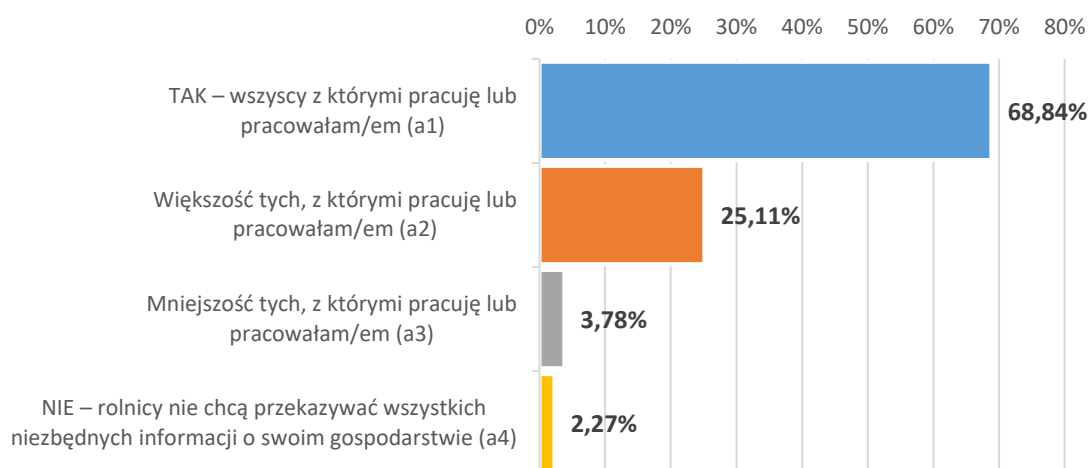
Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.3 Warunki realizacji usługi doradczej

10.3.1 Kompletność informacji przekazywanych przez rolników w celu realizacji obowiązkowej usługi doradczej

W zestawieniu przedstawiono odpowiedzi doradców na pytanie dotyczące kompletności informacji przekazywanych przez rolników w celu realizacji obowiązkowej usługi doradczej. Łączna liczba odpowiedzi wynosi 661. Największa grupa respondentów, wskazała odpowiedź „TAK – wszyscy z którymi pracuję lub pracowałam/em”, co odpowiada 68,84% całości. Kolejna grupa, obejmująca (25,11%), zadeklarowała, że większość rolników przekazuje wymagane informacje. Mniejszość doradców, (3,78%), stwierdziła, że tylko część rolników dostarcza kompletne dane. Najmniejszy odsetek odpowiedzi, (2,27%), wskazał, że rolnicy nie chcą przekazywać wszystkich niezbędnych informacji o gospodarstwie.

Rysunek 55 Q05 Czy rolnicy przekazują Ci wszystkie niezbędne informacje o swoim gospodarstwie potrzebne do świadczenia usługi, tj. umowę z ARiMR i biznesplan, który ma być realizowany, informacje o gospodarstwie?

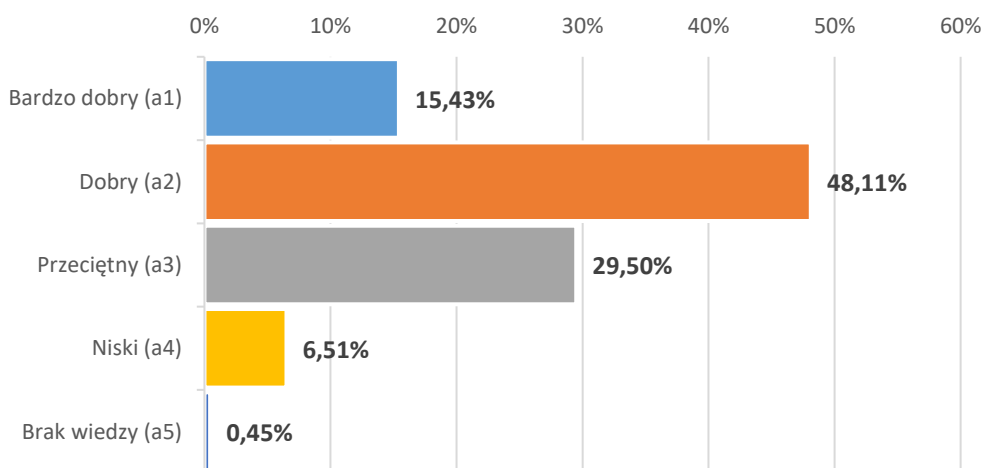

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.3.2 Poziom wiedzy młodych rolników o zobowiązaniach wynikających z Premii dla młodych rolników (PS WPR)

Największa grupa respondentów, oceniła poziom wiedzy jako „Dobry”, co stanowi 48,11% wszystkich odpowiedzi. Kolejna pod względem liczebności grupa (29,50%), wskazała ocenę „Przeciętny”. Z kolei (15,43%) doradców uznało, że wiedza rolników jest „Bardzo dobra”. Mniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył niskiego poziomu wiedzy – (6,51%) oraz braku wiedzy – (0,45%).

Rysunek 56 Q06 Jak oceniasz poziom wiedzy o wszystkich zobowiązaniach podjętych w ramach Premii dla młodych rolników PS WPR rolników przystępujących do tej usługi doradczej ?

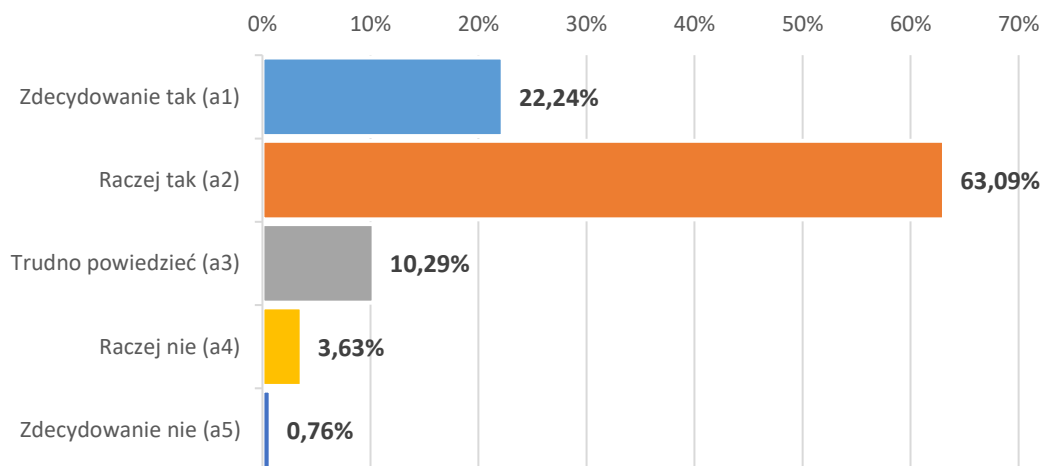
Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.3.3 Efektywność komunikacji z rolnikiem i realizacja założeń harmonogramu doradztwa

Poniżej zestawione zostały odpowiedzi doradców dotyczące oceny łatwości komunikacji z rolnikami oraz możliwości realizacji harmonogramu usługi doradczej. Największa grupa respondentów,

wskazała odpowiedź „Raczej tak”, co stanowi 63,09% wszystkich odpowiedzi. Kolejna grupa, (22,24%), oceniła komunikację jako „Zdecydowanie tak”. 10,29% wybrało opcję „Trudno powiedzieć”, natomiast (3,63%) uznały, że komunikacja jest raczej utrudniona. Najmniejszy odsetek odpowiedzi, (0,76%), wskazał „Zdecydowanie nie”, co oznacza brak łatwości w komunikacji i realizacji harmonogramu.

Rysunek 57 Q07 Czy można się z rolnikiem łatwo skomunikować i realizować harmonogram usługi doradczej?

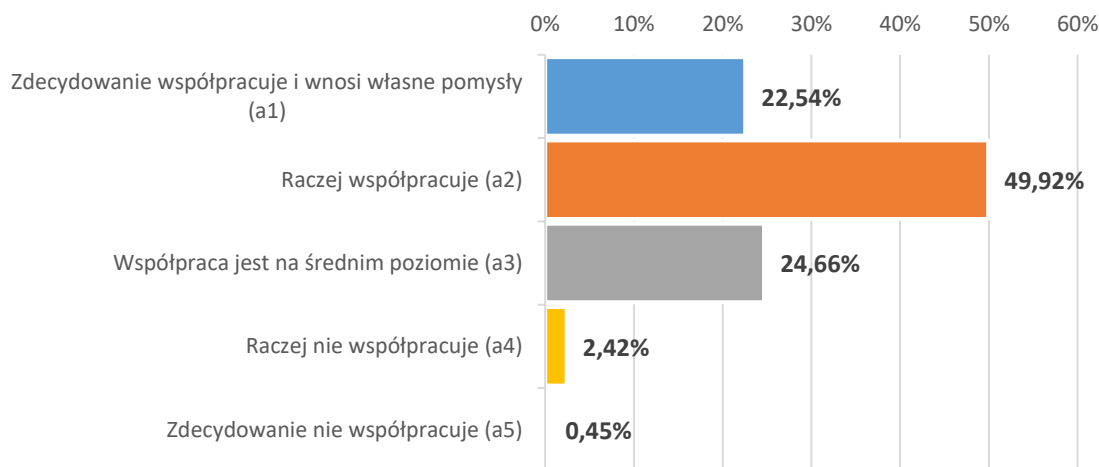

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.3.4 Aktywność rolników we współpracy z doradcami w zakresie planowania rozwoju gospodarstwa

Największa grupa respondentów, wskazała odpowiedź „Raczej współpracuje”, co stanowi 49,92% wszystkich odpowiedzi. Kolejna grupa, (22,54%), oceniła współpracę jako „Zdecydowanie współpracuje i wnosi własne pomysły”. (24,66%) określiło współpracę jako „na średnim poziomie”. Mniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył braku aktywności – (2,42%) uznało, że rolnik raczej nie współpracuje, a (0,45%) wskazały „Zdecydowanie nie współpracuje”.

Rysunek 58 Q08 Czy rolnik aktywnie współpracuje z doradcą, omawiając z nim wizję rozwoju gospodarstwa, dając sugestie, zalecenia odnośnie do planu rozwoju gospodarstwa?

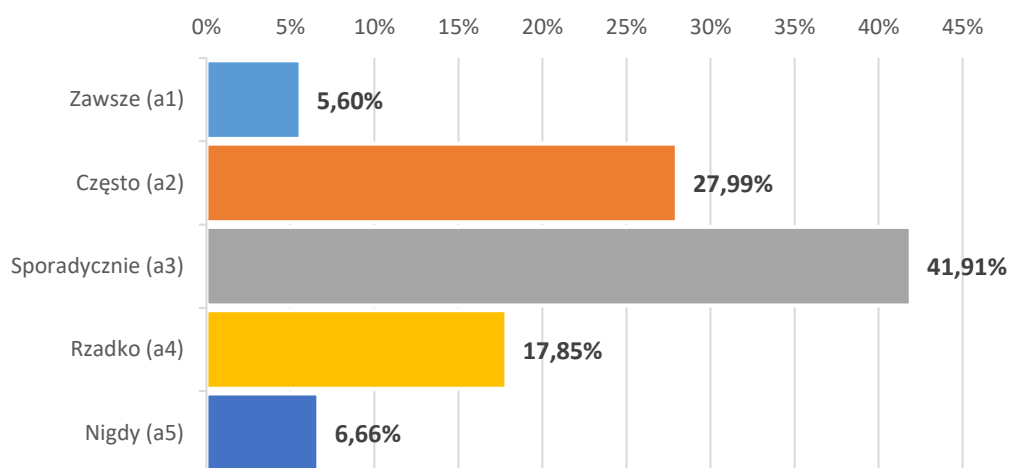
Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.4 Wpływ doradztwa na planowanie i realizację rozwoju gospodarstw

10.4.1 Wpływ analizy gospodarstwa i planu rozwoju na modyfikację biznesplanów w ramach Premii dla młodych rolników (PS WPR)

Największa grupa respondentów, wskazała odpowiedź „Sporadycznie”, co stanowi 41,91% wszystkich odpowiedzi. Kolejna grupa (27,99%), zadeklarowała, że zmiany są wprowadzane „Często”. Z kolei (17,85%) doradców oceniło, że zmiany pojawiają się „Rzadko”, a (5,60%) wskazało, że rolnicy dokonują korekt „Zawsze”. Najmniejszy odsetek odpowiedzi, (6,66%), stwierdził, że zmiany „Nigdy” nie są wprowadzane.

Rysunek 59 Q09 Czy w wyniku analizy gospodarstwa i opracowania planu rozwoju gospodarstwa rolnicy wprowadzają zmiany w swoich biznesplanach przyjętych do realizacji w ramach Premii dla młodych rolników PS WPR?

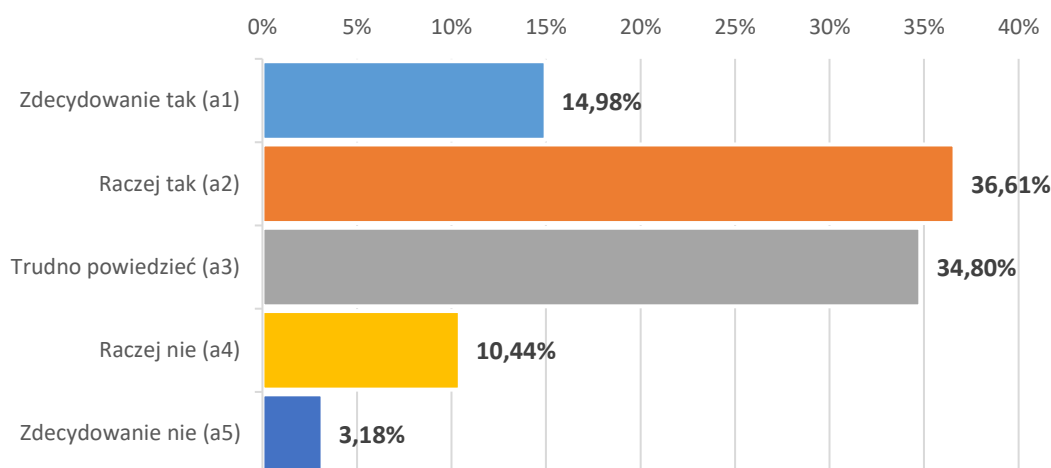

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.4.2 Ocena zgodności usługi doradczej z oczekiwaniami – opinia doradców

Największa grupa respondentów, wskazała odpowiedź „Raczej tak”, co stanowi 36,61% wszystkich odpowiedzi. Kolejna grupa, 230 osób (34,80%), wybrała opcję „Trudno powiedzieć”. 14,98% oceniło usługę jako „Zdecydowanie tak”, natomiast (10,44%) uznało, że usługa raczej nie spełnia oczekiwań. Najmniejszy odsetek odpowiedzi (3,18%), wskazał „Zdecydowanie nie”.

Rysunek 60 Q10 Czy uważasz, że usługa Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR wychodzi naprzeciw oczekiwaniom młodych rolników, z którymi współpracujesz?

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.5 Zakres tematyczny indywidualnego doradztwa – opinia doradców

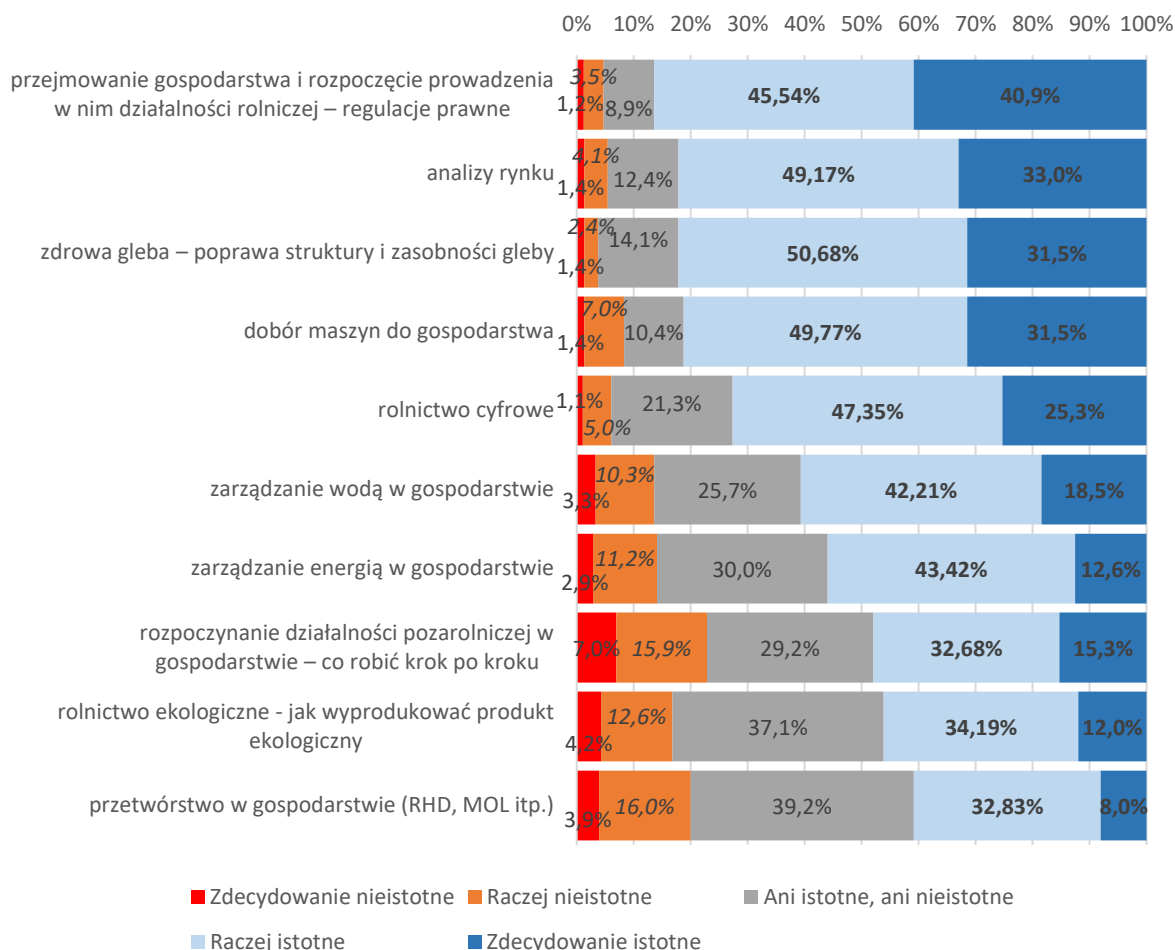
10.5.1 Kluczowe zagadnienia w indywidualnym doradztwie dla osób rozpoczynających działalność rolniczą

W kontekście kluczowych zagadnień, które powinna obejmować usługa doradcza, doradcy najczęściej wskazywali **regulacje prawne związane z przejmowaniem gospodarstwa i rozpoczęciem działalności (86,5%)** wskazało jak „zdecydowanie istotne” i „raczej istotne”. Doradcy podkreślają, że pewność prawna na starcie (sukcesja, własność, dzierżawy, wymogi instytucjonalne) jest kluczowa dla bezpiecznego wdrożenia PRG. Na kolejnych miejscach znalazły się **analizy rynku oraz zdrowa gleba** (obie ok 83%). Wysokie noty uzyskał także **dobór maszyn do gospodarstwa (80%)**, co koresponduje z częstymi inwestycjami w park maszynowy oraz koniecznością racjonalizacji zakupów pod kątem skali i profilu produkcji. **Rolnictwo cyfrowe (72%)** zamyka grupę tematów ocenionych „wysoko”, wskazując na potrzebę wsparcia w wyborze i wdrażaniu rozwiązań precyzyjnych, ewidencji i analityki danych. Do kategorii „umiarkowanie wysokich” doradcy zaliczają **zarządzanie wodą (61)** i **zarządzanie energią (61)**. Obie dziedziny nabierają znaczenia w warunkach zmienności klimatycznej i presji kosztowej, a ich średnie wskazują na potrzebę modułów praktycznych: retencja na polu i w gospodarstwie, dobór systemów nawadniania, audyty energetyczne, optymalizacja zużycia oraz ocena opłacalności. Niżej oceniono, **rolnictwo ekologiczne – jak wyprodukować produkt ekologiczny (46%)**, **rozpoczynanie działalności pozarolniczej – krok po kroku (45%)** oraz **przetwórstwo w gospodarstwie (RHD, MOL) (40%)**. Relatywnie niższe średnie mogą odzwierciedlać postrzeganie tych ścieżek jako specjalistycznych i wymagających odrębnych kompetencji oraz dodatkowych nakładów. Podsumowując, wyniki wyznaczają **pięć filarów** skutecznego doradztwa dla startujących gospodarstw:

1. **Bezpieczeństwo prawne,**
2. **Analiza rynku,**
3. **Fundament produkcyjny: gleba,**
4. **Efektywne inwestycje: maszyny,**

5. Rolnictwo cyfrowe.

Rysunek 61 Q11 Jakie zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować usługa indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa?

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami.

10.5.2 Jakie inne zagadnienia, powinna obejmować usługa indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa?

W odpowiedziach udzielonych przez doradców na pytanie otwarte: „Jakie inne zagadnienia, powinna obejmować usługa indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa?” pojawia się szeroki zakres tematów, które – ich zdaniem – powinny zostać włączone do usługi indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa. Wskazywane zagadnienia obejmują zarówno obszary administracyjne i finansowe, jak i tematykę ściśle związaną z produkcją rolniczą oraz planowaniem rozwoju gospodarstwa.

Najczęściej doradcy zwracali uwagę na potrzebę rozszerzenia doradztwa o kwestie finansowe, rachunkowe i podatkowe, w tym szczegółowe omówienie zasad rozliczeń, prowadzenia rachunkowości rolniczej czy stosowania podatku VAT. Drugą grupę stanowią zagadnienia dotyczące produkcji roślinnej i zwierzęcej – technologie upraw, organizacja produkcji czy zasady żywienia zwierząt. Istotną kategorią, często podnoszoną w odpowiedziach, jest także planowanie strategiczne,

obejmujące tworzenie długoterminowych planów rozwoju, przygotowanie biznesplanu oraz utrzymanie zgodności działań gospodarstwa z założeniami dokumentacji.

Doradcy wskazywali ponadto na potrzebę objęcia usługą tematów związanych z nawożeniem, w tym wymogami planu azotanowego oraz zasadami racjonalnego gospodarowania składnikami odżywczymi. Wśród dodatkowych obszarów znalazły się też zagadnienia dotyczące programów wsparcia, w tym zasad ubiegania się o dotacje, dostępnych instrumentów finansowych oraz wymogów WPR. W odpowiedziach pojawiały się również tematy związane z ekologią, dobrostanem zwierząt oraz rolnictwem regeneratywnym, a także integrowaną ochroną roślin, środkami ochrony czy systemami jakości stosowanymi w produkcji.

W mniejszym zakresie doradcy wskazywali na potrzebę rozszerzenia doradztwa o tematykę dotyczącą rynku i sprzedaży, obejmującą identyfikację rynków zbytu, organizację sprzedaży czy doradztwo związane z przetwórstwem na poziomie gospodarstwa, w tym RHD i MOL.

1. Finanse / rachunkowość / podatki / VAT

Przykłady:

- „Finansowe aspekty prowadzenia działalności rolniczej (analiza opłacalności, VAT)”
- „Przepisy związane z podatkiem VAT”
- „Rachunkowość rolnicza (metody), regulacje podatkowe”

2. Produkcja roślinna / zwierzęca / technologia / żywienie

Przykłady:

- „technologia i analiza produkcji upraw”
- „produkcja zwierzęca”
- „plusy wynikające z produkcji zwierzęcej”

3. Planowanie rozwoju / biznesplan / strategia

Przykłady:

- „doradztwo w planowaniu finansowym”
- „plan rozwoju na 5–10 lat (inwestycje, modernizacja, sukcesja)”
- „spełnienie wymagań biznesplanu”

4. Nawożenie / plan azotanowy / gospodarka nawozami

Przykłady:

- „dyrektywa azotanowa, plan azotanowy”
- „przestrzeganie dyrektywy azotanowej (plan nawożenia azotem)”
- „racjonalne nawożenie”

5. Dotacje / WPR / ekoschematy / instrumenty wsparcia

Przykłady:

- „możliwości łączenia działań i dotacji”
- „źródła dofinansowania”
- „wnioski o środki (dotacje, kredyty preferencyjne)”

6. Ekologia / dobrostan / rolnictwo regeneratywne

Przykłady:

- „dobrostan zwierząt”
- „zasady rolnictwa ekologicznego”
- „ekologia”

7. Ochrona roślin / IP / środki ochrony / IOS

Przykłady:

- „integrowana produkcja”

- „Integrowana Produkcja Roślinna, QMP”
- „systemy jakości”

8. Rynek / sprzedaż / marketing / przetwórstwo (RHD, MOL)

Przykłady:

- „rynki zbytu”
- „aktywny zbyt (grupy producenckie)”
- „doradztwo rynkowe przy sprzedaży produktów”

10.5.2.1 *O jakie zagadnienia pytają Cię młodzi rolnicy, które nie mieszczą się w zakresie usługi Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?*

W odpowiedziach doradców na pytanie: „O jakie zagadnienia pytają Cię młodzi rolnicy, które nie mieszczą się w zakresie usługi Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?” dotyczących zagadnień najczęściej poruszanych przez młodych rolników poza formalnym zakresem usługi „Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR” pojawia się szerokie spektrum tematów związanych zarówno z codziennym funkcjonowaniem gospodarstwa, jak i z obszarami wymagającymi specjalistycznej wiedzy. Zgłaszane pytania obejmują kwestie administracyjne, produkcyjne, prawne, technologiczne oraz związane z rynkiem i sprzedażą. Zestawienie odpowiedzi doradców pokazuje, że młodzi rolnicy poszukują informacji wykraczających poza podstawowe elementy obowiązkowej usługi, często odnoszących się do zagadnień praktycznych i operacyjnych, które pojawiają się w trakcie prowadzenia gospodarstwa.

Najczęściej zadawane pytania dotyczą prowadzenia rachunkowości, zagadnień podatkowych oraz kosztów funkcjonowania gospodarstwa. Kolejną grupę stanowią kwestie związane z dotacjami, instrumentami wsparcia oraz ekoschematami, a także pytania dotyczące dokumentacji, wniosków i rozliczeń administracyjnych, w tym obsługi systemów takich jak IRZ. W odpowiedziach doradców pojawiają się również odwołania do zagadnień produkcyjnych – zarówno roślinnych, jak i zwierzęcych – obejmujących technologię produkcji, żywienie oraz dostęp do środków ochrony roślin.

Młodzi rolnicy często pytają także o zasady nawożenia oraz opracowanie planów nawozowych, jak również o obszary związane z rynkiem, sprzedażą czy przetwórstwem na poziomie gospodarstwa, w tym funkcjonowaniem RHD i MOL. W zgłaszanych tematach pojawiają się także kwestie prawne, warunkowość, zasady GAEC oraz regulacje dotyczące funkcjonowania gospodarstwa, zakupu ziemi czy wymogów instytucjonalnych. Pytania obejmują również zagadnienia związane z ochroną roślin, integrowaną produkcją, środkami ochrony oraz wymaganiami środowiskowymi. W dalszej kolejności doradcy wskazują tematy związane z ekologią, dobrostanem zwierząt i rolnictwem regeneratywnym. Odrębną kategorię stanowią pytania dotyczące planowania i realizacji biznesplanu, w tym możliwości jego modyfikacji oraz spełnienia wymogów dokumentacyjnych.

Przedstawione grupy zagadnień ilustrują obszary, w których młodzi rolnicy najczęściej oczekują dodatkowego wsparcia i poszerzonej informacji podczas kontaktu z doradcami.

1. Rachunkowość / podatki / VAT / koszty

Przykłady:

- „zasady prowadzenia rachunkowości w gospodarstwie rolnym”
 - „podwójna księgowość w NOE i w biurze rachunkowym”
2. **Dotacje / WPR / ekoschematy / instrumenty wsparcia**
Przykłady:
 - „warunki dostępu do ekoschematów”
 - „z jakich dofinansowań mogą korzystać beneficjenci I.11 PS WPR”
 3. **Dokumentacja / wnioski / rozliczenia / NOE / IRZ**
Przykłady:
 - „NOE dla beneficjentów premii MR”
 - „terminy rozliczeń działań”
 4. **Produkcja roślinna / zwierzęca / technologia / żywienie**
Przykłady:
 - „produkcja zwierzęca”
 - „dostępność i stosowanie środków ochrony roślin”
 5. **Nawożenie / azotany / plan nawozowy**
Przykłady:
 - „sporządzenie planu nawożenia”
 - „nawożenie a choroby i szkodniki”
 6. **Rynek / sprzedaż / marketing / przetwórstwo (RHD, MOL)**
Przykłady:
 - „wsparcie w rozwijaniu sprzedaży bezpośredniej”
 - „przetwórstwo”
 7. **Prawo / warunkowość / GAEC / instytucje**
Przykłady:
 - „przepisy prawne w funkcjonowaniu gospodarstwa”
 - „przepisy przy zakupie ziemi”
 8. **Ochrona roślin / IP / środki ochrony / IOŚ**
Przykłady:
 - „zasady pracy ze ś.o.r.”
 - „integrowana ochrona roślin”
 9. **Ekologia / dobrostan / rolnictwo regeneratywne**
Przykłady:
 - „rolnictwo ekologiczne”
 - „dobrostan, ekoschematy”
 10. **Planowanie / biznesplan / strategia / rozwój**
Przykłady:
 - „czy można zmienić biznesplan?”
 - „warunki spełnienia biznesplanu”

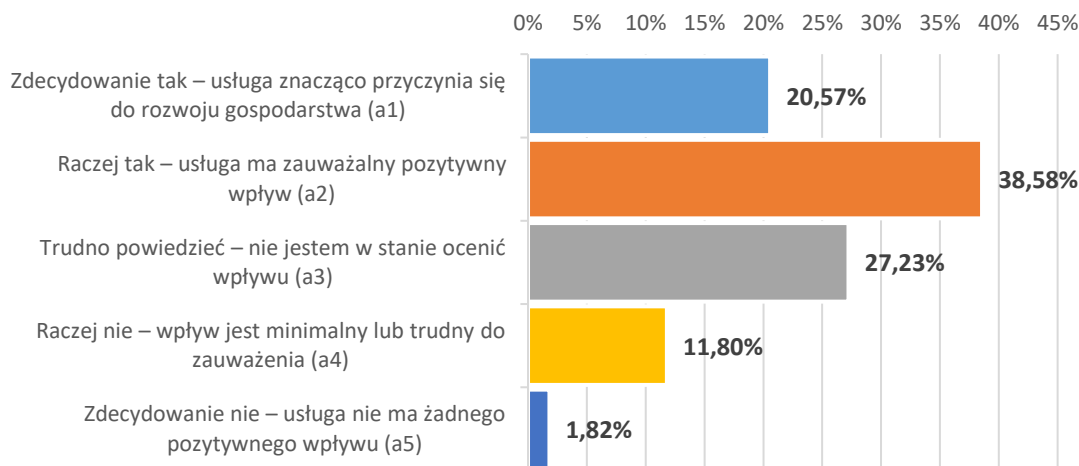
10.6 Ocena efektów obowiązkowej usługi doradczej

10.6.1 Wpływ obowiązkowej usługi doradczej na rozwój gospodarstw młodych rolników

Dane prezentują rozkład odpowiedzi na pytanie o pozytywny wpływ obowiązkowej usługi doradczej na gospodarstwa młodych rolników. Wariant „Raczej tak” wskazało (38,58%), a „Zdecydowanie tak” (20,57%). Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało (27,23%). Po stronie ocen negatywnych odnotowano „Raczej nie” – (11,80%) oraz „Zdecydowanie nie” – (1,82%). Największą liczbę wskazań

uzyskał wariant „raczej tak”, następnie „trudno powiedzieć”, a w dalszej kolejności „zdecydowanie tak”. Suma odpowiedzi pozytywnych (a1 + a2) wynosi 59,15%, neutralnych (a3) 27,23%, a negatywnych (a4 + a5) 13,62%.

Rysunek 62 Q13 Czy uważasz, że korzystanie z tej usługi doradczej ma pozytywny wpływ na gospodarstwa młodych rolników?

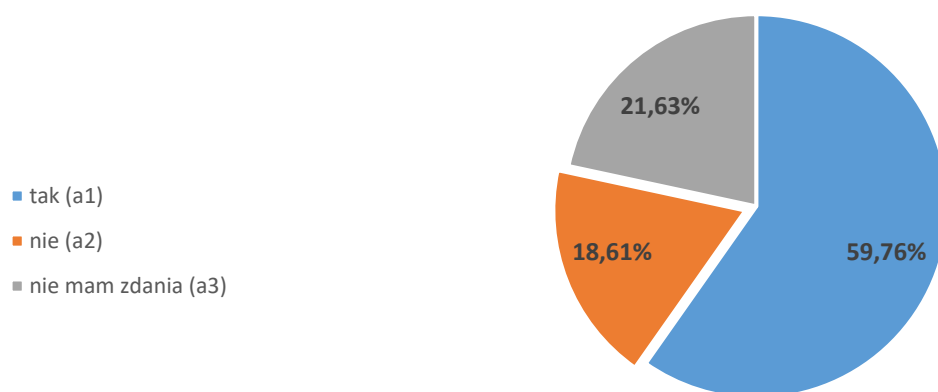

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.6.2 Moment rozpoczęcia obowiązkowej usługi doradczej w kontekście przyznania premii dla młodych rolników

Największa grupa doradców, (59,76%), wskazała odpowiedź „tak”, co oznacza dominującą opinię o zasadności rozpoczęcia usługi po podpisaniu umowy. Kolejne (21,63%) wybrały opcję „nie mam zdania”, a (18,61%) odpowiedziały „nie”. Dane pokazują wyraźną przewagę stanowiska pozytywnego, przy jednoczesnym zauważalnym odsetku odpowiedzi neutralnych i mniejszej grupie przeciwników takiego rozwiązania.

Rysunek 63 Q14 Czy uważasz, że usługa doradcza dla młodych rolników powinna rozpoczynać się po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?

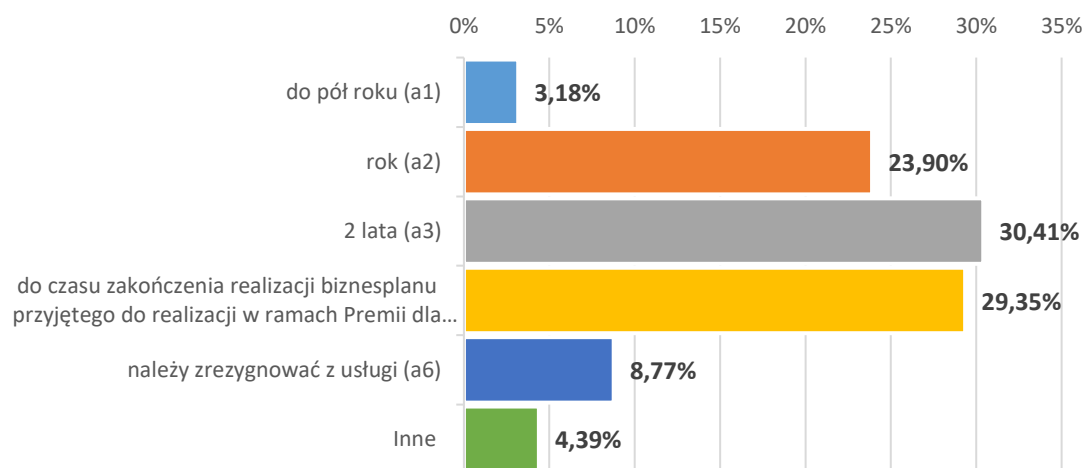

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.6.3 Optymalny czas trwania obowiązkowej usługi doradczej dla młodych rolników

Największa grupa respondentów, (30,41%), wskazała okres 2 lata jako najbardziej odpowiedni. Niewiele mniej (29,35%), uznały, że usługa powinna trwać do czasu zakończenia realizacji biznesplanu przyjętego w ramach Premii dla młodych rolników. Kolejne (23,90%) wskazało rok, natomiast (3,18%) preferuje okres do pół roku. Odpowiedź „należy zrezygnować z usługi” wybrało (8,77%) doradców, a 29 osób (4,39%) podało inne propozycje. Dane pokazują, że większość doradców opowiada się za dłuższym okresem realizacji usługi, z wyraźną przewagą wskazań na 2 lata lub czas powiązany z realizacją biznesplanu.

Rysunek 64 Q15 Ile wg Ciebie powinna trwać obowiązkowa usługa doradcza dla młodych rolników?

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

Spośród 29 odpowiedzi zakwalifikowanych jako „Inne”, wszystkie wpisy miały formę liczbową, wskazującą liczbę lat. Najczęściej pojawiała się propozycja 5 lat –34,5% wszystkich wpisów „Inne”. Kolejne miejsca zajęły: 3 lata – (27,6%), 2 lata – również (27,6%) oraz 1 rok – (10,3%) odpowiedzi.

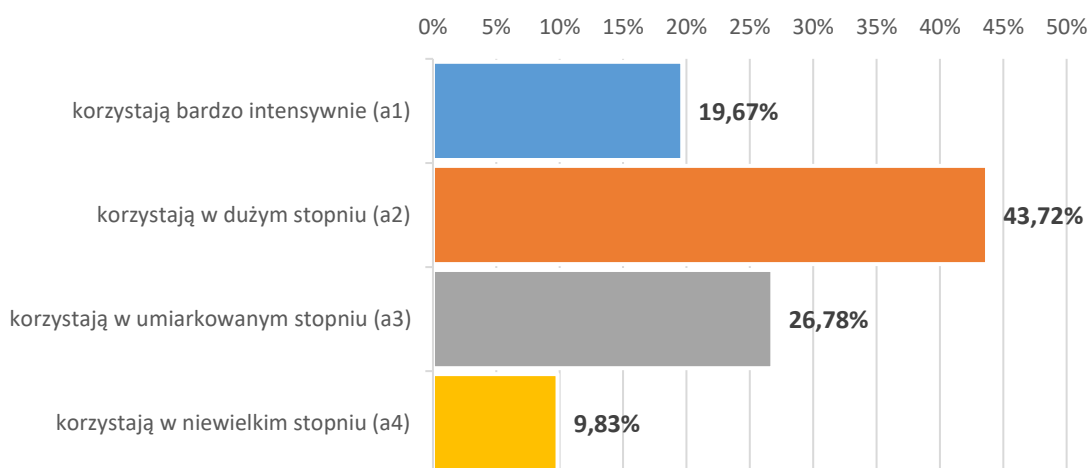
10.7 Wykorzystanie wiedzy doradczej przez rolników

10.7.1 Wykorzystanie zasobów wiedzy doradczej przez rolników w ramach obowiązkowej usługi doradczej

10.7.1.1 Wykorzystanie wiedzy ogólnej o prowadzeniu gospodarstwa rolnego w ramach obowiązkowej usługi doradczej

Największa grupa doradców wskazała, że młodzi rolnicy korzystają z wiedzy ogólnej doradcy w dużym stopniu – (43,72%). Kolejna pod względem liczebności kategoria to w korzystają w umiarkowanym stopniu – (26,78%). Odpowiedź korzystają bardzo intensywnie wybrało (19,67%), natomiast korzystają w niewielkim stopniu – (9,83%). Rozkład odpowiedzi pokazuje dominację wyższych poziomów korzystania (duży i bardzo intensywny), przy jednocześnie znaczącym odsetku wskazań umiarkowanych. Najmniej liczna pozostaje kategoria niewielkiego wykorzystania.

Rysunek 65 Q16(a1) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza ogólna o prowadzeniu gospodarstwa rolnego]

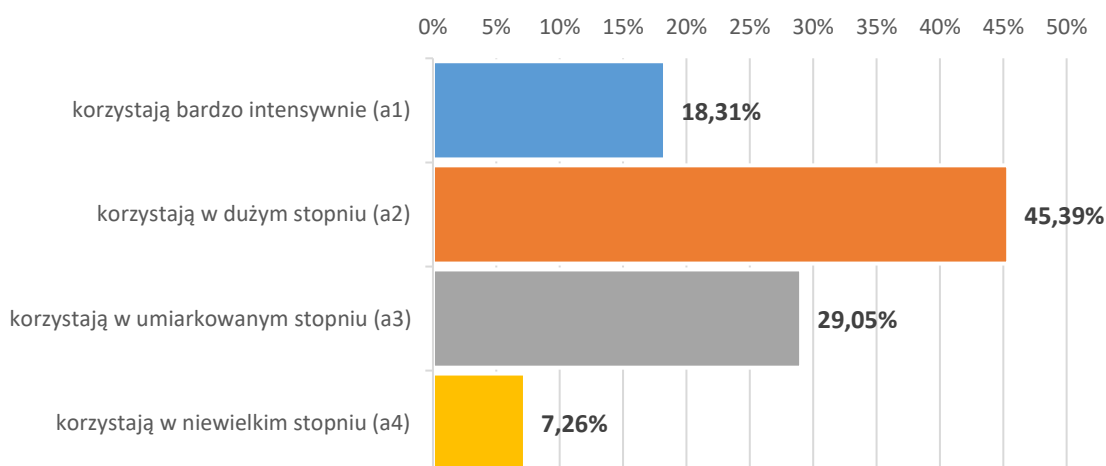

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.2 Znaczenie wiedzy specjalistycznej dotyczącej produkcji rolniczej (roślinnej, zwierzęcej, ekologicznej)

Największa grupa respondentów wskazała, że z tej wiedzy korzysta w dużym stopniu – (45,39%). Kolejne (29,05%) osób zadeklarowało korzystanie w umiarkowanym stopniu, a (18,31%) – bardzo intensywnie. Najmniej liczna kategoria to korzystanie w niewielkim stopniu, którą wybrało (7,26%) osób. Dane pokazują, że wiedza specjalistyczna jest jedną z kluczowych obszarów doradztwa, z dominacją wysokiego poziomu wykorzystania (ponad 63% odpowiedzi obejmuje „bardzo intensywnie” i „w dużym stopniu”), co potwierdza jej znaczenie w praktyce doradczej.

Rysunek 66 Q16(a2) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza specjalistyczna z zakresu mojej produkcji (np. roślinnej, zwierzęcej, ekologicznej)]

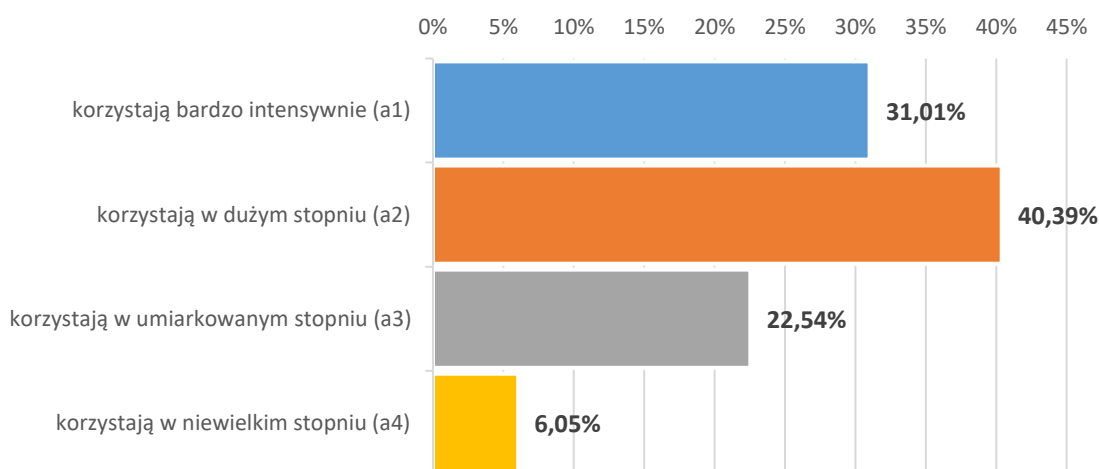

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.3 Rola wiedzy ekonomicznej w doradztwie rolniczym: rachunkowość, analiza kosztów, opodatkowanie

Największa grupa respondentów, (40,39%), wskazała, że korzysta z tej wiedzy w dużym stopniu. Kolejne (31,01%) zadeklarowało korzystanie bardzo intensywne, a (22,54%) – w umiarkowanym stopniu. Najmniej liczna kategoria to korzystanie w niewielkim stopniu, którą wybrało (6,05%) osób. Dane pokazują, że wiedza ekonomiczna jest jednym z kluczowych obszarów doradztwa – łącznie ponad 71% odpowiedzi obejmuje wysoki poziom wykorzystania („bardzo intensywnie” i „w dużym stopniu”), co potwierdza jej znaczenie w zarządzaniu gospodarstwem.

Rysunek 67 Q16(a3) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza ekonomiczna (np. rachunkowość, analiza kosztów, opodatkowanie)]

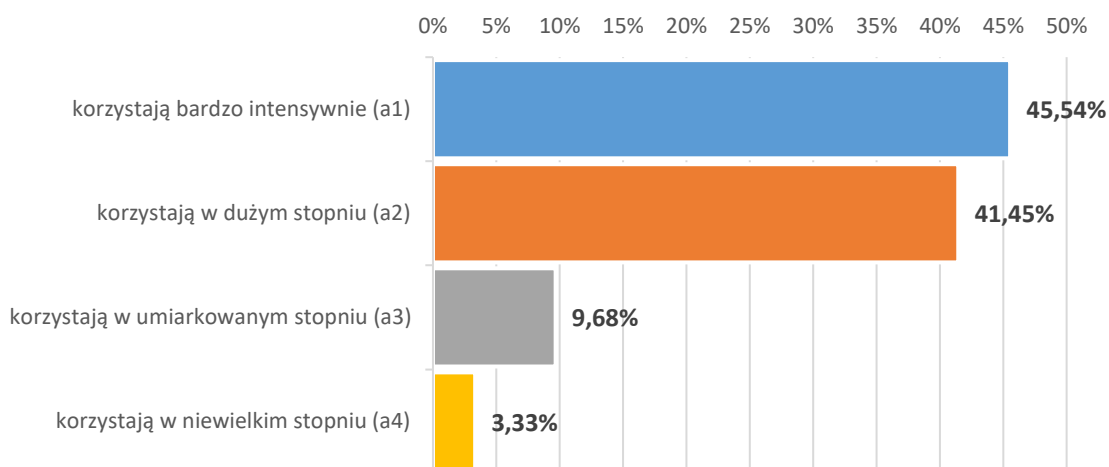

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.4 Informacje o instrumentach wsparcia i warunkach uzyskania pomocy w ramach PS WPR i innych źródeł

Największa grupa respondentów (45,54%), wskazała, że korzysta z tej wiedzy bardzo intensywnie, a kolejne (41,45%) – w dużym stopniu. Odpowiedź korzystają w umiarkowanym stopniu wybrało (9,68%), natomiast korzystają w niewielkim stopniu – (3,33%) osób. Dane pokazują, że wiedza o instrumentach wsparcia jest najczęściej wykorzystywanym obszarem doradztwa – łącznie ponad 87% odpowiedzi obejmuje wysoki poziom korzystania („bardzo intensywnie” i „w dużym stopniu”), co potwierdza jej kluczowe znaczenie dla młodych rolników.

Rysunek 68 Q16(a4) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza o dostępnych instrumentach wsparcia dla rolników i warunkach uzyskania tej pomocy (np. instrumenty wsparcia w ramach PS WPR, dotacje, kredyty, pomoc krajowa)]

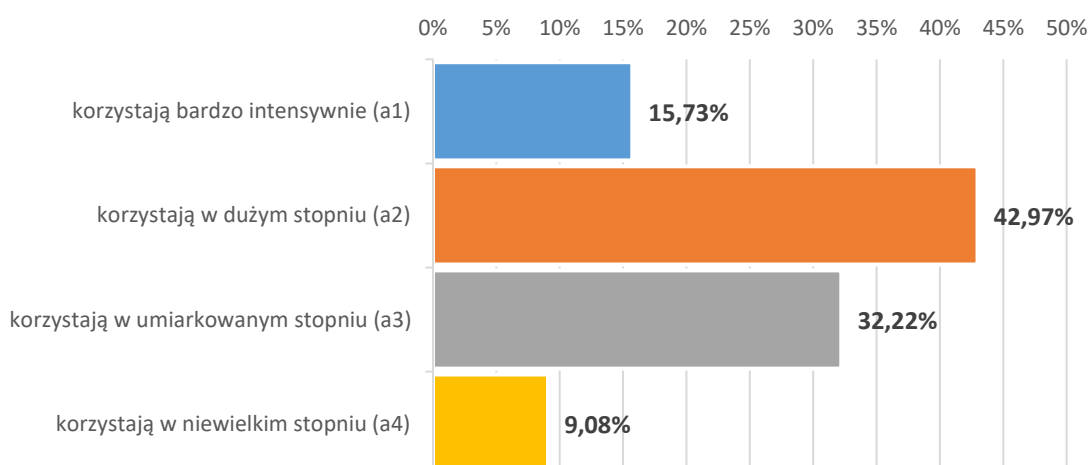

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.5 Znajomość innowacji i nowych technologii w rolnictwie jako element doradztwa

Najwięcej wskazań dotyczy kategorii „korzystają w dużym stopniu” – (42,97%). Kolejna pod względem liczebności jest kategoria „korzystają w umiarkowanym stopniu” – (32,22%). Odpowiedź „korzystają bardzo intensywnie” wybrało (15,73%), natomiast „korzystają w niewielkim stopniu” – (9,08%). Suma wskazań dwóch najwyższych poziomów korzystania (bardzo intensywnie + w dużym stopniu) wynosi 58,70%. Rozkład odpowiedzi pokazuje pełną strukturę korzystania z tego obszaru wiedzy w badanej próbie, z dominacją wyższych poziomów oraz istotnym udziałem kategorii umiarkowanej.

Rysunek 69 Q16(a5) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza o innowacjach i nowych technologiach w rolnictwie]

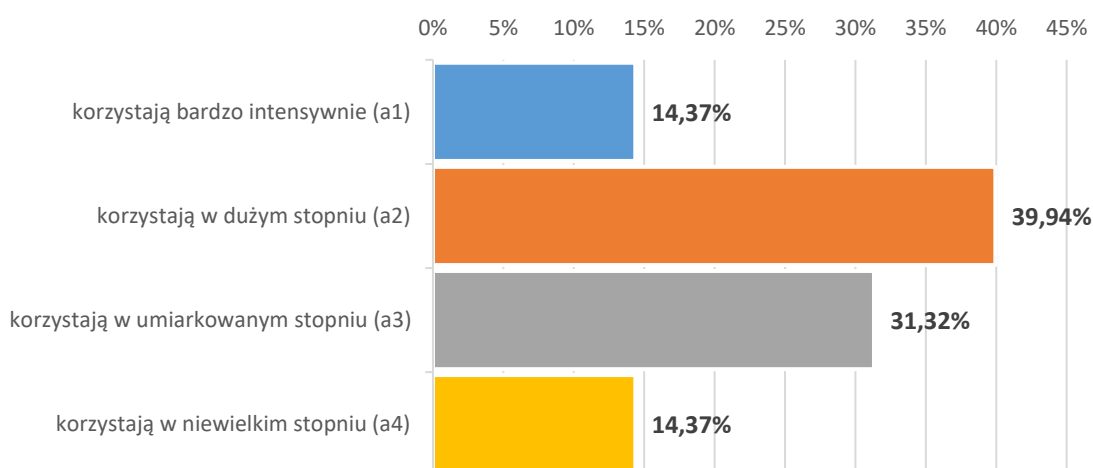

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.6 Wiedza o ochronie środowiska i Zielonym Ładzie w kontekście doradztwa rolniczego

Największa grupa respondentów (39,94%), wskazała, że korzysta z tej wiedzy w dużym stopniu. Kolejne (31,32%) zadeklarowało korzystanie w umiarkowanym stopniu, a (14,37%) – bardzo intensywnie. Tyle samo, (14,37%), wybrało odpowiedź korzystają w niewielkim stopniu. Dane pokazują, że wiedza o ochronie środowiska jest wykorzystywana w sposób zróżnicowany – łącznie ponad 54% odpowiedzi obejmuje wysoki poziom korzystania („bardzo intensywnie” i „w dużym stopniu”), przy jednoczesnym znaczącym udziale kategorii umiarkowanej i niewielkiej.

Rysunek 70 Q16(a6) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza o ochronie środowiska i Zielonym Ładzie]

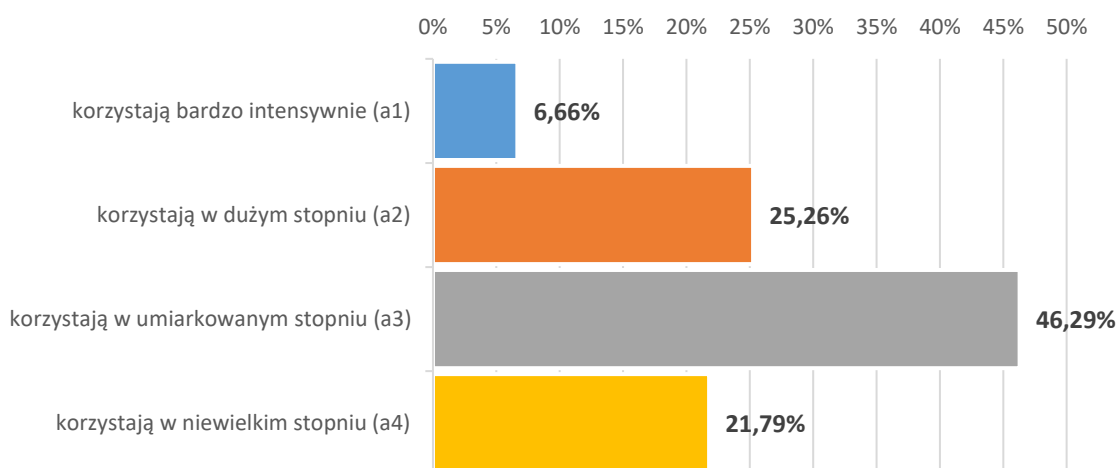

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.7 Doradztwo w zakresie przetwórstwa i sprzedaży produktów z gospodarstwa

Największa grupa respondentów, (46,29%), wskazała, że korzysta z tej wiedzy w umiarkowanym stopniu. Kolejne (25,26%) zadeklarowało korzystanie w dużym stopniu, a (6,66%) – bardzo intensywnie. Natomiast (21,79%) osób wybrało odpowiedź korzystają w niewielkim stopniu. Dane pokazują, że wiedza o przetwórstwie i sprzedaży produktów jest wykorzystywana głównie w umiarkowanym zakresie, z mniejszym udziałem intensywnego korzystania (łącznie ok. 32% dla dwóch najwyższych kategorii), co odzwierciedla jej znaczenie w praktyce doradczej, choć nie jest to obszar dominujący.

Rysunek 71 Q16(a7) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza o przetwórstwie i sprzedaży produktów z gospodarstwa]

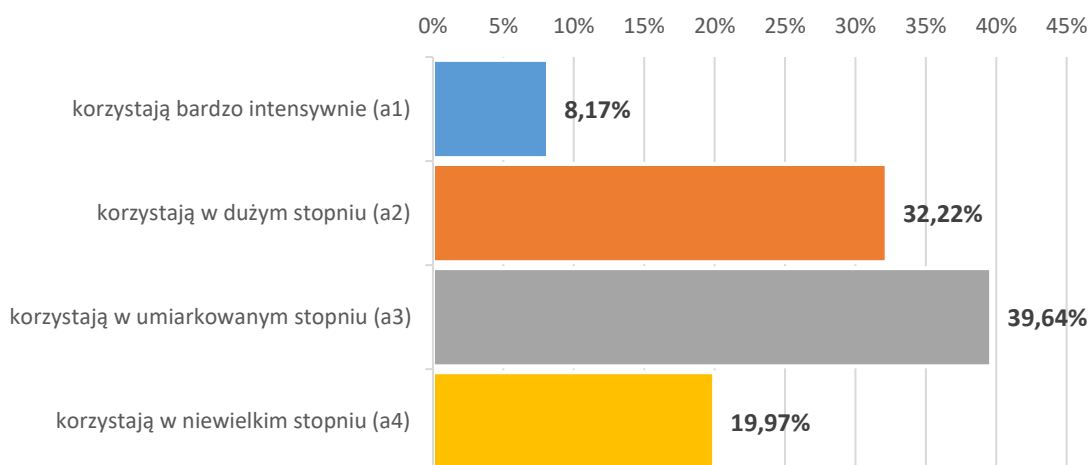

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.8 Znajomość rynku i strategii sprzedaży w ramach obowiązkowej usługi doradczej

Największa grupa respondentów (39,64%), wskazała, że korzysta z tej wiedzy w umiarkowanym stopniu. Kolejne (32,22%) zadeklarowało korzystanie w dużym stopniu, a (8,17%) – bardzo intensywnie. Natomiast (19,97%) osób wybrało odpowiedź korzystają w niewielkim stopniu. Dane pokazują, że wiedza o rynku i strategiach sprzedaży jest wykorzystywana głównie w umiarkowanym zakresie, z mniejszym udziałem intensywnego korzystania (łącznie ok. 40% dla dwóch najwyższych kategorii), co wskazuje na jej istotność, choć nie jest to obszar dominujący w porównaniu z innymi kategoriami wiedzy.

Rysunek 72 Q16(a8) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?
[Wiedza o rynku i strategiach sprzedaży]

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.7.1.9 Z jakiej innej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej

W odpowiedziach doradców na pytanie Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej?, wskazano szeroki zestaw obszarów tematycznych.

Najliczniej pojawiają się odniesienia do tematyki związanej z dotacjami, instrumentami wsparcia oraz elementami WPR, w tym ekoschematami. Niezbędna jest wiedza z zasad uzyskiwania płatności, możliwości wsparcia inwestycyjnego czy warunków udziału w poszczególnych działaniach. Kolejną dużą grupę stanowią zagadnienia dotyczące dokumentacji i procesów administracyjnych, w tym obsługi wniosków, terminów rozliczeń czy zasad prowadzenia i aktualizowania danych w systemach takich jak NOE i IRZ.

W odpowiedziach doradców pojawiają się także pytania związane z przepisami prawa, warunkowością oraz instytucjami odpowiedzialnymi za nadzór i wdrażanie działań, takimi jak ARiMR, KOWR czy instytucje odpowiedzialne za normy GAEC. Rolnicy często proszą o doprecyzowanie obowiązujących wymogów lub interpretację zmieniających się regulacji.

Istotną grupę stanowią także zagadnienia rachunkowe i podatkowe, w tym zasady prowadzenia księgowości w gospodarstwie rolnym oraz kwestie związane ze stosowaniem podatku VAT. Kolejne wskazywane obszary obejmują zagadnienia dotyczące planowania rozwoju gospodarstwa, realizacji i kontroli biznesplanu oraz przygotowywania działań w perspektywie strategicznej.

Wśród pozostałych kategorii pojawiają się pytania dotyczące technologii, maszyn, rolnictwa precyzyjnego i cyfryzacji, w tym korzystania z aplikacji wspierających zarządzanie gospodarstwem. Doradcy wskazują także tematykę ekologii, dobrostanu zwierząt i rolnictwa ekologicznego, a także zagadnienia związane z nawożeniem – sporządzaniem planów nawozowych, stosowaniem azotu czy doбором odpowiednich praktyk agrotechnicznych. W odpowiedziach pojawiają się również kwestie produkcji roślinnej i zwierzęcej, takie jak dobór odmian czy żywienie bydła. Dodatkowo rolnicy dopytują o dostępne szkolenia, pokazy oraz wydarzenia branżowe, które mogą wspierać rozwój ich kompetencji.

1. Dotacje / WPR / ekoschematy / instrumenty wsparcia

Przykłady:

- „dotacje na rozwój gospodarstwa, ekoschematy”
- „Płatności bezpośrednie, ekoschematy, IP”

2. Dokumentacja / wnioski / rozliczenia / NOE / IRZ

Przykłady:

- „wypełniania wniosków”
- „możliwości zmiany/aktualizacji w dokumentacji”

3. Prawo / warunkowość / instytucje (KOWR, GAEC, ARiMR)

Przykłady:

- „Wymagania z zakresu warunkowości”
- „zmieniające się przepisy prawa”

4. Rachunkowość / podatki / VAT

Przykłady:

- „prowadzenie rachunkowości w gospodarstwie”
- „jak prowadzić rachunkowość”

5. **Planowanie rozwoju / strategia / biznesplan**

Przykłady:

- „planowanie zadań w gospodarstwie”
- „jak przygotować się do kontroli ARiMR”

6. **Technologie / maszyny / rolnictwo precyzyjne / cyfryzacja**

Przykłady:

- „wiedza technologiczna dot. produkcji roślinnej i zwierzęcej”
- „internet, aplikacje do zarządzania”

7. **Ekologia / rolnictwo ekologiczne / dobrostan**

Przykłady:

- „rolnictwo ekologiczne – jak wyprodukować produkt ekologiczny”
- „dobrostan zwierząt w gospodarstwie”

8. **Nawożenie / plan azotanowy / wapnowanie**

Przykłady:

- „racjonalne nawożenie”
- „plan nawozowy na podstawie analizy gleby”

9. **Produkcja roślinna / zwierzęca / żywienie**

Przykłady:

- „dobór odpowiednich odmian”
- „żywienie bydła”

10. **Szkolenia / wydarzenia**

Przykłady:

- „terminy i tematy szkoleń i pokazów”

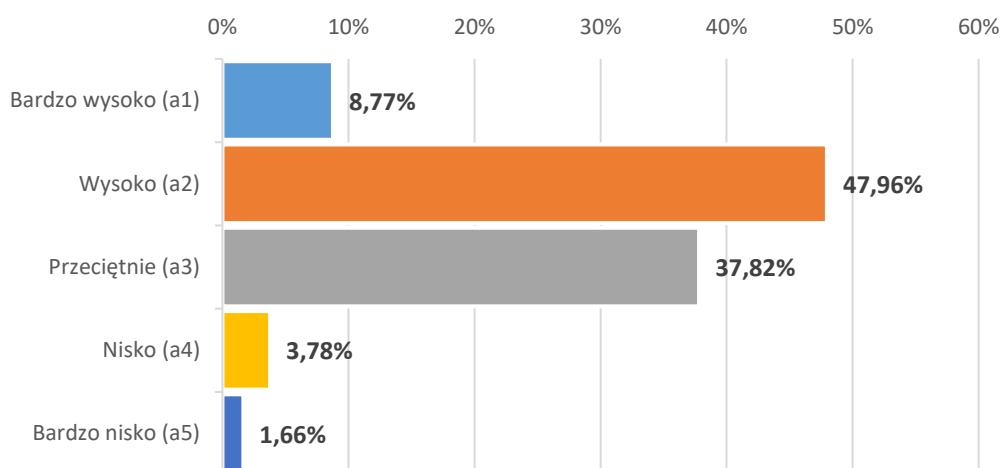
10.8 Kompetencje i postawy młodych rolników

10.8.1 Ocena kompetencji, postaw i gotowości młodych rolników do prowadzenia i rozwoju gospodarstw rolnych

10.8.1.1 Poziom wiedzy teoretycznej młodych rolników w zakresie zarządzania gospodarstwem i prowadzenia działalności rolniczej

Największa grupa respondentów oceniła poziom wysoko – (47,96%). Kolejne (37,82%) wskazało ocenę przeciętnie. Odpowiedź bardzo wysoko wybrało (8,77%), natomiast nisko – (3,78%), a bardzo nisko – (1,66%). Suma wskazań dwóch najwyższych ocen (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (56,73%), odpowiedzi co obrazuje udział ocen pozytywnych. Udział ocen neutralnych (przeciętnie) to 37,82%, a łącznie ocen niskich (nisko + bardzo nisko) 5,44%. Rozkład procentowy odnosi się do całej próby i przedstawia pełną strukturę ocen wiedzy teoretycznej w badaniu bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów.

Rysunek 73 Q17(a) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę teoretyczną na temat prowadzenia gospodarstwa (zarządzanie) i działalności rolniczej]

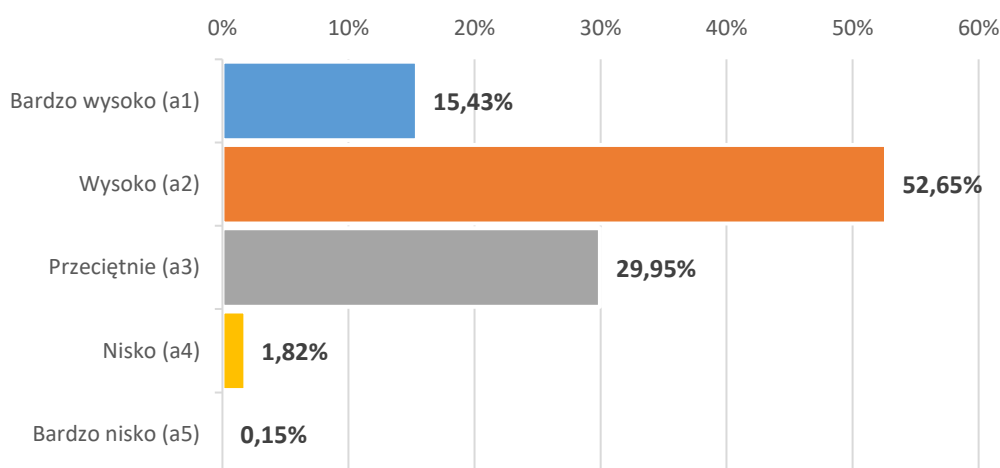

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.2 Ocena wiedzy praktycznej młodych rolników dotyczącej prowadzenia działalności rolniczej

Największa grupa respondentów oceniła poziom wysoko – (52,65%). Kolejne (29,95%) wskazało ocenę przeciętnie, a (15,43%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (1,82%), natomiast bardzo nisko – tylko 1 osoba (0,15%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (68,08%) odpowiedzi, co obrazuje dominację wysokich ocen. Udział ocen neutralnych to 29,95%, a ocen niskich łącznie 1,97%. Dane pokazują pełny rozkład ocen wiedzy praktycznej w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

Rysunek 74 Q17(b) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę praktyczną na temat prowadzenia działalności rolniczej]

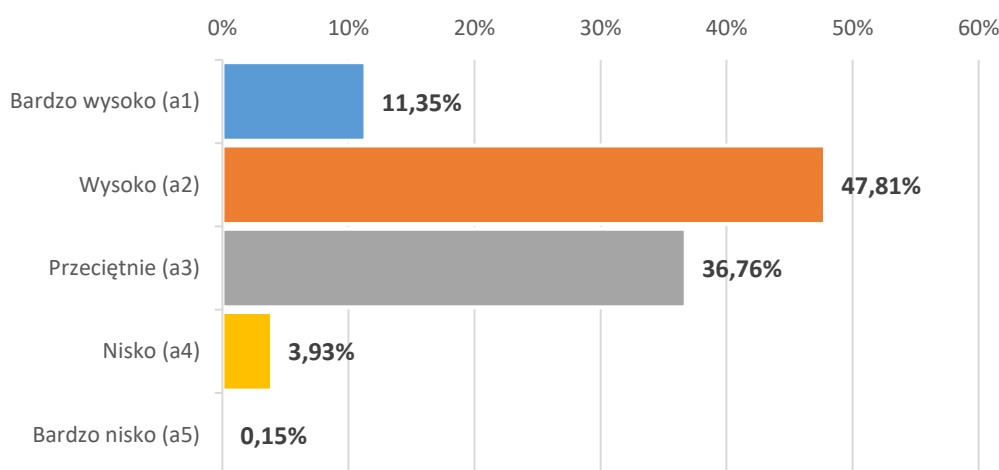

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.3 Znajomość i umiejętność zastosowania nowych rozwiązań technologicznych w rolnictwie

Największa grupa respondentów oceniła poziom wysoko – (47,81%). Kolejne (36,76%) wskazały ocenę przeciętnie, a (11,35%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (3,93%), natomiast bardzo nisko – tylko (0,15%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (59,16%) odpowiedzi, co obrazuje dominację wysokich ocen. Udział ocen neutralnych to 36,76%, a ocen niskich łącznie 4,08%. Dane przedstawiają pełny rozkład ocen wiedzy technologicznej w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

Rysunek 75 Q17(c) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę dotyczącą zastosowania w rolnictwie nowych rozwiązań technologicznych]

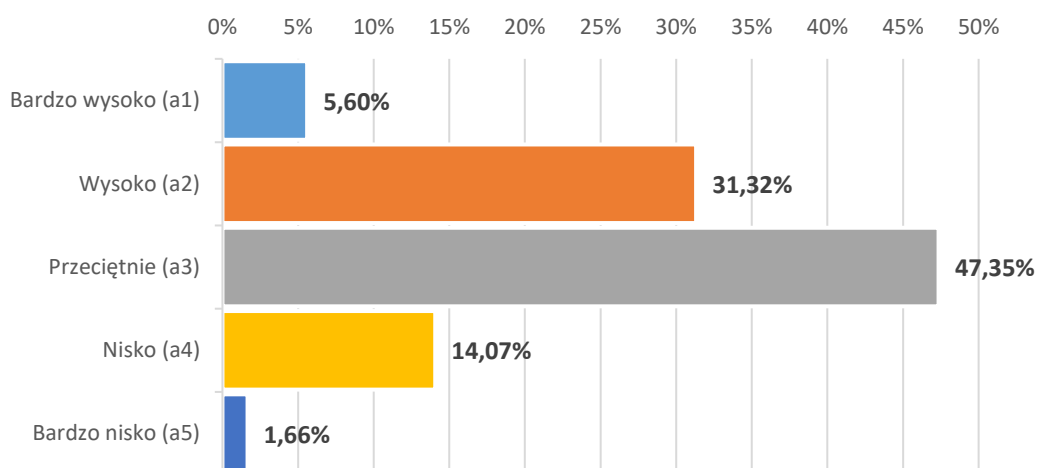

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.4 Świadomość rynku i strategii sprzedaży produktów wśród młodych rolników

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (47,35%). Kolejne (31,32%) wskazało ocenę wysoko, a (5,60%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (14,07%), natomiast bardzo nisko – (1,66%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (36,92%) odpowiedzi, co jest niższym udziałem niż w przypadku wiedzy teoretycznej czy praktycznej. Udział ocen neutralnych to 47,35%, a ocen niskich łącznie 15,73%. Dane przedstawiają pełny rozkład ocen wiedzy o rynku i strategiach sprzedaży w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

Rysunek 76 Q17(d) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę o rynku i strategiach sprzedaży produktów,]

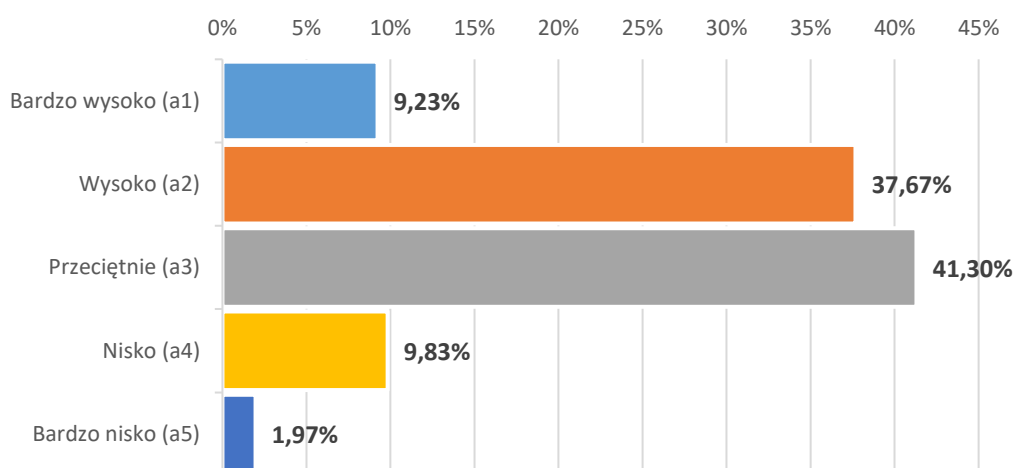

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.5 Chęć rozwoju zawodowego i osobistego: podnoszenie kwalifikacji, udział w szkoleniach

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (41,30%). Kolejne (37,67%) wskazało ocenę wysoko, a (9,23%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (9,83%), natomiast bardzo nisko – (1,97%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (46,90%) odpowiedzi, co jest niższe niż udział ocen neutralnych. Oceny niskie łącznie stanowią 11,80%. Dane przedstawiają pełny rozkład ocen chęci rozwoju w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

Rysunek 77 Q17(e) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć rozwoju zawodowego i osobistego, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, udział w szkoleniach]

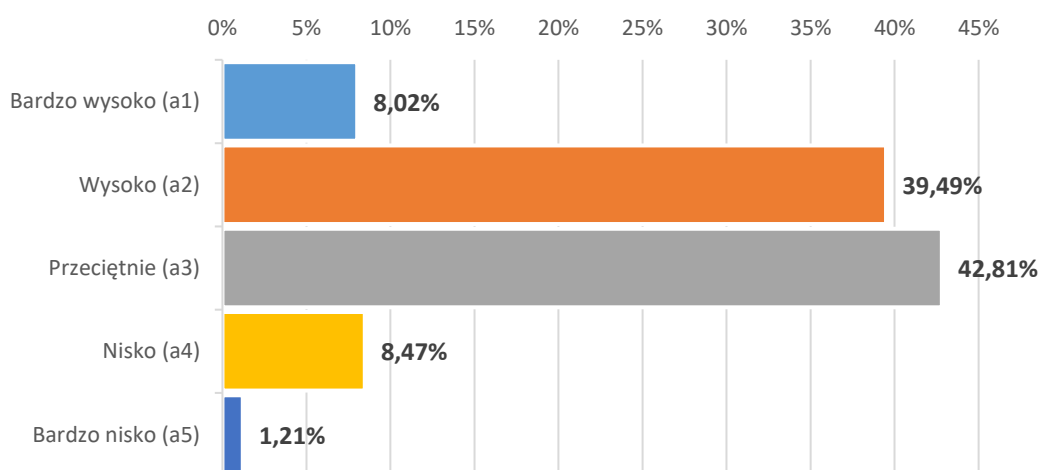

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.6 Otwartość młodych rolników na sugestie doradców dotyczące zmian w gospodarstwie

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (42,81%). Kolejne (39,49%) wskazało ocenę wysoko, a (8,02%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (8,47%), natomiast bardzo nisko – (1,21%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (47,51%) odpowiedzi, co jest nieco niższe niż udział ocen neutralnych. Oceny niskie łącznie stanowią 9,68%. Dane przedstawiają pełny rozkład ocen otwartości na sugestie doradcy w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

Rysunek 78 Q17(f) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Otwartość na sugestie doradcy dotyczące zmian w gospodarstwie]

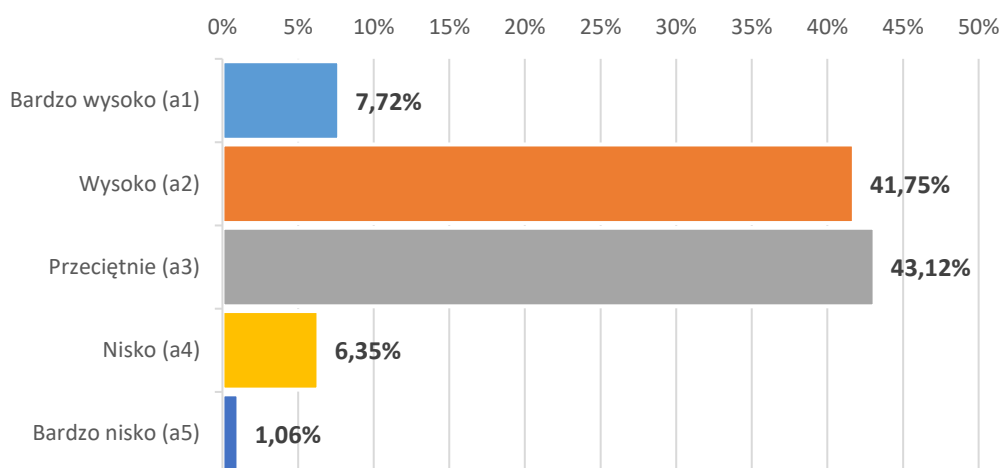

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.7 Skłonność do wprowadzania innowacji i zmian w gospodarstwie

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (43,12%). Kolejne (41,75%) wskazało ocenę wysoko, a (7,72%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (6,35%), natomiast bardzo nisko – (1,06%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (49,47%), co jest nieco niższe niż udział ocen neutralnych. Oceny niskie łącznie stanowią 7,41%. Dane przedstawiają pełny rozkład ocen skłonności do innowacji w badanej próbie, bez interpretacji poza wskazaniem wartości i udziałów procentowych.

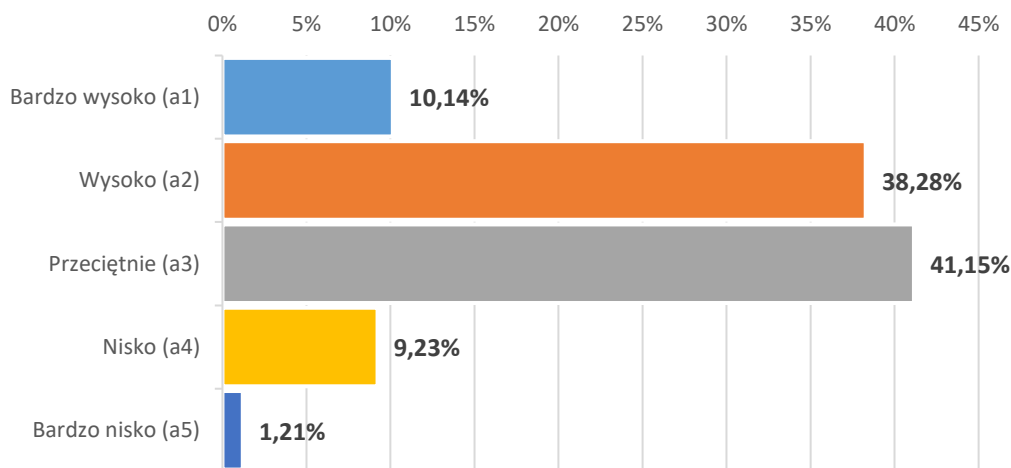
Rysunek 79 Q17(g) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Skłonność do wprowadzania zmian i innowacji w gospodarstwie]

10.8.1.8 Gotowość do poszukiwania nowych rynków zbytu dla produktów rolnych

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (41,15%). Kolejne (38,28%) wskazały ocenę wysoko, a (10,14%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (9,23%), natomiast bardzo nisko – (1,21%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (48,42%) odpowiedzi, co jest nieco niższe niż udział ocen neutralnych. Oceny niskie łącznie stanowią 10,44%.

Rysunek 80 Q17(h) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć poszukiwania nowych rynków zbytu]

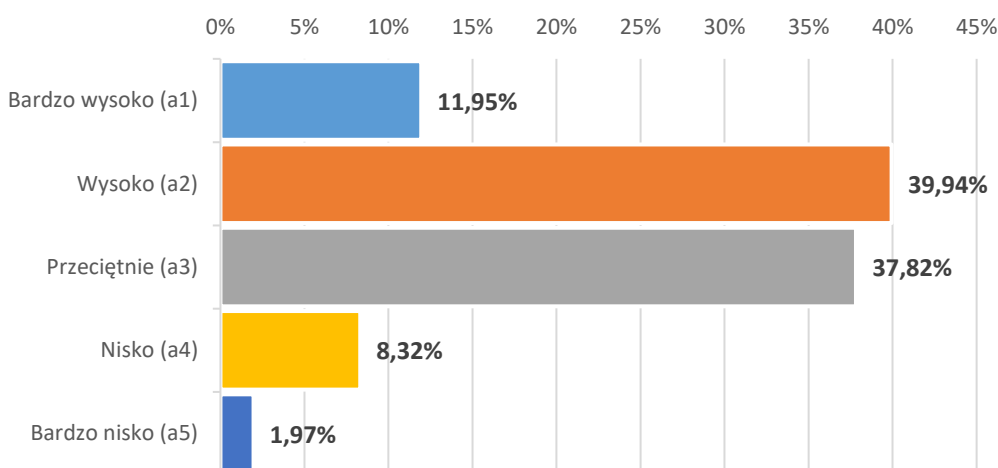

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.9 Chęć dywersyfikacji źródeł dochodu w gospodarstwie rolnym

Największa grupa respondentów oceniła poziom wysoko – (39,94%). Kolejne (37,82%) wskazało ocenę przeciętnie, a (11,95%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (8,32%), natomiast bardzo nisko – (1,97%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (51,89%) odpowiedzi, co jest nieco wyższe niż udział ocen neutralnych. Oceny niskie łącznie stanowią 10,29%.

Rysunek 81 Q17(i) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów]

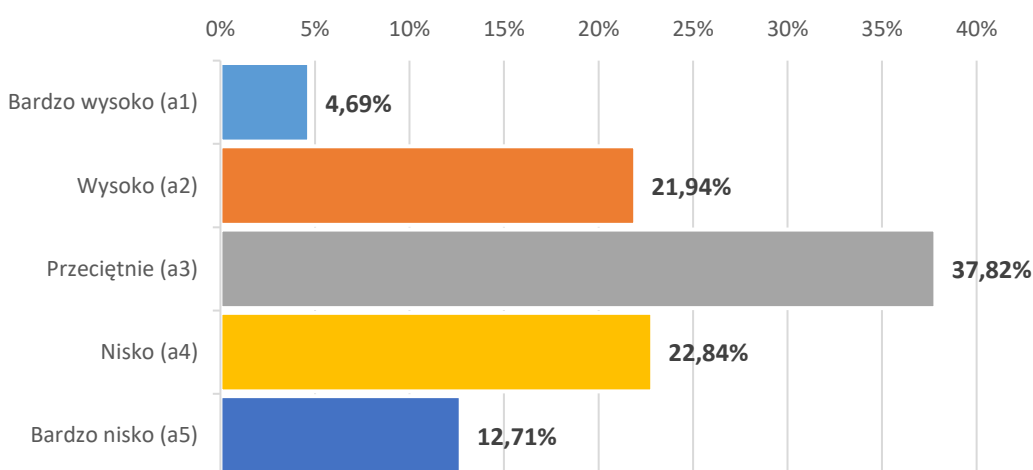

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.10 Skłonność młodych rolników do prowadzenia rachunkowości rolniczej

Największa grupa respondentów oceniła poziom przeciętnie – (37,82%). Kolejne (21,94%) wskazało ocenę wysoko, a (4,69%) – bardzo wysoko. Odpowiedź nisko wybrało (22,84%), natomiast bardzo nisko – (12,71%). Suma ocen pozytywnych (bardzo wysoko + wysoko) wynosi (26,63%) odpowiedzi co jest znacząco niższe niż udział ocen neutralnych i negatywnych. Oceny niskie łącznie stanowią 35,55%, co wskazuje na wyraźną przewagę postaw sceptycznych wobec prowadzenia rachunkowości.

Rysunek 82 Q17(j) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Skłonność do prowadzenia rachunkowości rolniczej:]

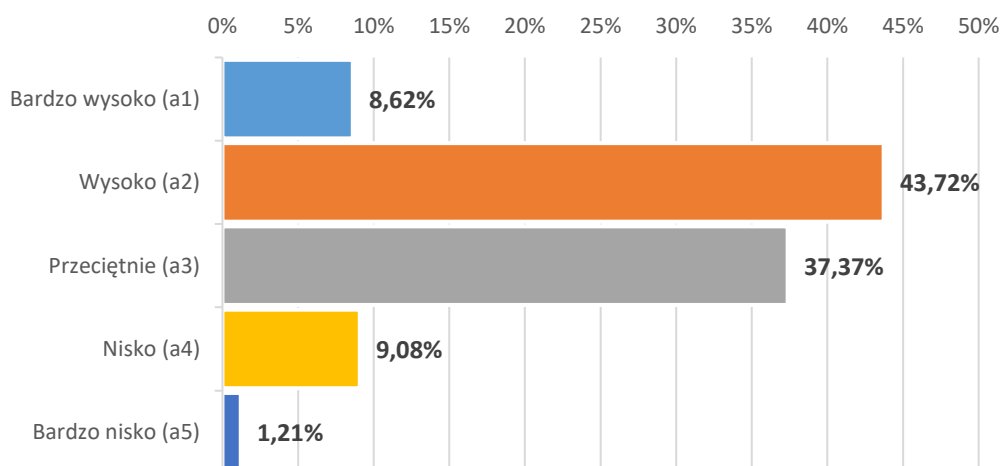
Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.11 Samodzielność i inicjatywa w działaniu na rzecz rozwoju gospodarstwa

Największa grupa respondentów, (43,72%), oceniła ten aspekt „wysoko”, a (37,37%) wskazało „przeciętnie”. Odpowiedź „bardzo wysoko” wybrało 8,62% doradców. Z kolei (9,08%) oceniło

samodzielność „nisko”, a jedynie (1,21%) „bardzo nisko”. Łącznie ponad 81% doradców uznaje poziom samodzielności za co najmniej przeciętny, z wyraźną przewagą ocen pozytywnych („wysoko” i „bardzo wysoko” – 52,34%). Dane wskazują na umiarkowaną wysoką gotowość młodych rolników do podejmowania inicjatyw, przy jednoczesnym występowaniu grupy wymagającej dodatkowego wsparcia.

Rysunek 83 Q17(k) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Samodzielność i inicjatywę w działaniu na rzecz rozwoju gospodarstwa]

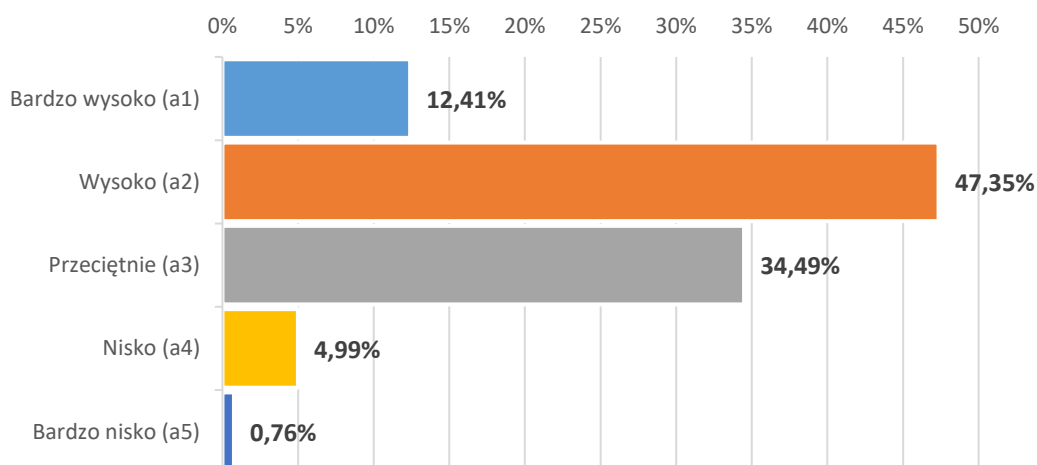

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.8.1.12 Współpraca młodych rolników z instytucjami wsparcia (ARiMR) i doradcami rolniczymi

Największa grupa respondentów, (47,35%), oceniła współpracę „wysoko”, a (34,49%) wskazało „przeciętnie”. Odpowiedź „bardzo wysoko” wybrało 12,41% doradców. Z kolei (4,99%) oceniły współpracę „nisko”, a jedynie (0,76%) „bardzo nisko”. Łącznie ponad 94% doradców uznaje poziom współpracy za co najmniej przeciętny, z wyraźną przewagą ocen pozytywnych („wysoko” i „bardzo wysoko” – 59,76%). Dane wskazują na stosunkowo dobrą gotowość młodych rolników do współpracy z instytucjami i doradcami, choć istnieje niewielka grupa wymagająca dodatkowego wsparcia.

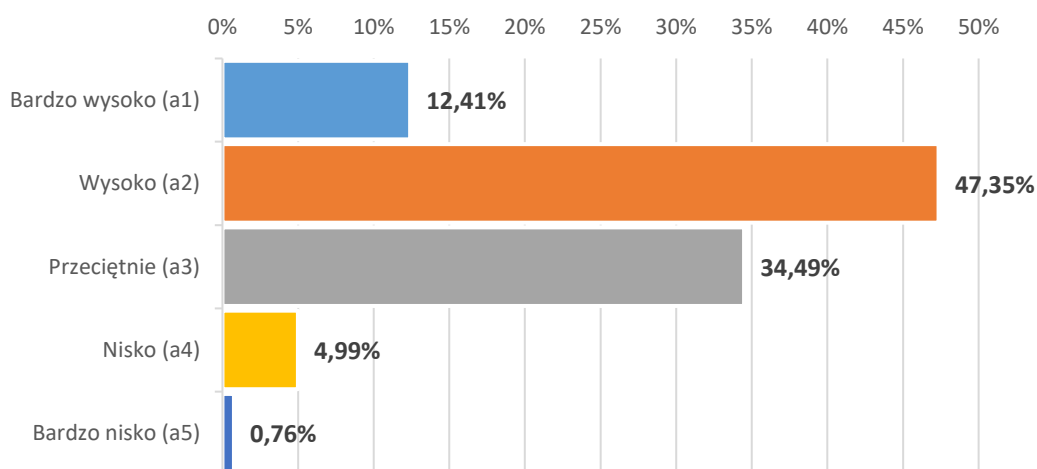
Rysunek 84 Q17(l) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Współpracę z instytucjami (ARiMR?) i doradcami rolniczymi]

10.8.1.13 Otwartość młodych rolników na współpracę międzypokoleniową w procesie przejmowania i prowadzenia gospodarstwa

Największa grupa doradców (47,35%), oceniła ten aspekt „wysoko”, a (33,28%) wskazało „przeciętnie”. Odpowiedź „bardzo wysoko” wybrało 14,83% doradców. Z kolei (3,78%) oceniło otwartość „nisko”, a jedynie (0,76%) „bardzo nisko”. Łącznie ponad 95% doradców uznaje poziom otwartości za co najmniej przeciętny, z wyraźną przewagą ocen pozytywnych („wysoko” i „bardzo wysoko” – 62,18%). Dane wskazują na dobrą gotowość młodych rolników do współpracy międzypokoleniowej, przy niewielkim odsetku ocen negatywnych.

Rysunek 85 Q17(m) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Otwartość na współpracę międzypokoleniową (np. z rodzicami, dziadkami, przekazującymi gospodarstwo)]

Opracowanie własne. N=661. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

10.9 Kluczowe kompetencje doradców

10.9.1 Kluczowe kompetencje doradcze w obsłudze młodych rolników – od polityki rolnej po innowacje technologiczne

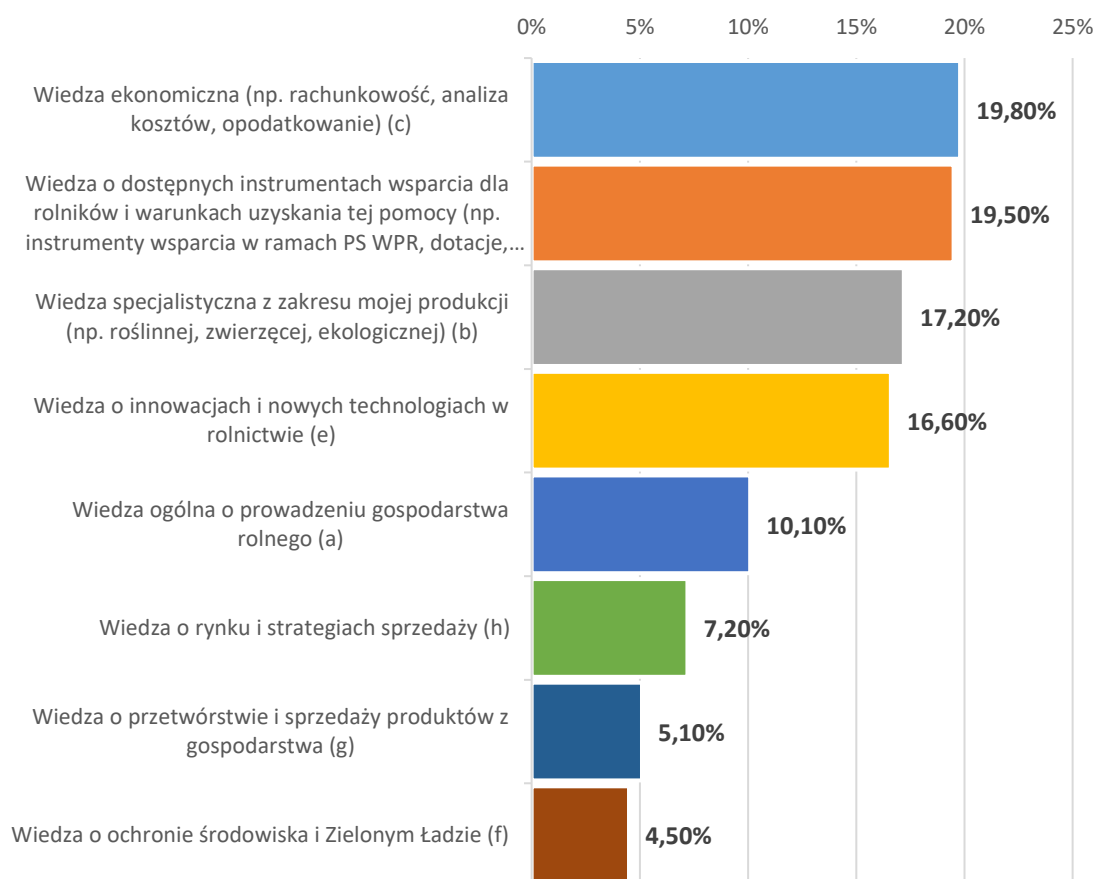
Dane poniżej przedstawiają obszary, w których doradcy odczuwają potrzebę poszerzania wiedzy, aby skuteczniej świadczyć usługę doradczą dla młodych rolników. Liczba doradców: n=661; średnio 2,44 zaznaczenia na respondenta (wielokrotny wybór). Najwyższy odsetek wskazań dotyczy wiedzy ekonomicznej – 19,8% (320 „Tak”), następnie instrumentów wsparcia – 19,5% (315), wiedzy specjalistycznej związanej z profilem produkcji – 17,2% (277) oraz innowacji i technologii – 16,6% (268). W dalszej kolejności uplasowały się: wiedza ogólna o prowadzeniu gospodarstwa – 10,1% (163), rynek i strategie sprzedaży – 7,2% (117), przetwórstwo i sprzedaż z gospodarstwa – 5,1% (82) oraz ochrona środowiska/Zielony Ład – 4,5% (72).

Tabela 12 Q18 W jakich obszarach odczuwasz potrzebę poszerzania wiedzy, aby jeszcze skuteczniej świadczyć usługę doradczą dla młodych rolników, którzy rozpoczynają prowadzenie działalności rolniczej?

Odpowiedź	Liczba wskazań „TAK”	% wskazań „TAK”	% doradców
Wiedza ekonomiczna (np. rachunkowość, analiza kosztów, opodatkowanie) (c)	320	19,8%	48,4%
Wiedza o dostępnych instrumentach wsparcia dla rolników i warunkach uzyskania tej pomocy (np. instrumenty wsparcia w ramach PS WPR, dotacje, kredyty, pomoc krajowa) (d)	315	19,5%	47,7%
Wiedza specjalistyczna z zakresu mojej produkcji (np. roślinnej, zwierzęcej, ekologicznej) (b)	277	17,2%	41,9%
Wiedza o innowacjach i nowych technologiach w rolnictwie (e)	268	16,6%	40,5%
Wiedza ogólna o prowadzeniu gospodarstwa rolnego (a)	163	10,1%	24,7%
Wiedza o rynku i strategiach sprzedaży (h)	117	7,2%	17,7%
Wiedza o przetwórstwie i sprzedaży produktów z gospodarstwa (g)	82	5,1%	12,4%
Wiedza o ochronie środowiska i Zielonym Ładzie (f)	72	4,5%	10,9%
Ogółem (łącznie)	1614	100.00%	

„Liczba doradców w badaniu: $n = 661$; % doradców – odsetek osób, które wskazały daną opcję; % wskazań „TAK” – udział opcji w łącznej puli wskazań (1614). W pytaniu dozwolony był wielokrotny wybór, dlatego sumy % doradców w Tabeli przekraczają 100%.

Rysunek 86 Q18 W jakich obszarach odczuwasz potrzebę poszerzania wiedzy, aby jeszcze skuteczniej świadczyć usługę doradczą dla młodych rolników, którzy rozpoczynają prowadzenie działalności rolniczej? - % wskazań „TAK”

Opracowanie własne. Liczba wskazań=1614. Na podstawie CAWI z doradcami. Suma =100%.

Poniższe dane przedstawiają pięć najczęściej współwystępujących par obszarów, w których doradcy deklarują potrzebę poszerzania wiedzy. Najwyższy odsetek dotyczy zestawu „Wiedza ekonomiczna + Instrumenty wsparcia”, który wskazało 25,0% doradców (oba obszary jednocześnie). Na drugim miejscu znajduje się para „Specjalistyczna + Wiedza ekonomiczna” – 18,6%, a następnie „Specjalistyczna wiedza produkcyjna + Innowacje i technologie” – 16,9%. Kolejne pozycje to „Specjalistyczna wiedza produkcyjna + Instrumenty wsparcia” – 16,3% oraz „Instrumenty wsparcia + Innowacje i technologie” – 16,0%.

Tabela 13 Top 5 współwystąpień – które obszary najczęściej idą w parze

Para obszarów	% doradców (obie odpowiedzi „Tak”)
Ekonomiczna + Instrumenty wsparcia	25,0%
Specjalistyczna + Ekonomia	18,6%
Specjalistyczna + Innowacje	16,9%
Specjalistyczna + Instrumenty wsparcia	16,3%
Instrumenty wsparcia + Innowacje	16,0%

11 Spis tabel

Tabela 1 Liczba wniosków złożonych w ramach Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”	14
Tabela 2 Liczba zawartych umów w ramach Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”	14
Tabela 3 Zakontraktowana kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników”	16
Tabela 4 Zaplanowane przez beneficjentów I.11 wydatki w podziale na kategorie	17
Tabela 5 Liczba zawartych umów i kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w interwencji I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” [PLN]	18
Tabela 6 Liczba obowiązkowych usług i kwota usługi dla beneficjenta I.11 świadczona i finansowana w ramach I.14.2.1 „Kompleksowe programy doradcze” - Doradztwo dla młodych rolników - beneficjentów interwencji I.11 PS WPR	19
Tabela 7 Zróżnicowanie regionalne wskaźnika UDR – „Udział doradztwa dla młodych rolników w budżecie ODR”	22
Tabela 8 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają?	49
Tabela 9 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają? - TOP 5 trójek (najpopularniejsze trzelementowe kombinacje)	50
Tabela 10 Q02 Podaj ośrodek doradztwa rolniczego (ODR), w którym pracujesz i świadczysz usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?	57
Tabela 11 Q04 Dla ilu rolników prowadzisz aktualnie usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?	59
Tabela 12 Q18 W jakich obszarach odczuwasz potrzebę poszerzania wiedzy, aby jeszcze skuteczniej świadczyć usługę doradczą dla młodych rolników, którzy rozpoczynają prowadzenie działalności rolniczej?	85
Tabela 13 Top 5 współwystąpień – które obszary najczęściej idą w parze	86

12 Spis rysunków

Rysunek 1 Udział budżetu I.11 wobec środków przeznaczonych na interwencje w rozwój obszarów wiejskich w ramach PS WPR	13
Rysunek 2 Liczba beneficjentów I.11. – zawarte umowy	15
Rysunek 3 Zakontraktowana kwota dofinansowania w ramach zawartych umów w Interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników – w podziale na województwa	16
Rysunek 4 Q01 Czy masz podpisaną umowę na świadczenie usługi doradczej: Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów Premii dla młodych rolników PS WPR?	24
Rysunek 5 Q02 Czy korzystałeś ze wsparcia doradcy w przygotowaniu wniosku o przyznanie pomocy w ramach interwencji Premia dla młodych rolników PS WPR?	25
Rysunek 6 Q03 Czy uważasz, że usługa doradcza dla młodych rolników powinna rozpoczynać się po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?	25
Rysunek 7 Q04 Ile wg Ciebie powinna trwać ta obowiązkowa usługa doradcza dla młodych rolników?	26
Rysunek 8 Q05 Czy wspólne wyznaczanie z doradcą kierunków i możliwości rozwoju Twojego gospodarstwa przebiegało zgodnie z Twoimi oczekiwaniami ?	27
Rysunek 9 Q06(SQ001) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [1. Przejęcie gospodarstwa opisanego w biznesplanie oraz rozpoczęcie prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie jako jedyny kierujący – w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy oraz prowadzenie tej działalności przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]	27
Rysunek 10 Q06(SQ002) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [2. Rozpoczęcie nauki mającej na celu uzupełnienie kwalifikacji zawodowych (wykształcenia) w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy oraz uzupełnienie kwalifikacji w ciągu 3 lat od wypłaty pierwszej raty pomocy – jeśli nie posiadałeś/eś odpowiednich kwalifikacji na etapie przyznawania pomocy.]	28
Rysunek 11 Q06(SQ003) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [3. Realizacja założeń biznesplanu, w tym inwestycji w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne i utrzymanie tych inwestycji przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]	29
Rysunek 12 Q06(SQ004) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [4. Osiągnięcie co najmniej 60-procentowego udziału przychodów uzyskiwanych w związku z prowadzoną w gospodarstwie działalnością rolniczą we wszystkich przychodach i utrzymaniu co najmniej takiego udziału przychodów przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.]	29
Rysunek 13 Q06(SQ005) Czy doradca udzielał Tobie wyjaśnień dotyczących zobowiązań wynikających z przyznania premii dla młodych rolników i terminu ich realizacji? [5. Osiągnięcie odpowiedniego wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa i utrzymania jej na zwiększonym, w co najmniej minimalnym wymaganym stopniu, poziomie przez 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.] ...	30
Rysunek 14 Q06(SQ006)[6. Rozpoczęcie prowadzenia w gospodarstwie rachunkowości rolniczej (narzędzie do oceny ekonomicznej gospodarstwa, FSDN, księga rachunkowa, podatkowa księga przychodów i rozchodów – jeżeli w gospodarstwie jest prowadzony wyłącznie dział specjalny produkcji rolnej).]	31
Rysunek 15 Q06(SQ007)[7. Informowanie o pomocy otrzymanej na realizację operacji poprzez umieszczenie w widocznym miejscu plakatu wielkości A3 natychmiast po rozpoczęciu fizycznej realizacji operacji.]	31

Rysunek 16 Q07(a1) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Sposobów poszukiwania klientów i kanałów sprzedaży]	32
Rysunek 17 Q07(a2) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Ograniczania zużycia nawozów (optymalizacja ich zużycia)]	33
Rysunek 18 Q07(a3) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Produkcji żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej i w systemach jakości].....	33
Rysunek 19 Q07(a4)[Korzystania z dostępnej pomocy krajowej (np. kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.)]	34
Rysunek 20 Q07(a5) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Korzystania z pomocy inwestycyjnej w ramach PS WPR].....	35
Rysunek 21 Q07(a6) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Doboru maszyn i technologii, w tym rolnictwa precyzyjnego].....	35
Rysunek 22 Q07(a7) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Prowadzenia rachunkowości i ewidencji danych produkcyjnych i ekonomicznych].....	36
Rysunek 23 Q07(a8) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Współpracy z innymi podmiotami np. w zakresie prowadzenia produkcji rolnej, używania maszyn rolniczych, wprowadzania produktów rolnych na rynek.].....	37
Rysunek 24 Q08(a2) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Możliwości udziału w targach i konferencjach].....	37
Rysunek 25 Q08(a3) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat rodzaju produkcji, którą prowadzisz w gospodarstwie].....	38
Rysunek 26 Q08(a4) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat organizacji gospodarstwa].....	39
Rysunek 27 Q08(a5) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Szkoleń lub innych form zdobywania wiedzy na temat zarządzania gospodarstwem].....	39
Rysunek 28 Q08(a6)[Możliwości wizyty w gospodarstwach demonstracyjnych, w których możesz zapoznać się z rozwiązaniami przydatnymi do Twojego gospodarstwa]	40
Rysunek 29 Q08(a7) Czy rozmawialiście z doradcą o potencjalnych korzyściach dla Twojego gospodarstwa w zakresie: [Możliwości przystąpienia do projektów Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji]	41
Rysunek 30 Q10 Czy po przedstawieniu Planu Rozwoju Gospodarstwa(PRG) przez doradcę miałeś/eś zastrzeżenia do tego dokumentu	41
Rysunek 31 Q12 Czy już zaakceptowałeś/eś Plan Rozwoju Gospodarstwa przedstawiony przez doradcę?.....	42
Rysunek 32 Q13 Czy potrzebowałeś wparcia doradcy po rozpoczęciu wdrażania Planu Rozwoju Gospodarstwa i w trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć?.....	42
Rysunek 33 Q14 Czy w wyniku współpracy z doradcą w ramach usługi doradczej wprowadziłeś/eś korekty do biznesplanu, który jest załącznikiem do umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?	43
Rysunek 34 Q15 Czy uważasz, że w ramach usługi doradczej otrzymujesz informacje, które są Ci potrzebne do prowadzenia gospodarstwa i planowania jego rozwoju?	43

Rysunek 35 Q16 Czy uważasz, że korzystanie z usługi doradczej ma pozytywny wpływ na rozwój Twojego gospodarstwa?.....	44
Rysunek 36 Q17 Jakie nowe zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować ta usługa?	45
Rysunek 37 Q18(a1) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [płatności bezpośrednie,].....	46
Rysunek 38 Q18(a2)[płatności na rzecz ochrony środowiska i klimatu (np. ekoschematy, rolnictwo ekologiczne)]	47
Rysunek 39 Q18(a3) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [pomoc inwestycyjna w ramach PS WPR (Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność, Rozwój małych gospodarstw)]	47
Rysunek 40 Q18(a4) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [pomoc krajowa (np. kredyty preferencyjne, zwrot podatku akcyzowego, dopłaty do materiału siewnego, dopłaty do ubezpieczeń upraw i zwierząt itp.)]	48
Rysunek 41 Q18(a5) Czy potrzebowałeś/eś i otrzymałeś/eś od doradcy pomoc w realizacji zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych? [interwencje KPO]	48
Rysunek 42 Q19 Jakie metody pozyskiwania wiedzy i umiejętności najbardziej Ci odpowiadają? - % wskazań „TAK”	50
Rysunek 43 Q20 Czy chciał/eś zmienić doradcę, którego Ci przydzielono?	51
Rysunek 44 Q21 Jak oceniasz pracę z doradcą podczas trwania tej usługi doradczej?	51
Rysunek 45 Q22(1) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Spotkania osobiste w gospodarstwie]	52
Rysunek 46 Q22(2) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Spotkania w biurze doradcy]	53
Rysunek 47 Q22(3) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Rozmowy telefoniczne]	53
Rysunek 48 Q22(4) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wiadomości e-mail]	54
Rysunek 49 Q22(5) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wiadomości SMS]	54
Rysunek 50 Q22(6) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Komunikatory internetowe (np. WhatsApp, Messenger)]	55
Rysunek 51 Q22(7) W jaki sposób doradca kontaktował się z Tobą w trakcie świadczenia usługi doradczej? [Wideokonferencje (np. Zoom, Teams)]	55
Rysunek 52 Q01 Czy aktualnie świadczysz usługę doradczą: Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?	57
Rysunek 53 Q02 Podaj ośrodek doradztwa rolniczego (ODR), w którym pracujesz i świadczysz usługę Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR?	58
Rysunek 54 Q03 Jaki masz staż pracy jako doradca rolny?	59
Rysunek 55 Q05 Czy rolnicy przekazują Ci wszystkie niezbędne informacje o swoim gospodarstwie potrzebne do świadczenia usługi, tj. umowę z ARiMR i biznesplan, który ma być realizowany, informacje o gospodarstwie?	60
Rysunek 56 Q06 Jak oceniasz poziom wiedzy o wszystkich zobowiązaniach podjętych w ramach Premii dla młodych rolników PS WPR rolników przystępujących do tej usługi doradczej ?	60

Rysunek 57 Q07 Czy można się z rolnikiem łatwo skomunikować i realizować harmonogram usługi doradczej?	61
Rysunek 58 Q08 Czy rolnik aktywnie współpracuje z doradcą, omawiając z nim wizję rozwoju gospodarstwa, dając sugestie, zalecenia odnośnie do planu rozwoju gospodarstwa?	61
Rysunek 59 Q09 Czy w wyniku analizy gospodarstwa i opracowania planu rozwoju gospodarstwa rolnicy wprowadzają zmiany w swoich biznesplanach przyjętych do realizacji w ramach Premii dla młodych rolników PS WPR?.....	62
Rysunek 60 Q10 Czy uważasz, że usługa Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów I.11 PS WPR wychodzi naprzeciw oczekiwaniom młodych rolników, z którymi współpracujesz?	63
Rysunek 61 Q11 Jakie zagadnienia, Twoim zdaniem, powinna obejmować usługa indywidualnego doradztwa dla osób rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa?	64
Rysunek 62 Q13 Czy uważasz, że korzystanie z tej usługi doradczej ma pozytywny wpływ na gospodarstwa młodych rolników?	68
Rysunek 63 Q14 Czy uważasz, że usługa doradcza dla młodych rolników powinna rozpoczynać się po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy na Premie dla młodych rolników?	68
Rysunek 64 Q15 Ile wg Ciebie powinna trwać obowiązkowa usługa doradcza dla młodych rolników?.....	69
Rysunek 65 Q16(a1) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza ogólna o prowadzeniu gospodarstwa rolnego].....	70
Rysunek 66 Q16(a2) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza specjalistyczna z zakresu mojej produkcji (np. roślinnej, zwierzęcej, ekologicznej)]	70
Rysunek 67 Q16(a3) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza ekonomiczna (np. rachunkowość, analiza kosztów, opodatkowanie)]	71
Rysunek 68 Q16(a4) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza o dostępnych instrumentach wsparcia dla rolników i warunkach uzyskania tej pomocy (np. instrumenty wsparcia w ramach PS WPR, dotacje, kredyty, pomoc krajowa)]	72
Rysunek 69 Q16(a5) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza o innowacjach i nowych technologiach w rolnictwie]	72
Rysunek 70 Q16(a6) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza o ochronie środowiska i Zielonym Ładzie]	73
Rysunek 71 Q16(a7) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza o przetwórstwie i sprzedaży produktów z gospodarstwa].....	74
Rysunek 72 Q16(a8) Z jakiej wiedzy doradcy najczęściej korzystają rolnicy w ramach tej obowiązkowej usługi doradczej? [Wiedza o rynku i strategiach sprzedaży]	74
Rysunek 73 Q17(a) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę teoretyczną na temat prowadzenia gospodarstwa (zarządzanie) i działalności rolniczej]	77
Rysunek 74 Q17(b) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę praktyczną na temat prowadzenia działalności rolniczej]	77
Rysunek 75 Q17(c) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę dotyczącą zastosowania w rolnictwie nowych rozwiązań technologicznych]	78
Rysunek 76 Q17(d) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Wiedzę o rynku i strategiach sprzedaży produktów,]	79
Rysunek 77 Q17(e) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć rozwoju zawodowego i osobistego, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, udział w szkoleniach]	79
Rysunek 78 Q17(f) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Otwartość na sugestie doradcy dotyczące zmian w gospodarstwie]	80
Rysunek 79 Q17(g) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Skłonność do wprowadzania zmian i innowacji w gospodarstwie].....	81

Rysunek 80 Q17(h) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć poszukiwania nowych rynków zbytu]	81
Rysunek 81 Q17(i) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Chęć poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów]	82
Rysunek 82 Q17(j) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Skłonność do prowadzenia rachunkowości rolniczej;]	82
Rysunek 83 Q17(k) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Samodzielność i inicjatywę w działaniu na rzecz rozwoju gospodarstwa]	83
Rysunek 84 Q17(l) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Współpracę z instytucjami (ARiMR?) i doradcami rolniczymi]	83
Rysunek 85 Q17(m) Jak oceniasz u młodych rolników, z którymi współpracujesz: [Otwartość na współpracę międzypokoleniową (np. z rodzicami, dziadkami, przekazującymi gospodarstwo)]	84
Rysunek 86 Q18 W jakich obszarach odczuwasz potrzebę poszerzania wiedzy, aby jeszcze skuteczniej świadczyć usługę doradczą dla młodych rolników, którzy rozpoczynają prowadzenie działalności rolniczej? - % wskazań „TAK”	85